ESTABLISHED 1893
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year....... $2.00 | To Europe:
half year...... 1.00 | per year...... $2.50
single copy.... .05 | half year..... 1.25

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | До Европи:
на пів року 1.00 | на рік........ $2.50
поод. число .05 | на пів року 1.25

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 18-го червня 1914. Ч. 25. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Thursday, June 18, 1914. N. 25.

До відома всім відділам і членам Руського Народного Союза в Америці.

По довгій і зрілій розвазі, маючи на цілі єдино тільки добро нашої Організації, Головний Екзекутивний Комітет Р. Н. Союза на своїм засіданю дня 26-го мая б. р., покористовуючись §§ 91 і 93 статута Р. Н. Союза, рішив скликати і отсим проголошує, що

XIII-ТА ЗВИЧАЙНА ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ

відбуде ся почавши від дня 7-го вересня (септембра) 1914 року в місті Buffalo, N. Y.

Позаяк §. 9 поправлених статутів Р. Н. Союза в Америці, показав ся неконституційним і незгідним із загальними законами державними щодо ограничення числа членів у відділі, длятого всі відділи Р. Н. Союза в Америці згідно з §. 9 статута Р. Н. Союза (але оригінальним), котрі сповнили всі приписи і постанови, означені статутом тої організації, мають право вибору делєгата на висше згадану XIII-ту Головну Конвенцію.

Вибір делєгатів має відбути ся протягом місяця червня (юнія) с. р. так, щоби до 7-го липня (юлія) с. р. всі делєгати були вибрані, як також їх імена і адреси були заслані до Головного Уряду Р. Н. Союза на руки рекордового секретаря.

Жаден відділ Р. Н. Союза, котрий не був членом Організації що найменьше шість місяців до дня Конвенції, не має права до вибору делєгата.

Відділи, котрі мають право до більше ніж одного голосу, застосують ся до §§ 17 і 18 статута.

Делєгатом на Конвенцію може бути вибраний кождий член Р. Н. Союза, котрий є що найменьше 6 місяців членом дотичного відділу і Р. Н. Союза, та вміє читати і писати.

Ніякий відділ не може вибрати за делєгата такого члена, котрий є рівночасно чи то головним чи місцевим урядником иншої подібної організації.

Відділи, котрі не хотять висилати делєгатів, а хотіли би бути заступленими на Конвенції, мають застосувати ся до § 15.

Місце конвенційної галі і порядок Конвенції оголосить ся пізнійше.

Дано в Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 26-го мая 1914 року.

ДМ. КАПІТУЛА, предсідатель, АЛ. ШАРШОНЬ, касієр, С. ЯДЛОВСЬКИЙ, фінанс. секретар, М. УГОРЧАК, рекорд. секретар.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим повідомляє ся всіх місцевих Урядників і Членів Р. Н. Союза в Америці, що повновласти вибраних делєгатів на XIII. Головну Конвенцію Р. Н. Союза, мають бути в офісі Р. Н. Союза найдальше до дня 7-го липня 1914 р. передполуднем. Відділ Р. Н. Союза, котрий злегковажив би собі речинець вибору делєгата і повновласти не прислав на час, зробить собі сам шкоду, бо повновласти, надіслані до гол. рек. секретаря по 7-ім липни (July) 1914. р., будуть неважні після § 19 (поправленого) статута Р. Н. Союза. Тому є обовязком місцевих Урядників і Членів Р. Н. Союза припильнувати сего, щоби зараз по виборі делєгата була повновласть заслана на адресу до гол. рек. секр. Р. Н. Союза: P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

Гол. Уряд Р. Н. Союза.

ПОБІЛЬШЕНЄ „СВОБОДИ".

Наша орґанізація росте мов на дріжджах. Зі зростом Р. Н. Союза зростає постійно і число читачів його орґану. Се знають дуже добре свої і чужі люди, тож в виду того зростає з дня на день число ріжнородних оголошень у „Свободі". Чим більше читачів має якась часопись, тим дорожше треба платити за оголошенє у ній. І хоч наша „Свобода" каже собі платити (особливо чужинцям) за оголошеня трошки більше ніж деякі инші українські ґазети в Америці, то помимо сього ріжні бізнесмени засипують нас прямо своїми адвертайзментами. Ми добрих адвертайзментів відкидати не можемо, але за те заходимо нераз в голову, де ті адвертайзменти помістити. Цілу часопись годі задрукувати самими оголошенями, а усунути їх неможливо, бо вони приносять значний дохід.

Великий наплив оголошень до „Свободи" се була би перша причина її побільшеня, але є ще причина друга, о много важнійша від першої. Наші читачі знають, що надсилані до нас дописи ми містили звичайно на 2-ій стороні часописи. Останними часами ся 2-га сторна „Свободи" задруковуєть ся майже в цілости виказами жертводавців на народні ціли і через те нема місця на поміщенє дописий. Окрім того заходить нераз потреба друкувати в нашій часописи всілякі біжучі справи, для читачів дуже інтересні і поучаючі. Богато наших читачів запитує нас, чому не друкуємо дальше повістий у формі книжкових додатків. А деж те все містити, як нема місця?...

Фінансовий стан „Свободи" стоїть під пору на такім степени, що ми можемо побільшити значно її обсм, не побільшуючи за се ані передплати ані місячних членських вкладок читачів. Ми прийшли до переконаня, що лїпше буде поширити часопись ніж сховати до каси кождого місяця кількасот долярів. Зложені до банку гроші принесуть процент невеликий, а коли за ті гроші побільшить ся часопись, то процент готов бути далеко більший... Тут двох думок бути не може і тому весь Головний Уряд нашої організації затвердив одноголосно пропозицію завідателя „Свободи" щодо побільшеня часописи. Се побільшенє ухвалено кілька тижнів тому назад, але виконанє ухвали здержано тому, що у нас на складі було богато такого друкарського паперу, який не міг би був бути ужитий по збільшеню формату ґазети. Сей папір коштував понад тисячу долярів і ми мусїли його зужиткувати, а доперва по тім приступити до виконаня запавшої ухвали.

З нинішним числом побільшуємо отже „Свободу" о дві сторони: частина з того пійде під анонси, а більша частина послужить на всілякого рода статі. Кілька перших чисел побільшеної „Свободи" призначуєть ся на залеглі матеріяли, а передовсім залеглі дописи. Залеглих дописий буде кількадесять. Коли сї дописи не стратили доси загального інтересу, ми їх в як найкоротшім часї помістимо і дамо відповідну сатисфакцію нашим шановним дописувателям, які жалують ся, що „Свобода" не містить надсиланих ними праць. Коли (бодай до певної міри) випорожнимо нашу редакційну теку із залеглих матеріялів, пічнемо друкувати у книжковім форматї дуже гарну і займаючу повість, а так дамо сатисфакцію і тим нашим читачам, котрі такого книжкового додатку домагають ся. Взагалї будемо старати ся, щоби в „Свободї" було всього доволї і щоби кождий читач сеї часописи був з неї вдоволений.

Побільшенє теперішного формату „Свободи" о дві сторони коштує місячно кількасот долярів і ми маємо право жадати за се від наших читачів якоїсь винагороди... А якаж буде ся винагорода? — Нехай наші читачі приєднують Р. Н. Союзови як найбільше нових членів, нехай ширять „Свободу" між своїми знакомими — се буде для нас найбільшою нагородою і за се ми будемо нашим читачам і прихильникам вдячні.

Не забудьте також, Родимці, надсилати до „Свободи" всілякі новости з Ваших місцевостий, а особливо ріжнородні вісти з житя Русинів на Вашім плейсї.

РЕВОЛЮЦІЯ В ІТАЛІЇ.

ЗЕЛЇЗНИЧИЙ СТРАЙК ПРИБРАВ ЦІХУ ДОМАШНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ. КРОВАВІ СЦЕНИ НА УЛИЦЯХ МІСТ.

Зі загального страйку, який проголосив „Союз зелїзничих робітників в Італії", вивязала ся домашна революція, котра прибрала дуже грізні розміри. Найгірше шалїє вона по містах полудневої і північної Італії. І хотяй на разї вдало ся правительству здусити оружною силою ворохобню, то однак все те сьвідчить, що можуть прийти колись для королївства часи ще гірші. Приверненє спокою не обійшло ся без проливу крови. Були хвилї так грізні, що здавало ся, що всякі закони і порядки перестають істнувати, уступаючи місця анархії. Держава понесла великі втрати матеріяльні через здержанє руху на зелїзницях і почтї.

НАПАДИ НА ПОЇЗДИ В ПОЛУДНЕВІЙ ІТАЛІЇ.

Зелїзничий страйк прибрав грізні розміри. Страйкарі заатакували поїзд, їдучий до Салерно, причім запалено кілька возів. Богато подорожних віднесло тяжкі рани. Візвано війско для охорони. Недалеко міста Джента понїщено один віз бомбою. Кількох подорожних згинуло, богато ранених. Подібні напади повторили ся в богато инших місцевостях.

СТРАЙК ВІДКЛИКАНО.

До яких великих розмірів міг дійти страйк і які страшні наслїдки міг за собою потягнути, вказують на се події в перших днях страйку. Начальна управа Союза, видячи се, відкликала в послїдній хвили страйк і в сей спосіб причинила ся в найбільшій мірі до приверненя спокою. Правительство мало нагоду переконати ся, що з орґанізацією робітничою не можна жартувати та легковажити її слушні домаганя.

„НЕХАЙ ЖИЄ РЕПУБЛИКА".

„Нехай жиє република!" „Горою анархія!" — Отсе оклики, якими привитали революційні маси народу війско, коли воно з наїженими баґнетами здобувало барикади на вулицях міста. На війско посипалось градом камінє і кулї. Війско мусїло кілька разів припускати атак, щоби здобути барикади та розігнати революціонерів. Такі сцени діяли ся по богато містах полудневої і північної Італії.

УБИТЄ ШЕФА ПОЛІЦІЇ.

В місті Равенні відділ революціонерів окружив палату шефа поліції. Коли шеф поліції зявив ся і словами старав ся втихомирити товпи народа, поцїлений молотом в голову, впав на місци трупом.

ПРОГОЛОШЕНО РЕПУБЛИКУ.

Найгірший вибух революції мав місце в місті Фабріано і околиці. Післанці анархістичного комітету розповсюднили вісти, що король сидить вже у вязниці, що міністри втїкли за границю, що війско проголосило републику і т. д. Нарід повірив тим поголоскам. З великим запалом взяв ся нарід переводити нові реформи. З державних будинків позривано герби короля, а на горі міського ратуша повівала червона хоругов нової републики. Зложено лїсту осіб, яких маєтки мало сконфіскувати ся для добра нової держави. Склади і шпихлїрі збіжа узнано яко публичне добро і запаси розділено між нарід. Церкви позамикано.

Як сильно народ вірив в упадок короля, сьвідчить подія, що коли зближав ся відділ війска, нарід вийшов на зустріч, щоби його торжественно привитати і впровадити до міста. Як велике однак було розчарованє людий, коли війско привитало їх сальвою куль. Впали трупи. Товпа розбігла ся на всї сторони. І так скінчив ся сон про італїйську републику.

ПРОЦЕС МОСКВОФІЛІВ У ЛЬВОВІ.

ЗРАДНИКИ НАРОДА І ДЕРЖАВИ.

З останних днів розправи проти москвофілів у Львові доносять тамошні часописи:

Процес проти Бендасюка і його товаришів тягнеть ся від 9. марта, а скінчив ся з початком с. м. В останних днях розправи зложили офіцири з ґенерального штабу свою заяву про шпіонську роботу обжалуваних Бендасюка, Гудими й Сандовича та виказали вагу їх роботи для Росії, а шкідливість для Австрії на случай війни. По сім відчитувано протоколи нарад „Галїцко-русского общества" в Петербурзї (столиці Росії), яке під орудою графа Бобрінського тільки продумує над тим, як би підготовити заграбанє Галичини під Росію і тому насаджує в Галичині православє та шле „пособія" на бурси і московські книжки.

Нарешті в середу, дня 26. мая скінчило ся доказове поступованє. Розправа виказала, що та банда се не лише зрадники держави і підлї шкідники свого народа, що за гроші продають його Москві, але що кацапська партія се драбуги, які не повинні вилазити з криміналу. Показало ся, що славетні оборонці Бендасюка Дудикевич, Глушкевич, Алексевич і Черлюнчакевич повинні також і то передівсїм засїсти на лаві обжалуваних, бо вони властиво кермують цїлою кацапською роботою, яка має на метї відірванє Галичини від Австрії і запроторенє галицьких Українців в російську неволю. Трибунал уложив 5 питань головних і 16 додаткових щодо всїх обжалуваних. Покищо промовляв два дни прокуратор Сивуляк, а потім зачали говорити оборонці. Розправа відбувала ся рано і пополудни.

Про закінченє процесу не одержали ми ще безпосередних відомостий зі старого краю. В попереднім числї „Свободи" подали ми за нюйорськими німецькими ґазетами вістку, що всїх обжалуваних кацапів увільнено. Ся вістка виглядала неправдоподібна і можливо, що вона не правдива (тутешні англїйські і нїмецькі ґазети не визнають ся в ґалицьких справах і можливо що перекрутили неясну каблеву телеґраму). Натомісць американські польські дневники одержали зі Львова телеґраму, в якій пишеть ся, що всїх обжалуваних засуджено, що одержали вони острі кари та що зачали вже їх відсиджувати. Ся телеґрама виглядає правдоподібнійше. Впрочім на другий тиждень справа вияснить ся, як одержимо безпосередні вісти зі старого краю.

Окремо від сеї „великої" розправи проти Бендасюка відбули ся „меньші" розправи, що стоять у звязи з сею розправою. А саме суд судив ріжні особи за те, що вони намовляли сьвідків до фальшивих зізнань в корись обжалуваних. За такий злочин засудив карний суд жінку обжалуваного „батюшки" Гудими Олександру на місяць вязниці, а академика Григорія Пирога на два місяці вязниці.

СПРОСТОВАНЄ.

В рекордовім справозданю за місяць май 1914 р., поміщенім в 24. числї „Свободи" на стороні 7-ій в рубрицї „Суспендовані або викреслені за неплаченє місячних вкладок", пропущено і не оголошено слїдуючих чотирох членів: Відділ [illegible] —Москалик Марія і Терлич Лука; відділ 312 — Голдуя Николай і Вітушинський Демко.

М. Угорчак,
гол. рек. секр. Р. Н. Союза.

НА ЗАПОМОГОВИЙ ФОНД ДЛЯ ГОЛОДУЮЧИХ В ГАЛИЧИНІ.

318. Лідвуд. Мо. На хрестинах у п. Стефана Савицького зложили на голодуючих в старім краю слідуючі Добродії: С. Савіцький, Ф. Сняжик, М. Барильський і І. Кіс по $1.00; А. Ситар, Н. Матраль, В. Копач, І. Хольвіньский, М. Барилак, Анна Савицька, Я. Яцишин, М. Сопко, А. Нищий і Г. Дацъ по 50 ц.; М. Туркалик, О. Лучанко, Н. Кіс, А. Зазуляк, Г. Мисакович і В. Ваврик по 25 ц.; Г. Бокало 20 ц. — Разом $10.70

319. Перт Амбой, Н. Дж. Сестрицтво Пр. Діви Марії, від. 275 Р. Н. С., жертвувало зі своєї каси $2.00

320. Міннеаполіс, Мінн. Вп. Яків Трубрин надіслав жертви від слідуючих Добродіїв: Е. Барток і Д. Павлишин по $1.00; І. Орищин і Д. Гринчишин по 25 ц. — Разом $2.50

321. Джерзи Сіти, Н. Дж. Сестрицтво св. Ольги, від. 315 Р. Н. С.: Текля Гаврилів, Броніслава Стеткевич і Емілія Угорчак по $1.00; Пелагія Костецька, Анна Соболевська, Анна Ткач, Марія Трач і Петронеля Білобрам по 50 ц.; Марія Мацек, Параня Пиндус, Ксеня Седляр і Текля Шпак по 25 ц.; з каси Сестрицтва $1.16. — Разом $7.66

РАЗОМ $22.86.

З перенесеня (ч. 24) $4.484.99; з днем 14 червня с. р. виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $4.507.85.

Всім жертводавцям в імени голодуючих щире спасибіг!

ЖЕРТВИ НА ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ДЛЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ".

В послідним тижни надіслали жертви слідуючі Добродії:

110. Пітсбурґ, Па. На весілю п. Івана Ганяка зложили на руки п. Варунка жертви слідуючі Добродії: І. Ганяк $2.00; Г. Варунок, І. Рев, П. Шпікула і С. Бережницький по $1.00; Ф. Ячишин і Вовк по 50 ц. — Разом $7.00

111. Стейпелтон, Н. Й. На весілю у пп. Василя і Варвари Гасій дня 24. мая с.р. зложили на зазив п. Юлії Гниди на прик. українську гімназію в Рогатині жертви слідуючі Гості-Добродії: Василь Гасій і жена Варвара(молоді) і Юлія Гнида по $1.00; Анна Максимів, Марія Бояновська, Катерина Дюбак і М. Горин по 50 ц.; Г. Шийфир, М. Каралос, П. Рій, Анна Каралос, Текля Кузинич, Г. Гасій, Марія Андрусишин і М. Чеяхдин по 25 ц.; Т. Нетреба, Параньна Каралос і Д. Каралос по 10 ц. — Разом $6.35

112. Бруклин, Н. Й. Місцевий комітет під проводом Вп. Юліяна Павчака, предс., і Гр. Литвина, секр., зібрав за час від лютого 1913 до червня 1914 слідуючі жертви на фонд „Рідної Школи" в Бруклині:

а) Бр. св. Тройці, від. 203 Р. Н. С.: дохід в представленя $12.84; на поодиноких мітінгах серед Братства $1.47, $1.16, $1.10, $1.10 і $4.00 — Разом $21.67.

б) Инші Братства і Товариства: дохід з представленя тов. „Запорожська Січ" $3.41; на забаві аматорів „Зап. Січи" $1.85; на бали „Зап. Січи" $4.07; на бали Тов. ім. Б. Хмельницького $2.70; на бали Сестр. св. Анни $2.93. — Разом $14.96.

в) Збірки при ріжних инших нагодах і на засіданю коміт. „Рідної Школи" $1.25; на хрестинах у п. В. Дикого $1.75; збірка п. П. Шипота $1.22; на весілю у п. П. Очкуся $1.13; на забаві у п. Й. Пригарського $1.15; на весілю у п. Дм. Маїка $2.20. — Разом $8.70.

г) Датки від поодиноких Жертводавців: А. Леськів $1.05; Ю. Павчак, М. Рудий, Я. Квас і В. Ніздрока по $1.00; В. Саів, Т. Вашишин, І. Ільків, Ю. Остапів, І. Рудий, Н. Попадюк, В. Когут, В. Романович, І. Маврорвський і П. Панас по 50 ц.; А. Тродько 26 ц.; В. Глушко, А. Глушко, Д. Маїк, Е. Музика, М. Ройко, В. Вихор, І. Гринюк, А. Балко, І. Яремчишин, Т. Ісіпин, Н. Когут, І. Бойцун і К. Толочко по 25 ц.; І. Ідиславів 20 ц.; К. Мельник 15 ц.; К. Мельник і Л. Зарембa по 10 ц. — Разом $14.11. Всі збірки разом $59.44

113. Джерзи Сіти, Н. Дж. Руський Народний Союз в Америці зложив після ухвали Головного Уряду з дня 19-го лютого с. р. жертву в сумі $500.00

РАЗОМ $572.79.

З перенесеня (ч. 24) $896.35; з днем 15. червня с. р. виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $1.469.14.

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ В ІМЕНИ „РІДНОЇ ШКОЛИ" ЩИРЕ СПАСИБІГ!

НА УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

Глестонбург, Конн. На весілю у Вп. Луки Сидорчка зложили на руки п. Андрія Рудакевича слідуючі Добродії жертви на закупно квадратових метрів: Лука і Марія (молоді), М. Дзядик, А. Рудакевич і І. Трущ по $1.00; Євка Саковець,

Анастазія Соляр і Анна Смик по 25 ц.; дрібними датками 70 ц. — Разом $5.45

З перенесеня (ч. 24) $544.13; з днем 15 червня с. р. виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $549.58.

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ В ІМЕНИ „СОКОЛА-БАТЬКА" ДРУЖНЕ ГАРАЗД!

ДОПИСИ

З NEW YORK, N. Y.

Дня 6. с. м. відбуло ся в Ню Йорку представлене 5-актової комедії п. н. „Трійка гільтайска". Сю штуку виставлено заходами Тов. „Запорожська Січ", 117. відділ Р. Н. Союза, а виступали в ній отсі особи: Шильце, швець — грав п. В. Лазаревич; Голка, кравець — п. В. Іванчук; Гиблик, столяр — п. В. Панчишин; Пунч, господар гостинниці — п. С. Угорчак; Вивар, челядник з бровару — п. Ю. Ракецький; Фіпка і Піпка, кельнерки — панни М. Шнайберґ і П. Морикешка; Гобельман, майстер столярні — п. К. Камінський; Людвіка, його дочка — панна Е. Ґрещуківна; Анастазія, його сестрінка — панна Р. Закалужна; Струдель, трахтієрник — п. В. Сьомкайло; Ґертруда, вдова по шевськім майстрі — панна Г. Шнайберґ; Каміля і Рожа, співачки субретки — пані Й. Бівальд і панна А. Федорищин; Фютинський, їх знакомий і приятель Голки — п. А. Пасічник; Топір, різник — п. Ю. Кароль; Рузя, служниця Гобельмана — панна М. Шнайберґ; маляр — п. Ю. Ракецький; льокай — п. С. Угорчак; Кучебер, жид-гандляр — п. В. Сьомкайло; поліціянт — п. І. Ракецький; прохожий — п. Т. Сондей; прохожа — панна Р. Закалужна. Режісером був п. Іван Добрянський, а діріґентом п. Мирон Корикора.

В представленю — як бачимо — брало участь 23 осіб; одні з них вивязали ся із своїх роль дуже добре, инші добре і т. д. — кожде після своїх сил і найліпшої волї. Головні ролї в сій штуці мають члени „гільтайської трійці" (Шильце, Голка і Гиблик). Найліпше з них трох грав свою ролю швець Шильце (п. В. Лазаревич), але і два другі його товариші-гільтаї тримали ся несогірше. Дуже добре відспівали свої партії (у сім представленю приходить богато доволї трудних співів) пані Бівальдова і панна Федоришин. Обом сим аматоркам (перша з них грає навіть артистично) належить ся повне признане.

Хто був на сім представленю, сей бачив, що найбільше праці мав тут режісер, але ся праця не принесла таких успіхів, яких він може надіяв ся. Причиною сього була сама таки „Трійка гільтайска", яка привандрувала до нас з чужого поля і до вистави на наших аматорських сценах зовсім не надаєть ся. У нас є вже богато своїх питомих комедій; по щож отже виводити на нашу сцену чужі річи та ще до того для нас невідповідні?

„Запорожська Січ" в Ню Йорку дає звичайно найліпші театральні вистави і на ті вистави спішать завсїгди місцеві й околичні Українці та богато чужинців, що розуміють хоч трохи нашу українську мову. Щодо своїх представлень, то „Запорожська Січ" має свою заслужену славу; а щоб ту славу підтримати як найдовше, нехай заряд товариства вибирає на будуче представленя свої, а не чужі, і нехай обсаджує поодинокі ролї чесними, щирими і совісними людьми.

Присутна на сали публика заховувала ся зовсім прилично і по людськи. Лиш деякі „гості" курили свої улюблені циґара та циґаретки, але вони на другий раз вже певно того не зроблять...

По представленю відбув ся гучний баль — але се вже не належить до театрального рецензента...

Свій.

—o—

З SCRANTON, PA.

Сьвято Шевченка.

Дня 30. мая обходили скрентонські Українці ювилей столїтних уродин Тараса Шевченка. Сьвято розпочало ся поважним походом через головні улиці міста. В поході брало участь около 800 людий. На всякий случай похід випав знаменито. Попереду їхали два полісмени на байсиклях, за ними два „козаки" на конях, а відтак ішли скрентонські товариства (відділи старого і нового Союза) з бандою на чолї. По них їхали учасники сьвята в автомобілях та повозах прикрашених українськими й американськими прапорцями, а відтак слідували тейлорські товариства, які відзначили ся тим, що везли портрет Шевченка в атомобіли, також з бандою на чолї. В цїлім поході повівали три синьожовті прапори, котрі вказували, що се за нарід іде, бо з иншого жерела годі було довідати ся. Американцї, дивлячись на ту „параду", питали себе взаїмно, що се за нація, а відповідали собі, що се мабуть закінчене „грецької конвенції", або, що се Поляки посьвячали костел, та тепер роблять похід містом. Відповідь сю брали з того, що перед і підчас конвенції „Соєдиненія" всї скрентонські часописи подавали всякі звістки про „ґрік конвеншен", а делеґати носили синьожовті відзнаки, а другу відповідь брали з того, що було тут в сей самий день посьвячене польського костела і також у всїх скрентонських часописях була згадка про се. Лиш наша славна „Робітнича Громада", яка взяла на себе провід сьвята, не постаралась, аби й Американцї дещо довідались про се сьвято та про нашого ґенія-поета.

Не завадить тут сказати, що скрентонські Американцї знають дещо про Українців, бо читали се в часописях: отже знають про о. Держируку, про „панну" Щитинську, про доктора Кульчицького... Були навіть такі прислужники „українській справі", що не забули поінформувати репортерів, з якої нації сї висше наведені особи походять. Але ті самі інформатори не хотїли мабуть подати жадної вістки про сьвято Шевченка длятого, що вони, як і цїла „Робітнича Громада" — „інтернаціонали".

Похід скінчив ся о пятій годинї, а всї учасники удались до Мюзик Ґалї, на концерт. Позаяк концерт мав зачати ся аж о семій годинї, а павзи не було чим виповнити, то більша половина учасників пішла собі у своям і більше не вернула, так що на концерті було заледви до 200 людий. Вступне слово а заразом і реферат виголосив в півторагодинній промові п. Ом. Ревюк, відтак наступали продукції хорів, а то: хору членів „Робітничої Громади" під управою п. Евг. Гвоздика і церковного хору під управою п. Д. Камінського. Між співами були деклямації, які заслугують на похвалу: „Тополя" — виголошена панною Камінською, „До Основяненка" — виголошена п. Фесоловичем і „Українському народови" — виголошена панею Баран. Прочі деклямації випали слабо.

При кінци відограно представлене „Житє і слава Тараса Шевченка", яке зачало ся по десятій годинї і нарід змучений не звертав вже уваги на гру, але чекав нетерпеливо кінця. В грі тій можна хиба похвалити костюми, що були дібрані, але самі аматори були такі байдужні як і слухачі. Перед північю, по відспіваню гимну „Ще не вмерла Україна" гості розійшли ся домів.

В цїлім сім сьвяті зайшли два „містейки", через котрі не осягнено сподїваної цїли. Перше, для кого був похід? — Для Американців. А вони нічого з него не довідались. Друге, в якій цїли уряджувано концерт? — В такій, щоб малосьвідомі Українцї почули дещо про свого поета і научились любити і шанувати свій нарід, свою мову і пісню, а при тій нагоді щоб зложили дещо в жертву вітчинї. Тимчасом через двогодинну проволоку всї малосьвідомі учасники розійшлись і не научились нічого, а панам аранжерам лишили в касї — недобір.

Гість.

СПРАВОЗДАНЯ МІСЦЕВИХ ВІДПОРУЧНИКІВ ТОВАРИСТВА „ПРОСЬВІТА" В АМЕРИЦІ.

В своїх інструкціях, листах та відозвах, поміщених в „Свободі", „Просьвітна Комісія" зазивала всїх місцевих відпоручників тов. „Просьвіта" в Америцї і прихильників нашої справи дбати про розвій нашого молодого товариства, щоби в кождій місцевости був згромаджений відділ тов. „Просьвіта", а де можливо то й заложити „Укр. Народний Клюб". На наші відозви і листи відгукнуло ся богато людий з ріжних місцевостий і почала ся жива і енерґічна робота по всїх тих містах, де є заложений відділ „Просьвіти". Розвій тих відділів залежить головно від щирої діяльности місцевих відпоручників. І там, де відпоручник, не шкодуючи часу і праці, подбав про розвій свого відділу, там помітне більше житє і заінтересоване просьвітними справами. По тих же містах, де відпоручники через ріжні причини не могли присьвятити своєї уваги просьвітній справі — там і житє йде пиняво та мляво.

„Просьвітна Комісія" зазивала місцевих відпоручників подавати що місячно справозданя як зі своєї діяльности і про стан місцевого відділу „Просьвіти", так і про житє цїлої кольонії української і про роботу в їх плейзї. А то длятого, щоби витворити тїсні звязки і порозуміне між „Пр. Ком." і поодинокими відділами „Просьвіти". На сю точку деякі більш діяльні відпоручники звернули увагу і подали справозданя як з діяльности своєї, так і про стан місцевого відділу „Просьвіти", а також і про житє цїлої української кольонії в їх плейзї.

За ті справозданя і щиру роботу на просьвітнім полї — „Пр. Комісія" складає щиру подяку всім тим місцевим відпоручникам „Просьвіти", котрі присьвятили час і щиру волю в праці для добра народа і всім прихильникам нашої справи, що допомогають розвинути наше діло на більшу скалю. Ми є певні, що при більшім єднаню і порозуміню справа „Просьвіти" в Америцї набере поважної ваги і стане великим чинником до двигненя нашого народу на вищий щебель культури й осьвіти.

Кожде діло вимагає часу і безнастанної праці. За короткий час „Пр. Ком." зробила все, що тільки було в її силї і сподїваємо ся, що на далї буде лекше провадити сю справу, бо початки зроблені добрі і корисні для наших людий. І розвиток сего діла залежатиме на далї від щирої праці тих поодиноких людий, котрі не дивлячись на ніякі перешкоди будуть старати ся о його добробут і розвій. Ми знаємо, що такі люди є між нами. І вони врештї подолають всю неправду, роздор і кириню і під прапором товариства „Просьвіта" в Америцї стане вся американська Русь-Україна як один чоловік!

З сего часу в рубрицї „Справозданя місцевих відпоручників" будемо містити час від часу ті справозданя, що надходять на наші руки від діяльних і енерґічних місцевих відпоручників тов. „Просьвіта" в Америцї. Тут понизше подаємо кілька справоздань місцевих відпоручників і тягом будемо подавати нові.

„Просьвітна Комісія".

ALLENTOWN, PA.

По просьвітнім вічу, на котрім вписала ся громадка людий до тов. „Просьвіта" — за короткий час ще вписало ся кілька душ. Всї члени „Просьвіти", порозумівшись між собою, постановили завести громадське житє, а передовсїм читальню „Просьвіти". З приводу читальнї були наради і приготовляємось тепер до її відкритя і незабаром будемо мати читальню „Просьвіти". Крім того з членів „Просьвіти" заложила ся музична банда під проводом діяльного члена „Просьвіти" д. Івана Собчака. Ся банда дуже красно розвиваєть ся і за короткий час всї наші музиканти гарно грають. Лише одна є перешкода, що не маємо добрих українських нот для орхестри*). Та сю перешкоду постараємо ся усунути, роздобувши потрібні ноти. Підносили питаня про відкритє Укр. Народного Клюбу, та сю справу на разї залишили на далї, бо наперед поволи думаємо розвивати житє в нашім плейзї з читальнї.

Крім відділу „Просьвіти" є в нашій місцевости 2 відділи Р. Н. Союза (старого). Один мужеський ч. 147, а другий жіночий ч. 151. а також один жіночий відділ „Провидїня", але дуже слабонький і ледво животіє.

Щодо роботи то вона йде для мужчин зле. Мужчини працюють лише по два дни в тиждень. Працюють краще шовкові фабрики і в тих фабриках добрі робітники, котрі знаменито обзнакомлені з тою роботою, не зле заробляють, але инші роботи стоять дуже кепсько.

В нашій місцевости богато циґарових фабрик, де головно працюють женщини і вони мають в порівнаню кращий заробіток. Котра дівчина має добрий рух в руках і уміє робити циґарети, може денно заробляти більше навіть ніж три доляри. Учити ся робити циґаретки візьме зо три місяці (се як до голови) і підчас науки платять по долярови денно. До тих робіт навіть потрібують троха людий.

Рент у нас не є за дорогий. Мужчини платять з пранєм $2.50 на місяць. Женщини по $1.50 і по $1.75 без праня.

Наша місцевість тим є добра, що маємо сьвіже повітре, бо немає димів і з того згляду наша місцевість дуже здорова. З наших людий є більше всього молодіжи, а передовсїм дівчат, котрі мають добре занятє в фабриках. В нашім плейзї Поляків є обмаль і зчасом, є надія, наша місцевість буде гарним осередком українського житя, а особливо коли вже відчинимо читальню, а опісля й Укр. Народний Клюб.

Довший час ми не мали сьвященика в нашій парохії, але тепер дісталисьмо в особі о. М. Кузїва. Тож будемо сподївати ся кориснїйшої від него роботи, а також недалека будучність покаже відносини священика до нашої роботи просьвітної.

Незабаром донесу більше про наше житє.

Д. Мороз,
місцевий відпоручник „Просьвіти".

WOONSOCKET, R. I.

В нашій місцевости українська кольонія має понад десять лїт сталого житя. Оселившись тїсною громадою рівно десять лїт взад, основано у нас парохію і вже минуло 5 лїт, як маємо свою церкву. Житє громадське поволї розвиваєсь. Є у нас товариство „Січ" при Р. Н. Союзї відділ 206, котрий був заснований в цьвітни 1912 р. з 30 членів, а тепер числить 128 членів. Ще є жіноче товариство церковне з 30 членкиць — і те сестрицтво симпатизує є „Січию". Крім того є ще один відділ „Общества", котре числило перед трома роками до 160 членів, а тепер упало на стілько, що ледво має 36 душ тай і ті між собою не годять ся і недавно ще розбили ся на два табори, а іменно на „Общество" і „Провидїнє", з котрих кожде ледво нараховує поверх десяти душ. Та все таки „Общество" має ще надію до житя, а „Провидїнє" хилить ся до упадку. При „Обществі" є невеличка читальня, а друга більша читальня „Просьвіти" є при відділї Р. Н. Союза „Січ" і числить поверх 50 членів. При читальнї є бібліотека, котра нараховує 100 томів книжок популярно-наукового змісту і богато книжок белетристичних. Гроший готівкою є в читальнї $50.50. Останнїми часами засновано при читальнї „Просьвіти" і школу для дітий, до котрої учащає 20 дітий. Товариство „Просьвіта" складаєть ся майже виключно з членів „Січи", відділу Р. Н. С., і після просьвітного віча вже вписало ся кілька нових членів до „Просьвіти". Є надія, що наш відділ „Просьвіти" розвине більшу діяльність і стане осередком житя в нашій кольонії.

Йосиф Ірза, місцевий відпоручник.

WINDSOR LOCKS, CONN.

Житє в українській кольонії нашої місцевости йде звичайним трибом. Що правда, просьвітне віче, а потім заложенє відділу „Просьвіти" зворушили трохи сонність наших людий і зявило ся більше заінтересоване до просьвітного житя і справ.

Я більше звернув увагу на збиране річий до українського музея, котрий має заложити ся на американській землї, а се тому, що в нашій місцевости є у декотрих дівчат дуже красні вироби, котрі вони самі вишивали ще в краю.

*) Коли „Пр. Ком." буде мати гроші на се, то постараєть ся у діріґента Української банди в Шікаґо, щоби українські пісні поперекладав на ноти для ужитку українських банд в инших містах. — „Пр. Ком."

Сї вироби представляють головно дівочі строї з околиць ярославського повіту в Галичинї. А особливо дуже цікаві і гарно виконані є строї з села Рудка ярославського повіту. Один попередник (фартух) вишитий руками в рожі і з плетеними вставками і кабат вишитий в зубці мають велику вартість для музея, щоби показати Анґлїкам, як то красно наші люди ходять в краю і як милують ся в красї. Крім того у многих дівчат вишивані сорочки, рушники і инші річи, котрі вони обіцяли подарувати для музея, лише мають перебрати сї взори на инше полотно для себе. Декотрі річи вже маю у себе, що зістали вже даровані для музея. Коли їх зберєть ся більше, надішлю на адресу „Просьвіти".

Наш відділ „Просьвіти" подумує заложити читальню „Просьвіти", до котрої маєть ся виписати книжок та часописий як з краю, так деякі і тутешні.

С. Шинула, місцевий відпоручник.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Всч. о. Филимон Тарнавський, греко-католицький душпастир в Обурн, Н. Й.: Ви забули, Отче Добродію, підписати ся під своїм цїнним письмом з дня 12. с. м., а внаслїдок того ми не можемо помістити його в „Свободі" і не можемо дати на него публичної відповіди, хоч як Ви собі сього бажаєте. Напишіть подібне письмо (воно може бути 100 процент гірше) ще раз, покладіть під ним своє чесне імено і пришліть до нас, а ми дуже радо дамо Вам відповідну сатисфакцію.

КАЛЕНДАР.

ЧЕРВЕНЬ.

н.ст.	Дні	РУСЬКІ СЬВЯТА	с.ст.
18	Ч	Доротея єпископа	5
19	П	Висаріона чудотворця	6
20	С	Теодота єписк.	7
21	Н	2. по Сош. Пресьв. Евхар.	8
22	П	Кирила архієп.	9
23	В	Тимотея сьвящмч.	10
24	С	† Вартоломея і Варнави ап.	11

Христя Алчевська.

ПАМЯТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Співець Великий, син народа,
Він і в неволі не мовчав,
А вколо лютилась негода
І ворон сторожем літав....
„Умреш" — він кракав — „і з тобою
Умре Україна твоя!
І нишком пізною добою
Сховає вас чужа земля!"
— „Ні, не умре!" — сказала Слава,
Я розкажу Його братам,
Що ніч сувора і лукава
Його убить хотіла там.
Він буде жити, вічно жити,
І в сьвітлі сонця і у тьмі,
І будуть славить і хвалити
Його раби, колись німі!"

ГЕЙ, НА БІЙ!

Гей, на бій! За нами встануть
Всі зневоленії люде....
Ми здобудемо свободу,
Бо таких богато буде!
Ой, на те ви не вважайте,
Що проляють ся ріки крови:
Крізь горнило сліз горячих
Ми ідемо до любови,
До братерства, до єднаня
Проти тьми й неволі злої,
В сяйво волі золотої
Без рабів, без панування!

НОВИНКИ.

З Америки.

ВІНЧАНЄ П. ШАРШОНЯ.

Дня 12. с. м. відбуло ся в Шамокін, Па., вінчанє головного касієра Р. Н. Союза, п. Алексея Шаршоня з п-ною Анною Лещинською, членицею шамокінської руської громади. Шлюб відбув ся в місцевій церкві по Службі Божій о 9. годині рано. Тайну супружества уділив шамокінський парох, Вдр. о. Константкевич. В церкві було досить богато людий. Між иншими весільними гостями, які забавляли ся в домі молодої, були також отсі: о. Константкевич із своїм дякоучителем; н. Капітула, гол. предсідатель Р. Н. Союза; п. І. Глова (з своєю подругою), радний Р. Н. Союза, др. Копистяньский, місцевий руський адвокат і член „Просьвітної Комісії" Р. Н. Союза і инші.

Вп. Новоженцям складаємо на сім місци наші сердечні й щирі гратуляції і желаємо їм многих і щасливих літ житя.

ВИЇЗД ПЛАТОНА.

Дня 1. с. м. по богослуженю в православній катедрі в Ню Йорку відїхав з нюйорської пристани пароплавом „Россія" православний архиепископ Платон Рождественський на сталий побут до Росії, де вже одержав номінацію на архиепископа в Кишеневі (столици бесарабської губернії). Свій виїзд по 7-ох літах цареславної пропаганди поясняє Платон сим, що набавив ся тяжкої недуги в Канаді та мусить тепер лічитись, а сподіває ся, що підсонє полудневої Росії відповіднійше на лічене ніж підсонє американське. На місци Платона засів на 97. улици в Ню Йорку дотеперішний православний єпископ аляскінський Александер Немиловський, родом Малорос, а по „убѣжденіям" такий самий чорносотенець як і Платон.

МОСКВОФІЛИ ПРОТИ НАЗВИ УЛИЦІ ІМ. ШЕВЧЕНКА.

З Олифант, Па., пишуть нам: За старанєм кількох сьвідомих і впливових Українців в Олифант, Па., ухвалила рада міста, на внесенє радного Демка Хомина, назвати улицю Рівер улицею Шевченка (Шевченко стріт). Та се було не по нутру москвофільському „штабови", бо через імя Шевченка моглиб Американці довідати ся дещо про Україну, та давай кирпичити проти принятя сеї назви. Москвофіли, які мешкають при сїй улици, виготовили протест та бігають з ним від хати до хати і намовляють мешканців до підпису. Розуміє ся, що Американцям чи иншим народностям ся нова назва байдужна та ще і трохи клопоту приносить, бо треба зміняти написи (а також адреси), тож нолять, щоб лишила ся стара назва, отже також і деякі з них протест підписують, а москвофіли тішать ся, що і на чужій земли вміють зраджувати свій нарід. Нема то вже нічого гіршого над яничарів. Корінні Москалі з Петербурга (столиці Росії) складають жертву від міста на будову памятника Шевченкови, а тут наші яничари до тої степени ненавидять все, що своє, рідне, що навіть на чужині виступають проти названя улиці іменем найбільшого нашого народного поета.

З ТИЖНЯ.

Керміт Рузвелт і панна Бел В. Віллрд повінчали ся в столиці Іспанії Мадриді. Полковник Рузвелт (бувший президент Зл. Держав) і богато инших визначних людий були присутні на тім весілю. — „Аквітанія", найвидніший із всіх дотеперішних поспішних пароплавів, відбув на днях свою першу подорож і прибув до Ню Йорку, роблячи 26 узлів (морських миль) на годину. — Англія постановила підприняти рішучу акцію проти суфражисток і арештувала кілька ворохобниць. — Американські перегонові судна „Ваніті" і „Резолют", які хотять здобути першу нагороду, відбували свої вправи біля морського побережа Сенди Гук. — Міжнародну гру в „польо" відложено з тої причини, що капітан Чір, один з найвизначнійших грачів, зістав поважно скалічений, діставши пилкою межи очи. — Генеральна федерація Жіночих Клюбів мала в Шікаго свою дворічну конвенцію. Президенткою сего товариства вибрано паню В. Пеннібейкер з Остін, Текс.

РУСЬКА СПІЛКА В КЛОПОТІ.

В англійськім дневнику „Скрентон Таймс" читаємо: „С. Маркевич з Олифанту, член фірми обезпечень Маркевича і Ціцюри, зістав запроторений до повітової вязниці, де буде ждати на судову розправу яко обжалуваний за спроневіренє. Він був поставлений перед місцевого олдермена (міського судію) Роберта Н. Келера і не міг достарчити $1.200 поруки. Він і його спільник Н. Ціцюра обжалувані компанією „Стерлінг Фаєр Іншюренс" з Індіанаполіс і компанією „Сентрал Юніон Іншюренс" з Канзас Сіти за спроневіренє $1.900. Перша з названих компаній вневняє, що Маркевич і Ціцюра не передали їй побраних $700, а друга каже, що оба згадані наново спроневірили компанічних гроший на суму $1.200. Ціцюра був також арештований, але він поставив за себе відповідну поруку (бейл)".

ПОНАД МІЛІОН ІМІҐРАНТІВ ЗА 10 МІСЯЦІВ.

З Вашінґтону, Д. К., доносять, що іміґраційне бюро обчислило, що в останних 10-ти місяцях прибуло до Злучених Держав 1,038.965 іміґрантів або пересічно по 2.900 кождого тижня. Фіскальний рік кінчить ся 30. червня, а число іміґрантів, запевнює бюро, перевисшить усі числа з попередних літ. Найбільше в сім році було іміґрантів Італійців, бо 220.123; друге місце займали Жиди, котрих було 119.634; третє Поляки, котрих було 105.574; дальше було Німців 66.073; Британців 42.705. Українців зчислено разом з Москалями; прибуло їх разом 40.083; але з уваги, що Українців прибуває сюди далеко більше ніж Москалів, можна Українців числити бодай на 30.000, а Москалів найвисше на 10.000. Инших Славян (Хорватів, Сербів, Болгарів, Чехів, Словаків) прибуло 65.472; Скандинавців 24.546, Японців 7.432 і Хінців 2.012.

ТРЕБА РОБІТНИКІВ НА ФАРМИ.

В почтових урядах розвішено оголошеня, що фармері з двох стейтів потребують тепер до полевих робіт 70.000 робітників. До стейту Канзас потрібно 40.000 робітників, а до стейту Місурі 30.000. Богато робітників потрібно також до стейту Савт Дакота. Платня для робітників від $2.00 до $3.50 денно. Робота буде тривати 3 до 6 місяців. Зголошувати ся треба в англійській мові на таку адресу: State Free Employment Bureau, Topeka, Kans.

ТАФТ ПРО СОЦІЯЛІЗМ.

З Ню Гармоні, Інд., доносять: Бувший президент Злучених Держав у своїй промові, яку виголосив з нагоди 100-літних роковин заложеня міста, обговорював просторо соціялістичні питаня, бо місто Ню Гармоні є звісне з того, що тут пробовано ушаслививти людскість при помочи соціялістичного устрою. Тафт, згадуючи про історію соціялістичного руху, виразно зазначив, що соціялізм в теперішнім суспільнім устрою не має зовсім місця і ніколи не може принятти ся, бо не знаходить відповідної почви для защепленя ідеї Прудонів, Марксів та инших. Теорія колєктивности не прилягає ниш до розуму і серця. Соціялізм мусить або замінити ся в тиранію і знищити свободу одиниць, або мусить в короткім часі упасти.

СПЕКА.

Від кількох днів у Злучених Державах велика спека, яка доходить декуди до 100 степенів Фаренгайта (38 степенів Цельзия). Минулого четверга тійшла спека до 100 степенів Фаренгайта, особливо у містах стейту Іллінойс. В Шікаго, Ілл., у двох днях померло від спеки 12 осіб. Також були случаї смерти й занедужаня в инших містах стейту Іллінойс та других стейтів. Також велика спека є у Вашінґтоні. В Ню Йорку спека трохи меньша; в останних днях було пересічно 81 степенів Фаренгайта (27 степенів Цельзия).

ЖЕРТВИ ОГНЮ В НЮ ЙОРКУ.

Дня 10. с. м. вибух огонь в 5-ти поверховім домі при улици Ессекс, ч. 90. в Ню Йорку. Огонь повстав на 5-ім поверсі і дуже скоро обхопив полуміню цілий будинок. За кілька мінут горіли вже сходи в середині будинка і мешканці не могли ратувати ся утечею. Завдяки геройським зусилям пожарної сторожи, яка скоро прибула, вдало ся вирятувати 65 людий. Згинуло в огни 7 осіб, а 12 так тяжко попекло ся, що відвезено їх до шпиталю. Всі жертви самі Жиди.

БАБУНЯ СКІНЧИЛА УНІВЕРСИТЕТ РАЗОМ З ВНУКОМ.

В Шікаго, Ілл., недавно скінчила університет учителька народної школи пані Нордон рівночасно зі своїм внуком. Пані Нордон заробляла гроші тяжкою працею на удержанє кількох своїх дочок і на образованє для них. Коли всі дочки покінчили університет і віддали ся, мати сама записала ся на університет і минулого тижня скінчила його в однім дни зі своїм внуком. Бабуня дістала степень бакалявра (низший докторський степень).

ГОЛОСОВАНЄ ПОЧТОЮ.

В Америці все можливе. Почтою послугують ся в послідних часах до ріжних цілий. Як доносять з держави Небраска, увійшов там в житє закон, що позволяє горожанам голосувати почтою. Закон сей буде обовязувати від падолиста с. р., а власти заходять ся вже коло приготованя. Закон введено на жаданє подорожуючих, що по причині торговельних подорожий не можуть бути дома в часі виборів. Для віддання голосу буде видаваний окремий бальот (карта голосованя) і заприсяжене зізнанє (афідевіт), яке буде мусіла виповнити дотична особа. Виборець буде мусів підписати та заприсягти своє зізнанє, в якім ствердить, що він є управнений до голосованя та, що не голосував в иншій місцевости.

ІМІҐРАЦІЯ ДО КАНАДИ ЗМЕНЬШУЄ СЯ.

З Отави, столиці Канади, доносять, що іміґрація до Канади зменьшила ся у цьвітни с. р. о 52 процент в порівнаню з попередним роком. Загалом прийшло протягом цьвітня с. р. 35.432 іміґрантів, з яких 10.032 були Британці, 11.748 Американці, а 13.652 з ріжних других країв. В 1913. р. в тімсамім місяци прийшло до Канади 73.285 іміґрантів, з яких 25.566 були Британці, 19.260 Американці, а 28.569 з других країв. Цікаво знати, що за причина того зменьшеня. Здає ть ся, що зменьшує ть ся не число тих іміґрантів, що ідуть на фарми, але тих, що ідуть на роботу, бо в Канаді є тепер недостача роботи такcамо як в нас у Злучених Державах.

БІДА МОСКВОФІЛАМ В КАНАДІ.

Остатна година надходить кацапам з Галичини в Канаді. Недавно в самій твердині кацапства, в „Петерсбурськім готели" в Едмонтоні набрав в „співаник", редактор „Русского Голосу" Черняк, а тут знов такасама доля стрінула другого стовпа парославя Шеремету. Що се має значити? Чи поклонники російського царату не мають вже навіть показувати ся до цареславної корчми? Деж їм бідним найти притулковиско? Чи таки конче лиш на Камчатці їм місце? Здаєть ся, що не инакше.

МЕДАЛЬ ДЛЯ ПСА.

В місті Портленд, Оре., одержав пес з раси „будлоґів" бронзову медаль нагороди за се, що вирятував маленького хлопчика свого пана з ріки. Медаль дало місцеве товариство „Ореґон Гюмен". Пес кидав ся в ріку за хлопцем двічи, заки вспів його вирятувати.

ГРІМ ВДАРИВ У 4 ДІВЧИНИ.

З Фріпорт доносять: Перед кількома днями підчас сильного дощу ішло улицею під одним парасолем 4 скулені сестри Гульттестівни. Нагло вдарив грім в парасоль і повалив всі 4 дівчини на землю. Люди прибігли з помочию і почали ратувати дівчата. Показало ся, що найстарша ранена смертельно, а прочі грім лише заглушив.

ЇХАЛА НА МОРЕ ТОПИТИСЬ.

Перед кількома днями кинула ся у воду серед Атлянтійського океану Една Спік, пасажирка II. кляси пароплава „Мавретанія". Їхала вона з Англії в напрямі до Ню Йорку разом зі своїм братом, а мала вілай згори уложений плян втопити ся в мори. На кораблі старалась все бути на самоті, а коли раз на цілім покладі не було більше нікого окрім неї, кинула ся у воду. Моряки помітили се, але не вспіли її вирятувати і вона найшла смерть серед розбурханих филь океану.

РАЗ БАБА!

В Кінгстоні, у стейті Ню Йорк, віддала ся перед кількома днями стара баба Чарлот Бенсон за молодого хлопця. Пані Бенсон має 99 літ, а її чоловік 19 літ; разом обоє мають 118 літ, а ріжниця в віці „молодої пари" виносить 80 літ.

Тепер пані Бенсон старша від свого чоловіка 5 разів, але як би так обоє пожили ще бодай з яких 1.000 літ, то ріжниця була би маленька.

ПРО ЦАРЕСЛАВНИХ АРХИПАСТИРІВ.

(Підслухане).

Між двома православними в Америці вивязала ся така розмова:

А. Кажуть, що добрий був чоловік, небіщик Платон. Шкода його!

Б. Та, що говорите, він не небіщик, він жие, але покинув Америку, бо цар йому в Росії дав ліпшу посаду.

А. А не знав, яку посаду? Чи не за якого високого комісаря з золотим ковніром і ґальонами?

Б. Ідіть, що говорите!! Він дальше буде архиепископом. Буде в Кишеневі, в бесарабській губернії, але там буде мати більше рублів. Буде мав тілько рублів, що може цілий день і цілу ніч пити горівку, саму найміцнійшу, і ще лишить ся!

А. Горівки, чи гроший?

Б. Одного і другого!

А. А диви?! То раз буде з нього пан. Не жаль бути православним архиепископом! А защо йому дали таку добру посаду?

Б. А за се, що він тут в Америці сотворив православє, ци як то кумедно Українці називають „цареславє", бо нібн по правді, то воно є „цареславє", бо за царські гроші хвалять царя більше ніж Бога.

А. То він, кажете, сотворив в Америці тото цареславє? То раз „штудерант" з нього!

Б. Тут в Америці православних є дуже мало і ті розкинені; а до того вони ходять радше до других церков ніж до православних, бо там в Росії вони так зненавиділи тих царських попихачів — православних попів, що волом їх не затягнеш до цареславних церков. Тому то сей Платон, аби мати над ким панувати, перетягав галицьких та угорських Русинів з грецько-католицького обряду на цареславє і заповняв ними свої порожні церкви, хоч самі мусимо признати, що і тепер вони ще сьвітять пустками.

А. Та воно нібн так виглядає, як ви каєте!

Б. Що правда, то правда. Ось і ви, куме і я, також греко-католики, а нібн належимо до православної церкви і вже нас називають Москалями, а як вернемо ся до Галичини, то знов будемо греко-католиками! Американське православє то дуже в повітри висить!

А. Ну, але всетаки його сотворив Платон!

Б. Я кажу, що він породив в Америці цареславє, бо нечом він зветь ся Рождественський!

А. А як зветь ся новий, що на його місце прийшов?

Б. Той зветь ся Александер Немиловський, то вилко буде немилий людям і люди йому. Може йому така доля прийде, що то, що вродив Рождественський, він буде мусів поховати...

З українських земель.

ВЕЛИКИЙ ЗДВИГ СІЧИЙ І СОКОЛІВ У ЛЬВОВІ.

Дня 28. с. м. відбудеть ся у Львові для звеличаня ювилейного Шевченківського року великий здвиг Січий і Соколів з цілої східної Галичини. Січовиків і Соколів, як сподівають ся, прибуде до 30.000. Всі вони візьмуть участь в поході улицями міста. Вибрані і приготовлені відділи Січовичок і Сокілок та Січовиків і Соколів виконають вправи на площі Сокола-Батька в так званім „Українськім Городі". Гостий на се сьвято окрім львівських Українців, як сподівають ся, прибуде з провінції також кількадесять тисяч. Для Січий, Соколів і гостий замовлено окремі поїзди.

ПАМЯТНИК ШЕВЧЕНКА В КИЇВІ.

В столици російської України, в Київі, відбуло ся дня 29. мая засіданє комітету для збудованя памятника Шевченкови, на якім принято поправлений проєкт памятника Т. Шевченка для передачі його на розгляд академії штук. Комітет порішив зробити памятник з темного бронзу і з сірого італійського ґраніту. Різбар каже, що памятник буде коштувати коло 120.000 рублів. Памятник виконаєть ся в Римі (столиці Італії) і перевезеть ся до Київа.

ДРУГИЙ ПАМЯТНИК ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ В КИЇВІ.

Памятник Богдана Хмельницького, який здвигнула йому за приєднане України до Московщини „единая и недѣлимая Россія", находить ся в Київі коло Софійського Собору. Тепер інжинір Альошин в заяві до київського посадника звертає увагу, що в 1917. році минає 250 літ від приєднаня України до Великоросії. Зважаючи на се, він радить вибрати комісію для вияснення хвилі приєднаня Київа і збираня жертв на збудованє нового памятника Богданови Хмельницькому. Автор сього предложеня надієть ся, що й міська рада дасть від себе на ту ціль достаточну квоту. Як би Хмельницький встав з гробу і побачив ті оба свої памятники, то певно добув би меч і розбив би та промовив словами: „Не хочу слави від гнобителів моєї вітчини. Не в неволю я віддавав мою Україну Москалим, але яко свобідну і рівну союзницю! Нехай пропаде все те, що нагадує хвилю, коли мій нарід став рабом московським!"

ПОСОЛ ВІТИК НЕ ВТІК.

З Відня, столиці Австрії, доносять, що посол Семен Вітик, про котрого часописи широко розписували ся, що він втік до Америки, полишивши довги, нікуди не втікав, а жиє у Відни. Явив ся він в редакції одної тамошної німецької ґазети і просив, щоби вона заперечила вісти про його утечу. Дальше доносять віденські ґазети, що посла Вітика викинув парляментарний соціялістичний клюб з лісти своїх членів. Тепер він буде в парляменті хиба яко дикий.

ЗЛИВА І ПОВІНЬ В ГАЛИЧИНІ.

Страшна злива навістила дня 1. червня східну Галичину. Місцями був хмаролом і наробив в засівах великої школи. Зі Стрілок, бобрецького повіту, доносять, що там вода рознесла навіть будинки. У Львові була в тім часі справдішна потопа сьвіта. Мешканя і пивниці в низше положених передмістях Львова залила вода. З усіх сторін алярмували огневу сторожу і водопровідне заведенє, з просьбою помочі. На ул. Зиблікевича майже на три години спинено трамваї (стріткари); в богато домах вода позаливала долішні мешканя так, що люди (самі найбіднійші) мусіли втікати, ратуючи ся перед смертю, а огнева сторожа випомповувала воду. Бідаки потерпіли богато втрати, бо вода спричинила їм чимало знищеня.

ЯК ПОЛЯКИ ОБХОДЯТЬ СЯ З РУСИНАМИ В ГАЛИЧИНІ?

Один львівський Українець описує у львівськім дневнику „Новім Слові" таку подію: Недавно їхав я домів з одного місточка. Я не звертав великої уваги на подорожних, але случайно стрінув ся я зором з якимось старушком. Він сидів наче деревляний на лавці і благав тихим голосом о милостиню. Мене зацікавила отся людина і я почав розмову. Старець зітхнув і так розповідав: „Я вертаю ся з львівського шпиталю не добровільно, але з мусу. Мене викинули за се, що я Русин та буцімто маю невилічиму недугу жолудка. Доктор взяв мене під проміні Рентґена, дивив ся і сказав: „Ти старий, операція може не вдати ся — їдь домів". Я благав їх о гроші на дорогу, а вони сказали: „Якбись був Поляк, то цо інного, але ви Русін, їдьцє жебраць до своїх!" Тоді пійшов я на жебри, одначе поліція завела мене до арешту і я, цісарський вояк, що проливав кров в прусько-австрійській війні під Кеніґрецом 1866 р., сидів під ключем і примирав чотири дни з голоду. Шойно потім змилував ся якийсь пан (Русин) і дав мені через позіцінта гроші на зелізницю. Ось і тепер їду та не везу дітям гроші та...

(Продовжене на стор. 6-ій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.
Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor. 83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager. 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year. Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Оплачувати ґазету треба завсіди з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, коли з гори не було назначено, що мають ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

Пів року минає...

Пів року минає від хвилі, коли епископ Ортинський виступив зовсім явно яко ворог нашої орґанізації. Що епископ вже давнійше передтим був скритим ворогом Р. Н. Союза, се не було для нікого тайною. Явний виступ епископа Ортинського на звісній проповіди підчас місії в Джерзи Сіти, в осідку Р. Н. Союза, мав також і своє дальше значінє. Епископ дав отсим примір і приказ підчиненому собі духовенству йти його слідами та всіми способами і силами нищити нашу орґанізацію, щоби підкопати її силу й повагу, викликати розділ поміж її членами та спинити її розвій. В своїй безмежній зарозумілости і загонистости уповав він богато на свій авторітет. на повновласть, яку недавно передтим одержав з Риму. Він надіяв ся, що на його приказ мусить піти ціле духовенство, а за ним і весь народ, що всі як один ударять цілою силою на Р. Н. Союз і зметуть його з лиця землї. Та тут грубо перечислив ся.

Уряд Р. Н. Союза скоро пізнав ся на заходах епископа і його „тайних совітників" в особах ріжних Улицьких, Стецюків, Мереньковиx і пр. і пр. Явний виступ епископа спричинив явну реакцію зі сторони Р. Н. Союза. В його орґані „Свободі", яка довгий час мовчки збувала промахи та шкідливу діяльність епископа на американській Руси, появив ся цілий ряд статий, які мали на цїли всесторонно представити діяльність епископа в сьвітлї правди. Яко докази до сего послужили події сучасні та з минувшини.

Епископ зразу легковажив собі цїлу справу, мовляв, „нехай випишуть ся". А тут якби йому на перекір не виписували ся. Підбадьорений своїми дорадниками не оминув епископ найменшої нагоди, щоби не виступити проти нашої орґанізації. Були хвилї, коли епископ носив ся навіть з наміром, проголосити по церквах заказ читаня „Свободи" під загрозою виключеня читачів з церковної звязи. Та страхи на Ляхи! Тут не стало йому вже відваги. Не помогло також епископови перенесенє ґазетки „Америки" до Філядельфії, де під його власним наглядом мала вона продовжити розпочату акцію проти Р. Н. Союза. Однак і ґазетка завела епископа в його надіях, не приносячи бажаного успіху. Редакція „Америки" разом із „численними" співробітниками з кругів духовенства спромогла ся заледви на кілька пустих розумовань, з якими не можна було поважно числити ся. В супроводі „Америки" уїдали дві другі попівські ґазетки „Нове Житє" і „Русін". Але й ті крім личних нападів на урядників і редактора не були в силї закинути щонебудь Р. Н. Союзови.

Цікаве становище заняла супроти боротьби „Народна Воля", орґан „поступового" нового Союза. Його покровитель, збанкротований попик Ардан, якого ціла поступовість лежить у тім, що колись був попом, а тепер ним не є, зачав видумувати і голосити в своїм орґанї найріжнороднійші сплетнї, щоби у фальшивім сьвітлї представити становище Р. Н. Союза. Ардан намагав ся доказувати, що цїлу акцію в Р. Н. Союзі ведуть попи і дяки, що їх цїлию є повалити немилого їм епископа, що роблять заходи, аби на епископськім престолї засів один з американських попів, який прирік спомагати Р. Н. Союз і т. п. Ось на такі хоробливі привиди мусів терпіти Ардан, коли бачив, що загал станув по сторонї Р. Н. Союза. Він бачив могучий зріст Р. Н. Союза, а рівночасно видів, що ґрунт під його ногами зачав усувати ся. Брудні надужитя і нечисті справи. які вийшли на верх в тій „поступовій" орґанізації, спричинили, що Ардан і його чесна компанія стратили довірє і у решти членів, які ще хотїли вірити в якусь ідейність свого провідника. Та даремні зусиля! Новий Союз стратив протягом послїдного півроку поверх півтора тисячки членів. Отсе наглядний доказ, як загал осудив Арданівську спілку!

Безперечно, що кожда боротьба, яка ведеть ся між партіями того самого народа, зуживає його енерґію. ослаблює його, одним словом приносить народови шкоду. Подібне намагали ся деякі ворожити і в тім случаю. Та чи тут вела ся боротьба між партіями народа? Чи можна тут говорити про е-епископа і кількох його прихвостнів, що вони становлять якусь народну партію, хочби вони видавали і три „Америки"? Щоби творити партію народну. треба, щоби хоч частина народа визнавала ту саму ідею, що й її провідники. Тут сего не бачимо. Пригляньмо ся, як загал оцінив боротьбу епископа з Р. Н. Союзом.

Не будемо тут наводити писем признаня від многих членів і відділів Р. Н. Союза для уряду і редакції „Свободи" за рішуче становище в обороні орґанізації. Найліпшим доказом великого довіря до уряду Р. Н. Союза є великий зріст його членів. Коли зважить ся, що в послїдних часах панує велике безробітє, що еміґрація наших людий до Злучених Держав значно зменьшила ся, то розвій і зріст Р. Н. Союза мусимо назвати дуже сьвітлим. **В послїдних сімох місяцях приступило около 2800 нових членів до Р. Н. Союза. Про солїдарність членів Р. Н. Союза говорять також великі квоти зібраних у тім часї жертв на ріжні народні цїли. На поклик уряду складають члени протягом двох місяців $4.500 на голодуючих братів в старім краю, $1.500 на ювилейний дар для „Рідної Школи", $500 на Український Город" у Львові і инші народні цїли. Отсе була найкрасша відповідь, яку дала наша суспільність на замах еп. Ортинського і його кліки проти Р. Н. Союза.**

В тім самім часї інституції, які оставали під покровительством епископа, ледви животіють. Штучно старають ся удержати їх при житю. Та упадок їх неминучий, бо вони не найшли свого опертя в народі. На зазив епископа і цїлого духовенства, як галицького так угорського, зібрано заледви $1.000 на „Петрів гріш". Що се доказує? Доспівайте собі самі...

Р. Н. Союз, навчений довголїтним досьвідом, потрафить постояти на висоті свого завданя і як до тепер так і на будуче відопре всякі ворожі напади людий, які наважились на добро нашої орґанізації і нашого народа. Кождий ворожий виступ чи то проти нашої орґанізації чи то проти иншої народної справи взагалї, будемо безпощадно пятнувати яко народний злочин, без огляду на те, чи сего допустить ся Ортинський, чи звичайний піп, чи Ардан, чи яка инша одиниця, котра схоче використовувати своє становище для своїх приватних цїлий зі шкодою для справи народа.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА В ДЕЛЄҐАЦІЯХ.

Поперед всего кілька слів про делєґації. Читачі „Свободи" знають, що австро-угорська монархія складаєть ся з двох держав: з австрійської держави з парляментом у Відни і з угорської держави з соймом у Будапешті. Парлямент або державна рада у Відни складаєть ся з двох частий: палати послів, вибраної на основі загального, рівного, тайного і безпосередного виборчого права і з палати панів, де засідають архикнязї, члени маґнатських родин, церковні достойники і члени іменовані цїсарем. Палата послів і палата панів радять окремо і всї предложеня мусять бути ухвалені палатою послів і палатою панів. Угорський сойм у Будапешті є тим, чим у Австрії парлямент і складаєть ся також з палати послів і палати маґнатів. В поодиноких краях австрійської держави є ще краєві сойми, які радять над краєвими справами, а на Угорщині є ще сойм в Загребі для Хорватії і Славонії; вкінци Боснія і Герцеґовина має свій окремий сойм в Сараєві і окрему управу. Для поріпіеня спільних справ обох держав австрійської й угорської є делєґації; окремо австрійська, до якої палата послів вибирає з поміж себе 40 делєґатів, а палата панів 20; так само угорська палата послів вибирає 40, палата маґнатів 20. Австрійські й угорські делєґати радять окремо: одного року у Відни, а другого року в Будапешті над заграничною полїтикою, військовими справами, справами спільних податків пр. цла (є се оплата від товарів за границї, а часом і від товарів вивожених за границю), вкінци над справами Боснії і Герцеґовини. І міністерства є в Австро-Угорщині троякі: австрійські для австрійської держави, угорські для угорської держави і спільні для цїлої австро-угорської монархії.

Найцікавійшим є все наради в делєґаціях над заграничною полїтикою. Сегорічні наради в делєґаціях в Будапешті є для нас, Українців, дуже важні, бо по раз перший заговорено тамширше про українську справу. Безпосередну причину до порушеня нашої справи в делєґаціях дало становище Росії, яка через попиранє москвофільства в Галичині стараєть ся здусити наш український рух, а навіть жадає від австрійського правительства, щоби воно дивило ся крізь пальцї на російську роботу в Галичині, яка остаточно іде до того, щоби Галичину відорвати до Росії. Президент австрійської делєґації ґр. Сільва Тарука в своїй промові заявив ся проти того, щоби Росія мішала ся до наших справ і підчеркнув, що обовязком австрійської держави є попирати український рух без огляду на се, чи се приємно Росії чи ні; він отже станув виразно по нашій сторонї.

Инакше поступив австро-угорський міністер заграничних справ ґраф Берхтольд. Він, хоч найлїпше знає, що Австро-Угорщина навидить ся з Росією як пес з котом, сказав, що між обома державами панують добрі відносини і не запротестував проти того, що Росія мішаєть ся до наших справ на нашу шкоду. Не хотів він видко дразнити Росії українською справою.

Становище ґрафа Берхтольда невдоволило наших українських делєґатів (сего року було їх двох) — д-ра Костя Левицького з Галичини і Миколу Василька з Буковини. Д-р Кость Левицький у своїх промовах в делєґаціях запротестував рішучо проти того, щоби Росія уважала Галичину за свою ґубернію і ширила тут московщину і православє. Голова нашої полїтики виказав, що москвофільство є дуже шкідливе для нашого народу і небезпечнє для австрійської держави, що його треба поборювати найлїпше через те, що Українцї в Галичині дістануть се, що їм після конституції належить ся. Треба перевести рівноправність нашого народу з Поляками, треба нам дати повну свободу на кождім поли, треба оснувати український університет у Львові, а тоді, коли наш нарід в Галичині дістане все, що йому належить ся. москвофільство зникне само собою і Австрія через нас буде ще мати вплив у Росії на Україні.

Крім того наші делєґати внесли інтерпеляцію, де запротестували, щоби російський міністер заграничних справ Сазонов взивав Австрію до здушеня Українців в Галичині. Проти ворожої нам російської полїтики виступив також і посол М. Василько і його промови слухав також російський амбасадор (посол від царя) у Відни — Шебеко. Одним словом, нашою українською справою заінтересували ся дуже всї делєґати инших народів; проти нас виступали тільки деякі Чехи, які тримають з москвофілами; Поляки стояли на боцї. Делєґати чужих народів домагали ся від наших делєґатів, щоби ми видали деякі книжки в нїмецькій мові про українську справу, щоби для нашої справи позискати чужих полїтиків.

Українською справою заінтересувала ся також і угорська делєґація. Угорський президент міністрів ґраф Тіса станув на тім, що угорських Русинів не треба перетягати на мадярське, що треба їм помочи, дати їм просьвіту в рідній, українській мові, двигнути їх з нужди, а тоді москвофільство серед темних угорських Русинів пропаде без слїду. Сю справу розяснив Мадярам близше д-р Кость Левицький і тепер вже недалекий час, що відродить ся завмерла доси угорська Русь і що і там за Карпатами наш нарід буде жити своїм, українським житєм.

Ми, Українцї, ідемо справді в гору. Славні чужі полїтики бачать перед нашим народом велику і гарну будучність, вірять в силу воскресаючого українського народу, якої не здусить московський пястук. Тим більше ми самі віримо в наше повне відродженє, віримо в те, що колись буде самостійна українська держава і ся віра у воскресенє нашого народу додає нам сили до боротьби з нашими ворогами і зближає хвилю, коли цїлий український нарід скине з себе кайдани чужого панованя!

Др. Степан Баран.

З хвилї.

О. АРДАН МАЮТЬ ГОЛОС!

О. Ардан, редактор „Народної Волї", урядник нового Союза і член старого „малоросійського" Союза запротестували проти скликаня XIII. конвенції того „малоросійського" Союза на день 7. вересня, року 1914-ого, в містї Бофало та у стейтї Ню Йорк. Запротестували й оголосили той протест в останнім числї „Народної Волї".

Вони, бачите, взріли у „Свободі", що „фольки" (їх найулюбленійший вираз на хлопа): Капітула, Шаршонь, Ядловський і Угорчак, скликали на 7-го вересня с. р. XIII. Головну Конвенцію старого Союза і, бачите, ні не радились о. Ардана, як се зробити, ні не шепнули їм на ухо, пощо то вони скликують ту конвенцію, ну, бачите, так геть по хлопськи зіґнорували ойца.

Тай мізкують же наші ойцец тепер, що то буде за конвенція: надзвичайна, не надзвичайна — звичайна, незвичайна, правна, неправна,—неправна, правна; ті §§ поломані; ясна, неясна, треба не треба, а хай то ч... візьме з їх мозківницею. думали зразу. Та від чого-ж вони ойцец, щоб не приложити якусь латку тим „деспотам", погадали вони, а вони, куме, не в теє то биті, там били і кропилом і кадилом та Біг зна ще чим, і вкінци таки видумали і то неаби що! Кажуть вони, — тільки не сьмійтесь! — що та конвенція буде коштувати від 15 до 20 тисяч долярів в 1914. роцї, а як би так теє... видите... тої конвенції не було в тім роцї, а аж в 1915., ну то та в 1915. р. не коштувала би нічого. Так, отченьку? Чи ви того не знаєте, що Союзови і його членам все одно, чи платити ті тисячі в 1914. р., чи 8 місяців пізнійше в 1915. р.? Адже всетаки конвенція мусить відбути ся і мусить коштувати ті гроші! — А § 91. пішпов на прах. Щасте, що ще § 93. яко-тако колибаєть ся. І хоч ті параґрафи гачковаті, то тяжко було о. Арданови одним параґрафом другий так зачіпити, щоби виважити той проклятий § 93. Або заслабий розмах, або о. Ардан зависоко цїляє. Одно слово — клопіт з параґрафами, тай годі!

Знають також ойцец, що як „деспоти" приспішують конвенцію, то не задля ойца, і знають також, що таким „мудрим" арданівським арґументом про кошти конвенції в 1914. р. і в 1915. р. та боротьбою з проклятими параґрафами не зібєш людий з „малоросійського" Союза з пантелику, тож треба якось то примастити, — ну — і мастять наші ойцец далї і то в такий спосіб, що нагадує приповідку: „кто яда флякі, мислї, же кажди такі". Ая, ая, ойче! Вишовши з тої улюбленої їм приповідки, кажуть войцец, що „after all" вони нічого більше не могли тут своїм далекосяглим оком взріти, хиба се, що уряд скликав конвенцію так скоро на те, щоби не дати часу порозумітись, кого вибрати делєґатами, кого урядниками, які параґрафи змінити; і друге, що „деспоти", мають у сїм якийсь свій власний інтерес!

Ой, аж земля трясеть ся! Що ті „деспоти" не видумали! Де хто чував, видав таке! Таж наші ойцец, як то во время оно старались о редакторство, то щось взяло їм півтора року, заки добились, а тут за три місяці мають делєґати порозумітись, кого вибрати на своїх урядників, і то до того ще згідно з статутами сеї орґанізації. Во время оно, коли то ще наші ойцец „per pedes apostolorum", по Вест Вірджінії ходили, то не гнївались, що конвенції скликувались всего-на-всего 60 днів перед розпочатєм та, що на тих конвенціях вибиралось і делєґатів і полагоджувалось всї подібні проєкти, наведені висше нашим „хранителем", і якось то все було „all right" і самі ойцец забирали глас на них, а тепер, о горе! Лише 3 місяці часу!

Вкінци, як то кажуть, на „night cap", взяли собі що найважнійше: той — „власний інтерес". Гм... ойче; наше? Там не порожні мошонки? Правда? Ну, але, ойче, було колись, не вернеть ся! Деспоти тому не винні, що Вам се розцюркалось. Та меньше з тим, ойче. Як се Ваша ласка, будьте такі добрі, скажіть членам „малоросійського" Союза, що се Ви вимізкували, що то має бути сей „власний інтерес" тих „деспотів"?! Не ганьбіть ся! Ви-ж не дївчина!

Я скажу Вам так на ухо, ойче, доста з Вас! Ваше колись мололось, але вже змололось; зьвізда, котра на Вашій коронї сіяла — згасла, отченьку, і пропала! — „Шлюс!"

Ая.

НАУКА ДІЛЕНЯ.

„Народна Воля" одержала крім звісних вже $7.50 ще $50 яко складку з Монесен, Па. Присилаючи ту суму, жертводавці написали до „Народної Волї" так:

> Гроші ті просимо відослати зараз до краю, бо ми й так ся спізнили. Гроші мають бути розділенів між всі 3 українські партії: соціялістичну, радикальну і національ-демократичну. Гаразд! Михайло Кунька".

Поміщуючи се, додала від себе „Народна Воля" отсю нотатку:

> „Повисшу суму гроший вислано через Банк М. Босака в Скрентон, Па. ч. посьвідки 19736 дня 9 юнія, 1914, на руки „Дністра" для передачі редакціям часописий „Праця", „Громадський Голос" і „Діло". Адм. „Н. В."

Отже сума вже поділена, а дальшим діленєм між голодних 3-ох партій мають заняти ся три редакції, між які розділено поділену суму. А коли вже ті редакції поділять розділену між них суму межи голодних 3-ох партій (які ділять віддільні програми), і від обділених одержать звіти про поділунок, то тим звітом безперечно поділять ся з редакцією „Народної Волї", котра уділить місця сьому звітови і поділить ся ним з читачами „Н. В.", без огляду на партійні переконаня, які їх ділять.

Як бачимо, наука діленя навіть з такою малою сумою, іде доволї легко. Про иншї діланя з фондом для голодуючих в „Н. В." ми не чули, бо не видно було анї додаваня до тої суми, анї множеня її, анї відниманя для неї.

„РУСИНЪ" ІЛЇ „RUSIN" ГРОЗИТЬ НАМ ПОХВАЛОЮ.

Клерекальний „Русинъ-Rusin", котрий друкуєть ся мовою вправдї майже-руською, але латинською азбукою, підніс до гори кропильницю і грозить нам, що нас, себто редакцію „Свободи" похвалить.

На таку погрозу рішив ся „Русинъ-Rusin" з такої причини. Олифантська ґазетка „Нове Житє" помістила просьбу до епископа Ортинського. яку підписало 17 сьвящеників (а яку й ми опісля передрукували у „Свободі"), а „Русинъ-Rusin" за се загрозив „Новому Житю" судом. На се знова відповіло „Нове Житє". що суду не боїть ся. На се знова відповів „Русинъ-Rusin", що коли „Новому Житю" забагло ся слави „А. Р. Вѣстника", „Правды", „Свѣта" і „Свободи", то що инше. Тоді — пише „Русинъ-Rusin" — треба буде „Нове Житє" разом зі „Свободою" і прочими згаданими ґазетами — п о х в а л и т и і так їм доїхати.

Не знаємо. чому „Русинъ-Rusin" зіставив „Свободу" разом з кацапськими ґазетами, хиба тому, що всїх, хто не є його приятелем, ставить на одну дошку. Але ще більше цікавить нас. чому похвала „Русинъ-Rusin-а" така небезпечна. Ми доси знали таке, що як злодій похвалить чоловіка, то не добре. Таксамо не добре, як хрунь похвалить чоловіка, бо рівнає його зі собою. У Львові нераз Демянчук, редактор хрунївської ґазети „Руского Селянина" пробує пошкодити порядним людям і хвалить їх, але що тяжко найти таких дурних людий, аби вірили хрунївській ґазеті, тож похвала не вдаєть ся. Ми до нинї не припускали, аби „Русинъ-Rusin" був посвоячений з „Руским Селянином" і мав подібну хрунївську силу шкодити добрим людям своєю похвалою, аж ось довідуємо ся про се від о. Ганулї, редактора „Русинъ-Rusin-а".

Але нехай о. Ганулїя успокоїть ся. В Америцї також нема аж таких дурних людий. аби переймали ся похвалами „Русинъ-Rusin-а".

О. Ганулїя взагалї до усмерчуваня живих падкий чоловік. Перша річ, то усмерчує руську мову у своїй ґазеті, але се не вдаєть ся, бо тільки ґазета мертвечіє, а руська мова все буде жива. Знова у своїм календари усмертив о. Волянського (а о. Дмитрів, повіривши у се, навіть оголосив в ґазетцї „Америцї", щоби йому хто прислав спомини про о. Волянського), хоч о. Волянський жиє здоровий в Галичині, в Острівци, почта і повіт Теребовля.

Таксамо буде і з його похвалами немилїй йому „Свободі". Його похвали „Свобода" боїть ся таксамо як і догани.

ЧИТАЧІ З ЗАВИСТИ І З НЕНАВИСТИ.

Клерикальна ґазетка „Америка" пише, що її читають люди з зависти і з ненависти і тішить ся, що бодай таких має читачів.

Нам здаєть ся, що з зависти там нема нікого, бо чого-ж там є завидувати. Чи того, що бідна „Америка" (хоч має назву богатої Америки) містить старі передруки зі старих ґазет? Також тяжко припустити, аби хто ненавидів попівську ґазетку. Ненависть повстає тільки до сильного противника, а слабого легковажить ся.

З уваги на те нам здаєть ся, що „Америки" ніхто не читає ані з зависти ані з ненависти.

Безперечно, що не має також „Америка" ані одного читача з любови, бо що там є любити попівського наймита.

Відкиж взяло ся тих кількадесять читачів? — спитаєть ся здивований редактор „Америки".

Гов! — зараз пояснимо. Вони читають її з несьвідомости. І треба се власне піднести яко корисну прояву серед наших переселенців в Америці, що їх так мало.

Каже редактор „Америки", що тішить його, що редактори „Свободи" читають „Америку" і витикають їй блуди, бо він готов з того дещо навчити ся. На се ми відповімо, що і нас се тішить, як хто приймає нашу науку, але скажемо йому також на ухо, що те, що ми читаємо „Америку", ще не хоче мусить добре про неї сьвідчити, бо ми мусимо читати всі ґазети, що друкують ся на нашій мові, а бодай ті, що виходять в Америці і то навіть найдурнійші, а як критикуємо їх, то маємо на оці не се, щоби просьвітити редакторів сих часописий, але, щоби показати людям, яке сьміте може бути на сьвіті та, аби навчити їх відріжнити зерно від полови.

Вчити на редакторів людий, котрі вже „пишуть ґазету", трохи запізно, а ще тяжша справа з наукою тих людий, котрі в обох руках тримають кадильницю і біґають з нею за епископом, а потім се кадило збирають до своєї ґазетки „для народа".

І КС. ХАНДОГА ЩЕ ОБІЗВАВ СЯ!

Не обізвав ся він просто до „Свободи", бо се йому заборонено, але стрілив зза плота осьтакою нотаткою в останнім числі „Гайдамаків":

„Революція в Росії от-от зближаєсь. Богато говорять за відбудоване Польщі, Фінляндії, лиш за вільну Україну нема мови. Гей! — чому? Де Ви редактори часописий українських в Америці?"

Виринає питане, чому кс. Хандога виписав таку нотатку?

Треба пояснити. В попереднім числі „Гайдамаків" помістив кс. Хандога статю п. Павла Крата, звісного з того, що належав до „комітету сімох", в котрім пропали гроші на фонд для Мирослава Січинського, і з того, що закидувано йому, що він є російським шпіоном в Канаді. Сї закиди роблено п. Кратови публично і він їх не змив зі себе. Не хочемо бути судіями п. Крата, але й не хочемо мати з таким чоловіком нічого спільного. Україна буде щаслива без таких людий і безперечно обійдеть ся без його „комітетів сімох" і без його „революції".

Ось тому ми не звернули уваги на відозву п. Крата, бо гадали, що мовчанка і погорда найлїпший спосіб на людий, котрі не повинні брати участи в публичнім житю.

Инша річ „Гайдамаки". В „Гайдамаках" може собі кс. Хандога містити не лише відозви п. Крата, але і його портрети, як їде на кони, окружений прочими з „комітету сімох" проти російського царя.

Для нас справа самостійної України за поважна, аби ми її вязали з виступами п. Крата і кс. Хандоги. Отсе наша відповідь на питане кс. Хандоги, з яким звернув ся в останнім числі „Гайдамаків" на адресу всіх українських часописий в Америці.

НОВА ГРОЗА З ПІВНОЧИ.

З рокотом грому пролетіла минулого тижня весь сьвіт незвичайна вістка, що Росія рішила покликати в осени близько міліон резервістів на 6-тижневі вправи. Мирний стан російської армії виносить тепер поверх міліон вояків, отже в осени буде нар мати під рукою поверх два міліони узброєних людий. Такої величезної армії не було ще в жадній державі.

Але Росія стоїть в порозуміню з Францією, котра також має велику армію. Мирний стан француської армії виносить 765 тисяч людий. Протягом 36 годин Франція може поставити під оруже два річники наймолодшої резерви і подвоїти свою армію. Торік Франція покликала була на вправи 700 тисяч людий. Зробить се очевидно й сего року і тим способом Росія і Франція будуть в однім часі розпоряджати армією в силї чотирох міліонів людий. Колиж зважимо, що німецька армія на мирній стопі виносить 800 тисяч, а австрійська 450 тисяч людий, то союзна армія Франції і Росії буде майже чотири рази більша від союзної армії Німеччини й Австрії. Англійська армія по одній стороні, а так само армія італійська по другій стороні не входять в рахунок, тому що ані одна ані друга держава не схоче в разі війни помагати своїм союзникам.

Річ очевидна, що ані Німеччина ані Австрія не схотять лишити ся по заду. Вони просто мусять скріпити також свої армії до відповідної сили, бо хто хоче спокою, мусить бути готовим до війни. І так Австрія мусить покликати під оруже около міліон людий, а Німеччина около два міліони. Лише в той спосіб дасть ся удержати конечна рівновага сил межи обома парами союзників.

І що з того буде? Під оружем стане около вісім міліонів людий. І хотяй би навіть не прийшло між тою збройною масою до проливу крови, то само удержане таких мас під оружем буде коштувати не дуже меньше від самої війни. Франція і Німеччина можуть витримати, бо то богаті держави, від біди може й витримати Росія, бо потрібних гроший позичає їй Франція, але що зробить бідна Австрія! В послїдних часах австрійські горожани досьвідчили на своїх кишенях добре, що то значить мобілїзация, хоч яка вона мала була. Мобілїзация на більші розміри зруйнує австрійських горожан до краю і доведе державу до цїлковитого банкротства. А Росії о се тільки й ходить. Росія хоче знищити Австрію економічно і довести її до банкротства, щоби тим лекше нею потім поділитись.

Але можливо також, що Росія хоче таки зараз війни з Австрією. Хоче в найблизшім часї осягнути свої пляни на Балкані та в Галичині і в північній Угорщині. Неспокій в Альбанії і канацькі процеси на Угорщині, у Львові та третий заповіджений в Чернівцях (проти Геровського) так роздратували Москаля, що він готов в найблизшім часї кинутись на Австрію. На то він підюдив против Австрії Сербію і притягнув до себе Румунію, на то побільшив сего року свою армію о 19 полків. На то Москаль замовив за границею величезні засоби провіянту і воєнного матеріялу, на то видав величезні суми на шпіґунів в Австрії. Тай хто знає, що для Австрії було би лїпше: чи лїпше ще раз тільки заплатити, розправити ся (очевидно при помочи Німеччини) з Москалем, втерти йому порядно носа і мати потім спокій на десятки лїт, чи що року руйнувати собі державні буджети та винищувати добро своїх горожан. Чи лїпший є страшний конець, чи страх без кінця — от над тим повинні застановити ся кермуючі голови в Австрії.

З ЖИТЯ ПОЛЬСЬКОЇ ШЛЯХТИ.

СКРИТОВБИЙЧІ УБИЙСТВА СЕРЕД ВИСОКИХ РОДІВ.

Поляки чванять ся, що вони перший нарід на сьвіті, бо мають велику шляхту, котра все держить їх на верхах культури. Нехай їм буде, але ми знаємо, що та шляхта привела польську державу до упадку тай тепер ще весь сьвіт бачить, що такі люди як польська шляхта, се закала всякої суспільности. Нездібні до ніякої пожиточної роботи, а зате майстри до всякого лайдацтва. Український нарід відчув се найлїпше на своїй шкірі. А кілько то звичайних злочинців вийшло споміж тої шляхти! От недавно у Варшаві засуджено польського ґрафа Ропікера, котрий убив свого шурина, аби дістати по нїм спадщину, а отсе в тійсамій Варшаві (в російській Польщі) розпочав ся процес проти польського шляхтича Яна Бісніґа, обжалуваного о те, що убив свого братанича князя Владислава Друцького-Любецького, також з мастковой захланности. Оден і другий се богачі властителі дібр, на котрих кільканадцять сїл і місточок могло би вижити. В додатку Ян Бісніґ є оженений з ґрафинею Замойською, а посвояченнй з пануючими домами в Европі, а його мати була княжною Бурбонів зі Сицилії.

Осьяк представляє справу акт обжаловання: Дня 21. цьвітня 1913. р. оба магнати поїхали з двора Тересїну на проґульку в ліс. Князь поганяв самий коні. Їхали через ліс в напрямі зелїзничої станції. Колиж до пізного вечера князь не вертав ся домів, затривожена служба почала глядати за князем. По довгім шуканю найшов управитель дібр Дазванський з лїсничим Дралею в лїсї віз з кіньми, а побіч воза вбитого князя. Слїдуючого дня приїхала слїдча комісія і ствердила, що князь має 30 ран та, що корчі, коло яких лежав князь, були збризкані кровю до височини півтора метра. Смерть наступила від кулї мавзерівської пістоли в потилицю. Товариш сеї страшної проґульки князя Бісніґ вернув ся дня 21. цьвітня зелїзницею о 8. год. вечером до Варшави. Тут побув кілька годин і поїхав до своїх дібр Масиняни в ґродненській губернії, де зараз по приїзді одержав телєґраму про смерть князя. Бісніґ вернув ся зараз до Варшави і дня 23. цьвітня явив ся у прокуратора та заявив йому, що коли їхав з князем Друцьким-Любецьким через ліс до станції, відки мав поїхати до Варшави, стрінуло їх і говорило з ними двох селян. Побоюючись, аби не спізнити ся до поїзду, Бісніґ лишив князя зі селянами, а самий пійшов пішки до станції. Але саме поїзд втік йому перед носом, тому він пійшов пішки дальше 12 верстов до станції Блоне і відси зелїзницею поїхав до Варшави.

Переслухано звиш 100 робітників, які тоді працювали в Тересїні але ніхто з них не бачив двох незнакомих селян. Зате богато робітників зізнало, що в якийсь час по стрілї бачили, як з лїса вийшов якийсь пан в чорній нагортці і чорнім капелюсї. Нема ані одного сьвідка, котрий би стрінув Бісніґа, як він йшов пішки до станції Блоне. Зате при помочи мікроскопу найдено на чоботах Бісніґа кров, а в його мешканю при ревізії найдено мавзерівську пістолю. На основі сих доказів та ще деяких підозрінь арештовано Бісніґа і обжалувано його о скритовбийче убитє, тим більше, що Бісніґ вже перед тим хотів стрихнїною отруїти князя і в той спосіб одержати по нїм великанський маєток. Крім сього обжаловує його суд о сфальшоване сімох векслів.

До розправи покликано 200 сьвідків, між тим 50 з польської шляхти. Акти процесові мають 16 томів, а розправа потриває кілька місяців.

МОСКОВСЬКА ЗАПЛАТА.

ЩО ДІСТАЛИ ПОЛЯКИ ЗА РАБСЬКУ СЛУЖБУ?

Російський уряд був умовив ся торік підчас балканської війни з всехполяками (се було оголошено в російських ґазетах) що як вони будуть ширити між Поляками в Галичині москвофільство і на випадок війни Австрії з Росією австрійські Поляки зобовяжуть ся перейти на російську сторону, а крім того будуть нищити Українців, то російський уряд постараєть ся, що міста в російській Польщі дістануть самоуправу і право уживати на засїданях міської ради польської мови. І дійсно недавно такий закон ухвалила російська дума, але дня 25. мая с. р. вгорішна палата — державна рада його відкинула. Російський уряд вдавав, що буцїмто він є за тим законом, але на ділї тішив ся з його упадку. Москалї поступають з Поляками якраз так як Поляки поступали з нами — віроломно. Кажемо: віроломно, бо Поляки додержали своєї обітниці: 1) Польські ґазети ширили москвофільство серед свого народа і писали цїлий рік, що Росія відбудує Польщу; 2) польські провідники, навіть посли австрійського парляменту (примірном Заморський) явно голосили, що „польське військо", що тепер є в Австрії, на випадок війни перейде на російську сторону; 3) переслїдували і дальше гноблять Українців у Галичині, а передівсїм за наказом російського уряду не хотять допустити до основаня українського університету у Львові.

За всю ту рабську службу Ляхів показали їм тепер Москалї — дулю. За нечесну підлу політику все така заплата. Кажуть Поляки „мондри Поляк по шкодзє", але ми не віримо, аби вони і по тій шкоді прийшли до розуму.

НАШІ ЕМІҐРАНТИ НА ОСТРОВІ ЕЛІС АЙЛЕНД.

Задля браку приписаної законом готівки зістали задержані слїдуючі еміґранти:

Петро Павло, з пов. Перемишляни, літ 39, прибув на кораблі „Президент Грант", їдучи до свого шваґра Василя Костїва, який жиє в Ню Йорку.

Михайло Снежин, з пов. Перемишляни, літ 25, прибув на тім самім кораблі, їдучи до своєї кревної Теклї Кузьма в Ню Йорку.

Яць Ганчин, літ 45, і **Яць Хомин**, літ 41, оба з пов. Рогатин, прибули на кораблі „Президент Грант", їдучи до свого приятеля Антона Когута, який перебуває в Рочестер, Н. Й.

У декотрих найдено фізичні хиби і з тої причини їх виключено. До тих належать:

Гринько Матвіїв, пов. Золочів, літ 35, прибув на кораблі „Кронпрінцессін Цецилія", їдучи до свого сестрінка Николи Дольного в Ню Йорку.

Федір Чан, з пов. Шариш (Угорщина), літ 42, прибув на тім самім кораблі, їдучи до своєї сестрінки і її мужа Петра Порина в Байон, Н. Дж.

Семен Пелещак, з пов. Рогатин, літ 52, прибув на кораблі „Президент Грант", їдучи до свого приятеля Миколи Рідоша, який жиє в Лансфорд, Па. Хоч лікарі не могли найти в нього ніякої хиби, то всеж таки не допустили його, подаючи, що його високий вік відбирає йому спромогу заробити собі на удержане.

Канадійські власти іміґраційні відкинули слїдуючих еміґрантів задля браку приписаної готівки:

Дмитро Карач, з пов. Городенка, 46 літ, прибув на кораблі „Марта Вашінґтон", їдучи до свого приятеля Василя Семчака в Монтреал, Канада.

Василь Домбрович, з пов. Борщів, літ 27, прибув на тім самім кораблі, їдучи до свого шваґра Михайла Алексяка в Монтреал, Канада.

Теодор Ґріндей, з пов. Вашківці (Буковина), літ 38, мав намір удати ся до свого шваґра Гриця Сироти в Монтреал, Канада.

Іван Сушинський, з пов. Чернівці (Буковина), літ 24, мав намір удати ся до свого приятеля Миколи Мітенка в Монтреал, Канада.

Як лихо інформують місцеві аґенти еміґрантів, коли їх виправляють з краю до Америки, показують наглядно випадки, які мали місце у двох висше згаданих еміґрантів, іменно у Василя Домбровича і Теодора Ґріндея. Перший з них, Василь Домбрович має в Канаді крім свого шваґра також і батька і коли би він був сказав, що їде до свого батька, тоді дуже легко можна було для него єднати позволене, хотяй він не мав приписаної законом готівки. Подібно мала ся справа і з другим еміґрантом, Теодором Ґріндеєм, котрий знова має в Канаді свого рідного брата. Канадійський іміґраційний закон не вимагає, щоби особи, які їдуть до своїх братів або батьків, мали повну квоту приписаної готівки, яка виносить в часі лїтної пори $25.00, а в часі зимової $50.00.

З инших причин задержано слїдуючих еміґрантів:

Григорій Микулайнець, з пов. Шариш (Угорщина), 28 літ, прибув на кораблі „Фінлянд", вертаючи з відвідин своєї родини в старім краю. Він привіз зі собою свою 15-літну сестру Варвару. Його жінка жиє в Ню Йорку. Микулайнець не знав відай про приписи закона в Злучених Державах щодо лїтий у віці низше 16 літ, коли вони не їдуть зі своїми родичами і, запитаний перед комісією, що думає зробити зі сестрою, відповів, що пошукає для неї працю. З тої причини власти обоїх виключили. Не помогло навіть і се, що жінка Микулайнеця, другий раз переслухана, була вже мудрійша і заявила, що до укінченя 16-го року житя будуть посилати дівчину до школи. В тій справі внесло Товариство апеляцію до Вашінґтону і є надія, що висші власти узглядять просьбу.

Євдокія Ярмолюк, уїзд Острів (губ. Волинська), літ 27, прибула на кораблі „Марта Вашінґтон", приїхавши до Злучених Держав шукати за своїм чоловіком, який тут мав прибути перед роком, а до тепер не дав про себе знаку житя.

Протокол

з засїданя Головного Екзекутивного Комітету Р. Н. Союза, яке відбуло ся на днях 26-29го мая 1914. р. в домі Р. Н. Союза, 83 Гренд стр., Джерзи Сіти, Н. Дж.

По переведеній контролї через Головну Контрольну Комісію над діловодством і книговодством Головного Екзекутивного Комітету і над маєтком та станом каси Р. Н. Союза, предсїдатель п. Д. Капітула отворив засїдане Гол. Екз. Комітету згідно з §§ 48 і 50 статута Р. Н. Союза.

На засїданю були присутні слїдуючі пп.: Д. Капітула, С. Ядловський, М. Угорчак і А. Шаршонь члени Гол. Екз. Комітету, о. В. Балог, С. Милянович і Й. Ялечко члени Гол. Контрольної Комісії, А. Савка завідатель друкарні і О. Стеткевич редактор „Свободи", органу Р. Н. Союза в Америці.

Першою справою на порядку деннім була справа делєґата від Р. Н. Союза на Український Зїзд, котрий мав відбути ся у Львові в червни 1914. з нагоди столїтного ювилею уродин Тараса Шевченка.

З огляду на се, що Шевченківське сьвято в Галичині, в котрім мала взяти участь цїла соборна Україна, зістало роздїлене на частинні обходи, пр. концерт в честь Шевченка відбув ся у Львові на днях 9. і 10. марта 1914. р. (на се сьвято Головний Уряд Р. Н. Союза вислав в імени нашої організації відповідні телєґрами), здвиг Січий і Соколів має відбути ся у Львові на днях 28. і 29. червня 1914. р., а ще в иншім часї зїзди учителїв, студентів і других станів української народности — по довшій дискусії на внесеня п. С. Ядловського, поперте п. М. Угорчаком, одноголосно ухвалено, щоби делєґат Р. Н. Союза до Галичини не їхав, а гроші, призначені річним засїданем Гол. Уряду на подорож делєґата, обернути на иншу народну цїль, прим. на закупно квадратових метрів на Український Город у Львові. Справу закупна метрів ухвалено відложити на инший час.

Дальше ухвалено вислати від Р. Н. Союза привітне письмо на Шевченковий Ювилейний Здвиг Січий і Соколів до Львова слїдуючого змісту:

До Хвальної Президії Сокола-Батька на руки Вп. Пана Івана Боберського у Львові — В день великого сьвята українського народа на нашій землї в Галичині, яке уладжуєте, щоби поклонити ся великому Пророкови нашої нації в день столїтних роковин Його уродженя, шлемо щиросердечний привіт та желаємо як найкрасших успіхів. Нехай росте і процьвітає молода сила українського народа, бо вона збудує вільну самостійну Україну, дорогу нам всім без огляду на кордони і моря, якими подїлила доля одних синів великої української родини. — За Гол. Уряд Р. Н. Союза: Д. Капітула, гол. предсїдатель; С. Ядловський, гол. фінансовий секретар; Мих. Угорчак, гол. рекордовий секретар; А. Шаршонь, головний касієр.

Відтак предсїдатель п. Д. Капітула предложив присутним насамперед в своїм часї письма в справах дотикаючих Р. Н. Союза і попросив фінансового секретаря п. С. Ядловського о звіт з дальшого ходу тих справ, як також о результат. Фінансовий секретар п. С. Ядловський розповів присутним хід тої цїлої справи і дотеперішний вислід. Над тим вивязала ся основна і річева дискусія, по котрій усї присутні прийшли до заключеня, що обговорювана справа є дуже великої ваги, але її порішити не може ані самий Головний Екзекутивний Комітет, ані Головний Уряд, ані навіть Річне Засїдане Головного Уряду. Позаяк показало ся, що сеї справи в жаден спосіб не можна відкладати, одноголосно порішено приспішити XIII. Головну Конвенцію Р. Н. Союза і скликати її ще сего року, а то на день 7-го вересня.

XIII. Головної Конвенції Р. Н. Союза не можна було скликати до Гейзелтон, Па., тому, що: 1) там триває ще від нового року трамваєвий страйк і нема виглядів на його скоре покінчене, значить комунікація вельми невигідна; 2) Гейзелтон є такою місцевостию, у якій делєґатам було би дуже невигідно з огляду на харчоване і нічліг; 3) можливо, що конвенція потягнеть ся до суботи вечера, а тоді більшість делєґатів чи урядників не могла би дістати зелїзничого поїзду і мусїла би чекати аж до понедїлка.

По сїм вивязала ся між присутними дискусія, де Головний Екзекутивний Комітет має скликати висше згадану Конвенцію. Присутні подавали ріжні місцевости, а наконець ухвалено одноголосно, щоби XIII. Головну Конвенцію Р. Н. Союза скликати до Бофало, Н. Й.

Конвенцію скликано до міста Бофало тому, що се місто є приступне і вигідне для всіх делєґатів під зглядом комунікаційним, а крім того там знаходить ся доволї відповідних готелїв на приміщене кількасот делєґатів.

Предсїдатель п. Капітула подав присутним до відома, що висланий в своїм часї обіжник до всіх членів Гол. Уряду в справі побільшеня органу Р. Н. Союза вернув на днях на його руки. Вислїд голосованя є такий, що „Свободу" збільшаєть ся о дві сторони.

На внесену просьбу ухвалено помічникови в офісї Р. Н. Союза від 1. червня 1914. р. підвисшку місячної платнї в квоті $5.00.

На предложене відповідних документів і просьб згідно з приписами статута Р. Н. Союза ухвалено запомогу слїдуючим членам:

Димчак Альберт, член від. 53 — $100.00 з його посмертного.

Презімірський Петро, член від. 99 — $100.00 з його посмертного.

Надрічний Михайло, член від. 160 — $100.00 з його посмертного.

Суханчак Григорій, член від. 201 — $100.00 з його посмертного.

Гутник Юрій, член від. 294 — $100.00 з його посмертного.

Софко Іван, член відділу 297 — $200.00 з його посмертного.

По вичерпаню денного порядку закінчено наради, почім предсїдатель п. Д. Капітула закрив засїдане.

Дано в Джерзи Сіти, Н. Дж. дня 29. мая 1914. р.

B126

Д. Капітула, гол. предс.
М. Угорчак, гол. рек. секр.

(Продовжене зі стор. 3-ої).

ськпй хліб (якого зовсім я не їв, бо не міг), нехай знають, де я здихав!" По сих словах заплакав старець, а на його грудях отрясли ся чотири медалї. Я попрощав старця і висів в С., одначе мене боліла душа і я не міг заспокоїтись. Невжеж — думав я — ненависть Поляків до нашого народа забиває у них всї почування милосердя? Деж та польська культура і людяність, якою вони чванять ся? За перехід на латинство обіцяють матеріяльну поміч немічному старцеви! Гарно, нема що й казати... Русина вважають і трактують наші любі „браця" як собаку, що може й пів тижня пухнути з голоду, а все те за наші власні гроші!

—o—

НОВІ БЕНДАСЮКИ.

В селї Вишневі коло Бурштина в Галичині арештовано тамошного війта Івана Тешина, а також пятьох пнших селян за російську аґітацію. Тешина відставлено до окружного суду в Бережанах, а инших арештованих покищо до арештів суду в Бурштині. Всї вони замішані у справу звісного кацапа Ґеровского з Черновець на Буковинї. — А знов з Горлиць (в Галичинї на Лемківщині) доносять, що там арештовано звісного кацапського аґітатора попа Юрчакевича з Чорного, що то помагав Колдрі перетягати людий на православє і вихвалював російського царя. Забрано з його дому чотири міхи ріжних російських ґазет і книжок.

—o—

ЗЕМЛЕТРЯСЕНЄ В ГАЛИЧИНЇ.

Дня 26. мая (ві второк) вечером під східною Галичиною і північною Угорщиною трясла ся земля. У Львові землетрясенє було дуже слабе, але всетаки дало ся відчути. Сильнїйше трясла ся земля на просторі між Перемишлем і Хировом. На Угорщині в декотрих сторонах завалили ся доми. Чути було також підземний гук.

—o—

БЕЗРОГА ЗАЇЛА ДИТИНУ.

Із села Волщнева, в жидачівськім повіті, в Галичинї доносять, що дня 23. мая заїла там безрога однорічного сина Теодора Зубрицького. Дитину оставлено без належної опіки на подвірю.

—o—

ДОЛЯ ЕМІҐРАНТІВ.

До Кракова в Галичині прибуло з Америки 800 еміґрантів переважно зі східних повітів Галичини. Часть їх вернула ся з Америки по кількатижневім побуті, бо не могла знайти роботи.

—o—

ВИМОРДОВАНЄ РОДИНИ.

В селї Пикуличах під Перемишлем в Галичині вимордовано в ночи з суботи на неділю (з 30. на 31. мая) цїлу жидівську родину, зложену з 6 осіб. Жертвою злочину стали ся: 54-лїтний Марко Фус, різник, що доставляв мяса для стаціонованої в Пикуличах артилєрії, його 44-лїтна жінка Естера Гітля і троє дїтий а то: 18-лїтний Арон, 14-лїтний Борух, 8-лїтний Іцик і служниці: 18-лїтна Реґіна Френкель і 20-лїтна Розалія Лапіцка. Осталось при житю лиш троє дїтий а то: 10-лїтний Мошко, 5-лїтна Міріям, і 3-лїтний Ашер. Служницю Лапіцку привезено тяжко покалїчену в безнадійнім станї до шпиталю в Перемишли. Убийства доконано очевидно в цїли рабунку. Фус добирав звичайно 30-го кождого місяця гроші а полкової каси за доставлене мясо для війска і мав у суботу взяти 3.000 кор., але з причини жидівського сьвята не зробив того. Розбишаки по доконанім убийстві шукали за грішми і дорогоцінностями, попереверталн меблї, повитягали шуфляди і розбили шафи. За розбишаками розведено доходженя, а навіть спроваджено зі Львова поліційного пса, котрий викрив слїд, яким злочинцї втікали до Перемишля. Але вже на третий день зголосив ся на поліції в Перемишли вояк артилєрії в Пикуличах Іван Карчмар і зізнав, що спільно зі своїм товаришем Василем Рибчаком допустив ся звірського убийства. Рибчак пійшов до середини й убивав, а він стояв під вікном і вважав, чи хто не йде. З огляду на се зізнанє Карчмара комісар поліції відїхав зараз до Пикулич, щоби арештувати Рибчака. Рибчак випирає ся вини і старає ся виказати, що він тої ночи був деинде. Показало ся, що розбійники вкрали Фусови всього кількадесять корон.

—o—

ЗВІРСЬКЕ УБИЙСТВО.

В селї Вовчинци коло Станиславова в Галичині стала ся небувала подія. Між наймитом Іваном Грабатином, звісним сільським забиякою і кількома парібками прийшло до непорозуміня, яке скінчило ся тим, що Грабатин зарізав парібка Чугана ножем, опісля відрізав йому уха і виколов очи. Звір в людськім тїлї пять разів мив собі руки від крови і пять разів повертав до своєї жертви, щоби її краяти лице, з якого утворила ся купа мяса. До злочинця бояли ся підійти люди, бо він відгрожував ся подібною операцію на кождім, хто лише приближить ся. В селї настав був страшний переляк. Аж поява жандарма, який арештував Грабатина, привернула спокій.

—o—

ЖИДИ В ГАЛИЧИНЇ.

На 8 мілїонів мешканців є в Галичині 900 тисяч Жидів, то значить, що кождий девятий Галичанин є Жидом. А тимчасом на сто домів у галицьких містах є 68 власностию жидівською, на 100 фільварків є 36 жидівських, на 100 галицьких купців є 91 Жидів, на 100 адвокатів 51 Жидів, на 100 лікарів 46 Жидів; а зате на 100 лїцитованих мастків лише 3 жидівські.

З широкого сьвіта.

НЕСПОДІВАНИЙ ВИСТРІЛ ГАРМАТИ.

З Нового Торга (в західній Галичинї) доносять: Дня 23. мая облетіла місто вістка про страшний випадок, який спричинив утрату житя двох жовнїрів, а двох зробив калїками на цїле житє. Коло 5. години пополудни їхала дорогою до Ваксмунду батерія канонїрів, аби відбути на площі вправи у стрілянию. Ізза лихо уложеного ладунку в однїй гарматї вибух несподівано патрон. Наслідок вибуху був такий, що відломки ладунку вбили на місци жовнїра 3. полку кріпостної артилєрії з Перемишля. Другий жовнїр тяжко ранений вмер по дорозї до шпиталю. Кромі сього відвезено до шпиталю тяжко ранених двох жовнїрів. Є надія, що вдасть ся їх вратувати.

—o—

МОСКОВСЬКІ БРЕХНЇ.

Ватажок російських чорносотенців, що раді би взяти ся вже до розбору Австрії, ніби небіжки Польщі, ославлений ґраф Бобрінський був недавно в місті Одесї (на російській Україні) і промовляв там на зборах, які то муки терплять від австрійських властий галицькі кацапи. Там — брехав він — православних деруть нагайками, тронх не до смерти, мучать голодом, кидають їх до води, між ледові криги, щоби там зі зимна погибали. Що більше: Православних — казав він — вбивають там живцем на хрест. Власне тепер відбуває ся — каже — процес у Львові; судять російського письменника (як то легко в Галичині стати російським письменником або ученим! — написати яку дурну брошурку і вже Москалї охрестять його російським „литератором" або „ученим"!) Бендасюка і студента Ковдру та богато инших „русских" за православну віру і їм грозить такасама небезпека як тим з Мармарошського Сиготу на Угорщині, а може й шибениця! І се і те говорив ще ґраф Бобрінський, а вкінци просив зібраних помолити ся за себе та за нещасних братів. „Ми винні їх нещастю — кричав дальше розжалоблений ґраф, — ми, що на них забули і тому віддав їх Бог на кару в жидівські та католицькі руки". Ой, які-ж дурні мусять бути ті Москалї, що слухали і певно вірили брехням чорносотенного ватажка!

—o—

СМЕРТЬ КНЯЗЯ СЬВЯТОПОЛКА МІРСЬКОГО.

В Петербурзї (столиці Росії) помер дня 29. мая від розриву серця князь Сьвятополк Мірський, бувший міністер внутрішних справ серед кількох лїт. Російська ґазета „Вечернее Время" пише, що князь Сьвятополк Мірський говорив: „Порядкувати Росією при помочи арештів не можу. Всїх посадити до тюрми в Петропавловську кріпость не можна. Залїзна рука довела Росію до руїни". Підчас свого міністерства він бував без охорони військової, яка належала ся міністрови, а наказав її скасувати.

—o—

130-ЛЇТНИЙ ВІЙТ.

Недавно помер в однім сі сіл в Болгарії на березї Дуваю місцевий війт Весвіч в 130-ім році житя. Сей дивно кріпкий чоловік тїшив ся до остатного часу повним здоровлєм, а смерть його спричинена случаєм. Небіщик тямив походи Наполеона І., котрого на власні очи бачив. Як відомо, Болгарія се край, де найдовше живуть люди.

—o—

ФОТОҐРАФОВАНЄ ЧЕРЕЗ ТЕЛЕФОН.

Француському інжинїрови Белїнови вдало ся винайти прилад до фотоґрафованя на віддаль, що є чудом серед винаходів останних лїт. Інжинїр сей збудував фотоґрафуючий телефон. Полученє фотоґрафічного апарату з телефоном уможливлює фотоґрафованє осіб, що розмовляють телефоном. Будова того апарату є тайною винахідника, а так збудована, що може фотоґрафувати особи на віддаль 750 кільометрів. Фотоґрафії виходять дуже докладні.

—o—

І РОСІЯ ПРОТИ ХІНЦІВ.

До бідних Китайців (Хінців) мають забрати ся незабаром і Москалї. В російській часописи „Новое Время" (яка виходить в Петербурзї, столиці Росії), поміщено проєкт заведеня в Росії для Китайців такихсамих ограничаючих законних приписів, які вже є у Злучених Державах. До сього часу Китайці зовсім свобідно приїздили до азійської Росії й осідали там цілими громадами. Сего налякалось російське правительство, бо боїть ся, що значна часть азійської Росії може заселитись Китайцями і прилучитись з часом до Китаю. Тому проєктують ограничуючі закони проти напливу китайського населеня у границї російської держави.

—o—

ХЛОПЕЦЬ МАЄ ДОКАЗАТИ, ЩО ВІН НЕ ДІВЧИНА.

З Лондону, столиці Анґлії, доносять: Олївер Бекер, що вродив ся в Сейнт Панкрас в 1889. р. є після всїх зверхних виглядів — хлопцем, але після закона є він лише 25-лїтною дївчиною. Маючи довольі лїт, аби на себе заробляти, хоче він метрики на доказ, що вже має свої лїта. І тут цїла трудність. Показує ся іменно, що коли він вродив ся, його записано яко Оліве Бекер, а що Оліве се жіноче імя, отже й под його мусів тоді бути записаний яко жіночий. Коли вказано реджістраторови на помилку, він заявив охоту поправити її, як найдеть ся доктор або акушерка, що помагали колись дитині прийти на сьвіт і посьвідчать, що Олївер був тоді хлопцем, а не дївчиною. Тимчасом доктора годі найти, а акушерка забула, що тоді було і не може присягнути ні сяк ні так. І тепер Олївер не може дістати роботи і може до суду-віку буде валяти ся без роботи, а се з причини, що не може доказати, чи вродив ся хлопцем, чи дївчиною.

—o—

ЖІНКА З БОРОДОЮ.

З Парижа, столиці Франції, доносять: В тутешній академії медицини находить ся тепер жінка з бородою до поясa. До сорок лїт жінка була як жінка, а по сорок лїтах виросла в неї борода і взагалі виглядає вона зовсім як мущина.

—o—

НЕБЕЗПЕЧНА КУПІЛЬ.

В місті Ґрін Бей, Віс., їхали два хлопці автомобілем і заїхали до ріки. Їхали вони мостом, а що міст був отворений, попадали в воду разом із самоходом. Хлопців виратувано з холодної купелї.

—o—

ЧИ БУДЕ МОЖЛИВА МОРСЬКА ВІЙНА?

Італїйський Інжинїр Джулїо Оліві з Фльоренції винайшов прилад до запалюваня мін і бомб на морі на велике віддаленє. Винахідник займав ся дослідом промінів. При вилучуваню червоних сонїчних промінів, котрі можна досліднти лише в теплї, замітив, що з підків коний, віддалених на 10 метрів, падають електричні іскри. Се навело його на винахід. Він збудував прилад, зложений з більше знарядів і робив ним проби, які виказали можливість використаня винаходу. Бомби, ослонені ріжними охоронними матеріялами кинено до води в ріці Арно у віддаленю 17 кільометрів від приладу, який знаходив ся на березї. Коли тільки інжинїр Оліві пустив в рух свій прилад, зараз бомби на ріці вибухли, а з грудий тисячів зібраних видців роздали ся радісні оклики. Тепер працює винахідник над зладженєм сильнїйшого приладу, котрий би запалював вибухові матерії на віддаль 100 км. Франція, Росія й Німеччина старають ся набути винахід, але Оліві хоче віддати винахід лише своїй вітчині. Деякі часописи доносять, що одному анґлїйському офіцирови вдало ся підступом (був на кораблї, на котрім працював Оліві і зносив ся з ним в перебраню яко звичайний робітник) пізнати будову сього приладу і тепер Анґлїя буде мати змогу також і в себе уживати сих приладів.

—o—

БАЛЬ З НАГОДИ РОЗВОДУ.

В Кристіянії (столици Норвеґії, на півночи в Европі) відбув ся недавно перший раз небувалий баль. Один місцевий богатий молодий чоловік розіслав усім тим гостям, що були 6 лїт передтим на його весїлю, цїлком такісамі запрошеня, а змінив тільки два слова і замість на „торжество вінчаня" написав на „торжество розводу". При кінци забави розведений муж підніс чашу з вином за здоровлє своєї бувшої жінки і сердечно дякував її за ті щасливі роки, які він пережив разом з нею. Гості бавили ся цїлу ніч, а рано розпрощав ся чоловік раз на все з розведеною жінкою, котра відїхала собі на полудне як свобідна птиця.

—o—

ЗАБОГАТО БАТЬКІВ.

З міста Квібека в Канадї доносять: Підчас недавної великої катастрофи на ріці сьв. Лаврентія із затоненим кораблем „Емпрес оф Айрленд" пійшли між иншими під воду і родичі 8-лїтної дївчинки Флоренси Барбур, яку виратував Р. Креллїн. Маленька сирітка пробуває тепер в Квібеку. Доси прийшло на її адресу кількадесять телеґрафічних предложень від ріжних богатих людий, котрі хотять взяти собі її за донечку. Але імовірно нїкотрий з них не дістане Барбур, а передадуть її канадійські власти виратувавшому її з води Креллїнови.

ЧОМУ ТАК ЗВЕТЬ СЯ?

— Чому в Росії є один чоловік, котрий називає ся міністром справедливости?

— Бо його цар назначив на се, аби пильнував, щоби кому не стала ся справедливість!

ЯКІ КОРИСТИ МАЮТЬ ЧЛЕНИ Руського Народного Союза.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ

РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ ВИПЛАТИВ ПОСМЕРТНОГО ПО ЧЛЕНАХ І РІЖНИХ ЗАПОМОГ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ВІД ЧАСУ ОСНОВАНЯ ПО КОНЕЦЬ МАЯ 1914 р. СУМУ 1.119.062.30, ОКРІМ ЖЕРТВ НА РІЖНІ В СТАРІМ КРАЮ НАРОДНІ ЦЇЛИ.

РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — ПЕРША РУСЬКА НАРОДНА ЗАПОМОГОВА ОРҐАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ ПРИНИМАЄ В ЧЛЕНИ РУСИНІВ АБО ИНШИХ СЛАВЯН ДО 45 ЛІТ ЖИТЯ.

В разї смерти члена Р. Н. Союз платить на цїле посмертне $1000. на пів посмертного $500 — посмертної запомоги.

По смерти жінки члена або мужа члениці Р. Н. Союз платить $400 членови на цїле посмертне, а $200 членови на пів посмертного — посмертної запомоги.

	цїле посм.	пів посм.
За страченє одного ока	200	100
За страченє одної ноги	200	100
За страченє одної руки	400	200
За страченє обох очий	1000	500
За страченє обох ніг	1000	500
За страченє обох рук	1000	500

На случай коли член захорує на хронїчну невилїчиму слабість Р. Н. Союз платить членови з його посмертного по $100.00 річно.

На случай коли член находить ся в шпитали умово хорих Р. Н. Союз виплачує з посмертного члена по $150.00 річно запомоги на удержанє родини члена.

Всякі другі користи має член Р. Н. Союза, які приписує статут орґанїзації.

Чиж не варто належати до Р. Н. Союза. Тож хто єще до тепер немав спосібности стати ся членом Р. Н. Союза, нехай старає ся вступити до Р. Н. Союза, але нинї. Не відкладайте до завтра. — бо ніхто не знає чиє завтра.

В місцевости, де нема відділу Р. Н. С., закладайте нові відділи Р. Н. Союза і вписуйте ся в члени орґанїзації.

По всякі інформації удавайте ся до місцевих Урядників Р. Н. Союза або до Гол. Предс. Р. Н. Союза на адресу: Mr. Dmytro Kapitula, Box 565, McAdoo, Pa.

Вписуйте дїти до „Руського Молодечого Союза", який приймає дїтий від скінченого одного року житя до 16 лїт нескінчених за оплатою 25 цнт. місячної вкладки. В разї смерти свого члена чи члениці Р. Мол. Союз платить родичам посм. запомогу: 1) За члена (членицю) від 1. скінченого року житя до 6 лїт нескінчених $100.00; 2) За члена (членицю) від 6 лїт скінчених до 16 повних лїт $300.00.

ГОЛОВНИЙ УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

ВСЯЧИНА.

КОЛИ БУДЕ КОНЕЦЬ СЬВІТА?

Один француський учений, Веронне, обчислив, що наша земля має ще перед собою не більше як два міліони літ. По тім часі звірята і ростини на земли вигинуть цілковито, а то з причини зимна.

Через зимно наша земля засуджена на смерть. Вже то кождий знає, що земля дістає тепло від сонця, а тимчасом учені викрили, що й наше сонце поволи остигає.

Теперішна температура (тепло) сонця має виносити около 6.200 степенів. Опираючись на сім, обчислив Веронне, що наша земля має нині середну температуру (тепло) 16 степенів, яка доходить на рівнику до 34 степенів. Поступаючи в зад, француський учений стверджує, що перед двома міліонами літ промінь сонця був півтора разу довший, чим теперішний промінь. Отже земля мала далеко більше теплоти. Температура землі виносила тоді в околицях бігунів більше-меньше 90 степенів. В сім то часі — припускає Веронне — мусіли повстати в околицях бігунів перші початки житя на землі. Міркуючи в той самий спосіб, Веронне каже, що протягом двох міліонів літ сонічний промінь зменшить ся до одної десятої своєї нинішної довготи. Земля зледоватіє тоді цілковито, її середна температура буде виносити заледви 0. Всяке житє стане ся неможливе.

Подібні обчисленя ученого Веронне щодо Марса виказали, що ся планета знаходить ся вже давно в стані зледоватіня і що житє на її поверхни вже давно заникло.

Иншi учені годять ся з думкою Веронне, що земля згине від зимна, лише кажуть, що не так скоро. Кажуть, що на земли буде чимраз зимнійше, сніги і леди з бігунів будуть посувати ся поволи на полудне, аж вкінця всяке житє мусить скінчити ся. Сей постепенний перехід до зимна потягне довше ніж два міліони літ.

ДИВА ПРИРОДИ.

Тисячі літ тому назад, в крейдяній епосі, жили на земли звірята величезних розмірів. Живили ся вони ростинами. А що сі звірята доходили часом у своїй величині до 50 метрів, то де пара таких „овечок" паслась, оставалась там лише пустиня, хоч день передтим шумів ся там буйний передпотоповий ліс.

Судячи зі звірят земних, треба догадувати ся, що і в повітрю та в водах були звірята подібної величини. В багнах жило собі цікаве своєю будовою звіря, що називалось Кляозавр. Звіря се досягало до 9 метрів довжини. Мало воно хвіст подібний до весла, а писок у виді дзюба. Звірята сему подібні жиють ще й нині в Австралії. Друге знова виглядало також не меньше цікаво. Мало воно крила, подібні до тих, які має теперішний лилик, а голова була така, як має крокодиль.

Тепер подумаймо собі, як виглядала громада таких звірят, коли між ними велась боротьба за поживу.

В північній Америці видобувають тепер богато таких костий. Ось недавно видобули кости звіряти, котре своєю формою дуже подібне до теперішної машини, якої уживають до літаня. Крила у сего звіря є довгі на 8 метрів, однак тіло дуже маленьке. Ноги хотяй довгі, однак не пригожі до ходженя. Звір сей живив ся переважно рибою.

ВЖЕ І ЦАР ПРИЙМАЄ ДО НЕБА.

Досі ми все чували, що цар Микола II. приймав до — тюрми, а ось недавно прийшла відомість, яка показує на його власть впускати і до неба. „Сьвятійший" синод (найвисша власть православної церкви в Росії, якої головою є цар кровопиєць) саме подав до царя просьбу, аби Титирима, епископа тамбовського, зачислити межи сьвятих. На обложці просьби цар Микола II. написав: „Согласен. Прочол з чувством істінной радості і умілєнія", себто: „Згоджуюсь. Прочитав з чувством правдивої радости і набожности". Коли се прочитано на засіданю синоду, синод припоручив митрополитови Петербурга прибути з епископами і другими потрібними причандалами до Тамбова на день 28. липня с. р. і торжественно приняти епископа Титирима до царства небесного. З приводу нового набутку в Росії панує велика радість, головно межи тими, що мають бути учасниками обильних обідів підчас торжеств внесьвяченя небішчика в сьвяті. Решта народа Росії не конче там довіряє новому сьвятому, а вже не сподіють ся ані трохи, аби сього року від тих обідів меньше російських хлопів вмерло голодовою смертю.

Цікаво тільки, чи сьвятий Петро пустить того нового російського сьвятого до неба. Нам здасть ся, що між ними вивяжеть ся така розмова:

Сьв. Петро: Ти відки?

Сьв. Титирим: З Росії!

Сьв. Петро: А, з Росії? Покажи пашпорт!

Сьв. Титирим: А мені нащо пашпорту? Я сьвятий!

Сьв. Петро: Ов, а то відколи у вас знесено пашпорти для сьвятих? Таж досі лише злодіїв пускали з Росії без пашпортів!?

Сьв. Титирим: Я не кажу, що я не маю пашпорта! Я маю, але я гадав, що сьвятим не треба.

Сьв. Петро: Та нам тих пашпортів не треба, але ми хочемо знати, як там в Росії приймають наших сьвятих! Покажи но той пашпорт.

Сьв. Титирим (виймає скоро зза пазухи): Іскренно прошу!

Сьв. Петро (читає): „Ми з ласки Божої самодержець всеї Росії ізволили іменувати раба Божого Титирима сьвятим!"

„Гей, сьвяті! Ходіть но сюди, ратуйте мене, бо трісну зі сьміху!" — крикне безпречно сьвятий Петро і вдарить з пересердя ключами в стіл.

Сьвяті збігнуть ся, а сивобородий **сьв. Петро** скаже: „Чи чуєте, що сей грішник над грішниками, російський цар кровопиєць, творить! Іменує сьвятих і насилає нам до неба!" — а звернувши ся до Титирима, скаже: „Рабе божий, а слуго царський! Зі своїм письмом тя зле трафив еси! Для таких сьвятих з царським патентом є ще богато місця в пеклі. Іди там, поклони ся всім російським царям і скажи їм, що небавком прийде до них і теперішний цар Микола II., самодержець всеї Росії!"

Сьв. Титирим: Алеж мене там не пустять! Таж я не маю ані одного гріха!

Сьв. Петро: Не бій ся, рабе Божий, а слуго царський! Як покажеш тільки царський патент, то приймуть тебе з отвертими раменами! В пеклі царі і царські слуги мають такісамі привілеї як на землі!"

Сьв. Титирим: Але я конче хочу дістатись до неба! Я зрікаю ся сьвятости, лиш не гоніть мене до пекла!

Сьв. Петро: Коли каєш ся, то будеш помилуваний! Але підеш наперед до чистилища!

Титирим (вже не сьвятий, бо зрік ся): Алеж ми православні не віримо в чистилище!

Сьв. Петро (вже недобрий): Можеш собі не вірити, а мусиш піти, бо є такий припис! Я того не видумав і не можу касувати. Шуруй! Ага! Кинь той папір з рук до Петербурга чи там Петрограда, до того міста, що оскверняє моє імя своєю назвою!

Титирим (боязко): Але чи другі православні також ідуть до того католицького чистилища?

Сьв. Петро: Підий, то побачиш! То властиво більше православне чистилище ніж католицьке, бо православні там мають більшість! Чистилище се інституція для тих, про котрих маємо сумнів, чи вони можуть іти просто до неба, так наприклад, як в Америці остров „Еліс Айленд", де таксують людий, чи приняти їх до Злучених Держав, чи завернути назад. І тебе ще можуть завернути!

Титирим: До Росії?

Сьв. Петро: До Росії, але на тім сьвіті! — до пекла!

СТРАШНА СИЛА КОМАХ.

Сила комах у порівнаню до сили чоловіка є слабою, прямо ніякою; але як порівнаємо силу комах до їх природної величини, то вона являєть ся справді страшною і неймовірною.

Ось примір: блоха, звичайна собі наша „чорнушка", що має всього на всього аж два мілїметри довжиня, робить скоки на метер, а то й більші. Колиб так чоловік, відповідно до своєї величини, мав мязи так пригожі до скаканя як блоха, то він робив би скоки на 160 до 200 метрів; а лев при тих самих условинах за одним скоком повинен би робити принаймеше один кільометер дороги.

Ще більша перевага сили комах виявляєть ся при розслідах сили їх голосових мязів.

Голос великого зеленого коника (пільний коник) можна чути ночию у віддаленю около одного кільометра. Якби голос звичайного чоловіка, що важить стільки, що 6.000 таких-же коників, відповідав його тягареви, то голос сей можна би чути у віддаленю більше чим 6.000 кільометрів, себто доносив би ся з Парижа до Цариграда а навіть в глибину Малої Азії; його булоб чути не лишень в Москві, але і в Ташкенті. В додатку такий голос чоловіка був би до сього степеня сильний, що якби чоловік від нехочу, чи з необережности пчихнув у своїй хаті, то був би погребаний під її звалищами.

Богато гусільниць має такі сильні щоки, що зідають за день скількість листя у двоє більшу від тягару власного тіла. На основі сього обчисленя звичайний собі віл, який би важив 350 кільогр., повинен їсти на добу 640 кільогр. сіна з додатком 60 кільогр. ще якоїсь иншої поживи.

Та на сьвіті є сотворіня ще більше пажерливі. Так приміром личинки синьої мухи (мясна муха, плюйка), зідають за день не в двоє, а двіста разів більше ніж виносить тягар їх власного тіла. Та пажерливість є така страшна, що, як каже славний вчений Лінней, три такі мухи є в спромозі пожерти мертвого коня так швидко як і лев.

Але і ті обжори є нічим супроти гусільниціщовківниці, що важучи при своїому народженю меньше чим одну сотну частину ґрама, в протягу 30 днів зідає більше чим одну унцію листя, себто 60.000 разів більше ніж вона сама важила при своїй появі на сьвіт. Якби так дитина, що важить в день свойого уродженя 10 фунтів, була така пажерлива як та гусільниця, то вона в тім самім часі зідала би поживи на 240 тисяч кільоґр.

Цікаве й те, що ті гусільниці незвичайно швидко розвивають ся. В 30 днях стають вони 9.500 разів тяжші. Якби і наші діти росли так швидко, то в тім самім часі вони доростали би величини кита.

Тоді, як чоловік з великими зусилями може прожити без їди лишень два-три тижні — т. зв. муравельний королик без ніякої поживи може прожити 6 місяців і то без шкоди для свойого орґанізму. Павук, посаджений під склану покришку, без їди живе 10 місяців, змінившись дещо у своїй величині, але не втерявши нічого сили; инший павук пришпилений до коробки жив 4 місяці. Олень рогач (жук-олень, рогач) жив у одного вченого без їди 3 роки, після чого лечував ся не так сильний, що мав силу злетіти. Скорпіон привезений з Єгипту в Німеччину, не вчислюючи часу подорожи, жив без їди 9 місяців.

АЛЬКОГОЛЬ І ВІЙНА.

Старший штабовий сербський лікар др. Г. Попович видав тепер наукову працю, оперту на дослідах, роблених підчас обох балканських воєн щодо виливу, який мав алькоголь на жовнірів всіх воюючих сторін. Др. Попович стверджує, що найбільше поміркованою щодо уживаня алькоголю була сербська армія. Військовий сербський реґулямін заказує виразно видаване алькогольних напитків для війска підчас маршу і підчас воєнних трудів. Сей припис показав ся незвичайно пожиточним. Фізична відпорність сербських жовнірів на фізичні труди, а навіть на заразливі недуги була далеко більша як в балканських арміях. Червоний сербський хрест розділив понад міліон фляшок мінеральної води і в сей спосіб на думку д-ра Поповича причинив ся нечувано успішно до піднесеня справности і відпорности сербської армії. У всіх випадках, де сербські жовніри і офіцири не придержували ся реґуляміну і уживали алькоголю, появляли ся сейчас дуже відемні наслідки.

І так транспорт сербського війска на однім з грецьких кораблів, нападений воєнним турецьким кораблем „Гамідіє", тільки тому пішов на морське дно, що сербські офіцири віддавали ся якраз пиянству і стратили голову, як лиш показав ся турецький корабель. Так само і підчас боротьби над Бреґальницею одну сербську колюмну знищено зовсім, бо офіцири сеї колюмни віддавали ся передтим пиянству. Натомісць в випадках, де офіцири і жовніри йшли до бою без каплі алькоголю, були все горою над Турками і Болгарами.

Др. Попович переконаний, що одна з найважнійших причин болгарських поражень в другій балканській війні се нечуване заалькоголізоване болгарських жовнірів. Болгарських жовнірів систематично розпоювано горівкою в першій і другій балканській війні. Підчас першої балканської війни се розпоюване болгарського війска не давало ся ще в знаки. Але вже в другій балканській війні видно було дуже злі моральні і санітарні наслідки сього розпоюваня болгарських офіцирів.

Великою повздержностию відзначали ся також війска грецькі. Сій обставині приписує також др. Попович великі побіди Греків над Болгарами. Грецькі відділи йшли до бою тверезі без каплі алькоголю, підчас коли болгарські відділи були все пяні. Дуже знаменною признакою шкідливих наслідків уживаня горівки було явище в турецькім війску. Коран заказує Туркам пити вино, натомісць про инші алькогольні напитки зовсім мовчить. Є се зрозуміле, бо в часі як повстав Коран, уживано тільки вина. Тому також правовірні Турки вина не пють ще й нині, але за се впивають ся пивом і горівкою. Турецькі війска йшли до бою комплетно пяні горівкою. Кілька турецьких програних в першій балканській війні се наслідки розпиваня турецького війска горівкою.

ЧИСЛО 40.

Число 10 містить в собі значінє чогось поручаючого і научаючого прим. права, устави, а число 40 означає щось темного, недоброго, покуту.

40 днів і 40 ночий тривав потоп, 40 літ ходили Жиди по пустини, 40 днів постив Мойсей, Ілія і Христос. Положна жена не виходила 40 днів, 40 київ була звичайна кара, якою сьв. Павло був 5 разів покараний. 40 годин лежав Христос в гробі, в 40 днів по воскресеню вознїс ся на небо, 40 днів посту від першої ночи посту до цьвітної неділї. В середних віках 40 днів були речинцем всяких справ. 40 днів тривала кварантана в Венеції для кораблів зі Сходу підозрілих о заразу. У латинників заховало ся донині 40-годинне богослуженє. Шибениці до недавна виносили 40 стіп висоти. 40 літ означає звичайно одну ґенерацію, а історики уважають 40 літ за пересічне пановане королів. Два рази 40 літ — вік старечий, а три рази 40 — найвисший вік людський.

ЕЛЕКТРИЧНИЙ ГОТЕЛЬ.

Пан Кнап задумує вибудувати в Парижи готель, який має бути чудом електротехніки. В сім готели, що буде називати ся „Електро-Ферія", зцентралізовані всі услуги на партері. Тут є спільний апарат для реставрації і для готелевої служби, так штудерно уладжений, що прислуга може сповняти бажаня гостий в одній хвили: гостеви треба лише потиснути ґузик. Щоби занести снїданок або почту до кімнати на третий поверх, мусить служниця стратити три до чотири минути. При помочи електричної системи дасть ся все полагодити в десятьох секундах, а при тім служба не потребує трудити ся. Коли гість пробудить ся досьвіта, то першим його бажанєм довідати ся, котра година. Він не потребує вставати, а потисне лиш ґузик над своїм ліжком і сейчас появляєсь великий годинник, що вказує найдокладнїйший час. Хоче гість вставати і братись до роботи, потискає инший ґузик і говорить у воздух: „Відчиніть вікно, спустіть фіранку, принесіть кави, подайте почту" або щось подібне. Сї бажаня сповняють ся в одній хвили, бо кімната гостя стоїть в безпосереднім полученю з партером, де служба має під рукою всі средства, аби бажаня гостя сповняти в як найкоротшім часі.

В такий самий спосіб сповняє свою службу і реставрація. В кождій кімнаті є укритий осібний ґузик, по котрого діткненю відзиває ся голос з запитом, чого собі гість бажає. Гість, не уживаючи телефону, висказує своє бажанє і сейчас появляєсь столик заложений стравами. Таким чином один кельнер може без труду услугувати майже рівночасно сорок особам. Враз з стравами дістає гість також рахунок, який може вирівнати або при помочи стола, або при виході у касієра.

Побіч кухонь на партері є осібні кімнати, де йдуть брудні полумиски та тарелї і де їх миють автоматично машини до митя.

Плян сього готелю виготовив Кнап враз із звісним парижським архітектом Данґером. Спальні сконструовані так штудерно, що малих елеваторів, які йдуть до кімнат, годі й помітити, так мало забирають місця. Кімнати поділені коритарами широкими на шістьдесять центиметрів, куди йдуть електричні дроти та рури з зимною і теплою водою. Опалюване готелю відбуває ся також після нової системи, яка виключає всяке небезпеченство пожежі.

ГУМОР І САТИРА.

Цікаве питанє.

— Кажете, що москвофіли — се чирак на руськім тілі. Але де властиво є сей чирак, коли кажете, що через него не можна спокійно сісти?

У лікаря.

Хорий на зуби (до лікаря): Пане докторе, а то хто у вас так дуже пищав?

Лікар: То одна баба, котрій я за дурно зуб тягнув.

Все вітер в очи.

— Як поводить ся вам, куме?

— Зле кумцю, не маю щастя. Як мій син вчив ся в школах, то я два роки хорував, а тепер вже він вивчив ся на дохтора, а я вже цілком здоровий.

Добра трутина.

— Чи та трутина на щурі добра? — питаєть ся селянин в склепі.

— Ще й яка добра! — відповідає купець; — щурі летять до неї як до меду. З цілого села будуть збігати ся до вашої комори.

Знав точно.

Сільська учителька учила діти, вичисляючи по черзі домашні звірята.

— Я вам вичислила всі звірята крім одного. Уважайте. Що се за звіря, що має щітину, є завсїгди зателепане і радо качаєть ся в болоті?

Малий Йосиф підніс ручку.

— Ну, Йосифе, що-ж се за звіря?
Се я, прошу пані.

Жебрак.

Сенатор Ф. Келі з Вашінґтону стрінув раз жебрака на улици і дав йому пів доляра. Після трьох днів стрінув на тім самім місци тогосамого волоцюґу (що просив знов о милостиню).

Алеж тому три дни ти дістав від мене, добрий чоловіче, пів доляра...

— Чи я добрий чи недобрий, про се знає один Бог: я вас радше спитаю, чи за вашого глупого пів доляра можна жити хіба цілий рік?

Як Іван повісив ся.

Був собі чоловік Іван. Дуже гірко йому жило ся. „Піду, — каже — та сам собі смерть заподію!" Ішла баба дорогою. Аж бачить, на дереві коло шляху Іван висить.

— Іваночку, голубчику! а що се ти наробив! — заголосила баба.

Коли придивлясть ся та й каже:

— Ге, та як же кумедно завісив ся, що пустив мотузок попід пахами: добрі люди так за шию вішають ся.

А Іван озиваєть ся з дерева:

— Та пробував і я, — каже, — за шию, — колиж дихати не можна!

Чоловік: Жінко, а що тобі лікар казав?

Жінка: Він подивив ся мені в рот тай казав, щоби я кілька день дієту тримала, — що то значить?

Чоловік: То значить, щоби ти кілька день пащеку тримала.

Американець: У нас є одна така велика ріка, що треба з одного берега на другий тиждень плисти.

Европеєць: А у нас є одна така мала ріка, що лише один беріг має.

Мужик: Прошу пана аптикаря мені виразно написати на фляшці, котрий лік для жінки, а котрий для бика, бо я бою ся, що як заміняю, то аби що бикови не пошкодило.

Чи пригадуєте собі, пане докторе, що ви мене вже раз лічили?

Лікар: Ага, ага, пригадую собі вас, лише не знаю чи то було в шпиталі військовім чи в кримінальнім.

— Добре пан вгадали, бо я був там і там.

Директор вязниці (до злочинця): Куций, ви вже свою кару відсиділи, я пускаю вас на волю. Чи маєте ще яке желане?

Злочинець: Так є, прошу пана. Цимбра, в котрій я сидів сподобала ся мені і я би просив, щоби пан директор були так ласкаві сю квартирю для мене і на другий раз задержати.

Вартість гроший.

Лікар: Що се до лиха! Цілої пів години труджу ся і прію коло вашого проклятого зуба і годі його вирвати...

Мужик: Ви хочете легкої праці! За одну хвилину бажалиб заробити дві корони. О, ні! Намучте ся ще хоч якої пів години.

Як циган відповідав.

У дідича молотили молотільники, а між ними був також один циган.

Приходить пан до стодоли і питаєть ся.

— Хто з'їсть макітру пирогів?

А циган відзиває ся: Я, пане!

— А хто з'їсть миску борщу з мясом?

— А циган каже: Я, пане!

— А хто з'їсть миску каші молочної?

— А циган каже: Я, пане!

— А хто вимолотить копу збіжа?

На се циган скоро обертаєть ся до людий тай каже: Ну, говоріть, люди, і ви, позамикало вам, чи що? Я маю на все відповідати?

Покарана скупість.

Славний маляр Гоґарт одержав раз від старого богатого, але скупого Жида замовлене на образ, що мав представляти перехід Жидів через Червоне Море. Сума жертвована за образ була для Гоґарта за низка, але що замовляючий заповів, що більше не може заплатити, а конечно наставав на те, аби мати образ, Гоґарт згодив ся вкінци і на ту ціну. Вже на другий день запросив скупаря до своєї робітні, аби йому показати образ. Старець здивував ся, що Гоґарт так скоро намалював так великий образ, прийшов однак і немало зачудував ся, коли замісць образа побачив лиш червоно помальоване полотно.

— Що се значить? — спитав обурений.

— Се... Червоне Море! — відповів Гоґарт спокійно.

— А деж Жиди?

— Вже перейшли через море! — каже маляр.

— Але де Фараон з війском?

— Вже втопив ся! — каже маляр.

Завстиджений скупар виніс ся скоро з робітні маляра і відхтїло ся вже йому дешевого образа.

Матірна мова.

Син: Тату, чому нашу мову називаємо матірною мовою?

Батько: А чиж ти, синку, не бачиш, що мама ніколи не дасть мені слова промовити, а лише сама вічно говорить?!

Знайшов по роції.

Пійшов раз циган купати ся, та коли прийшло по купаню збирати ся, показало ся, що нема камізельки, хтось вкрав. Шукав, шукав, та дармо.

Пійшов він на другий рік знов купати ся; приходить по купаню до дому і хвалить ся жінці:

— Знаєш, моя камізелька знайшла ся.

— Де?

— Не вгадаєш. Я був помилив ся і вбрав її під сорочку.

Осторожний.

Як би я вам сказав, що ви є драб, то ви би мене заскаржили. Але як я собі лиш погадаю, то ви мені нічого не вдієте. Тепер абисьте знали, що я собі то гадаю!

8127

Месть небіщика.

Скандинавська казка.

(З російського — Григорія Мачтета).

I.

Понад все любила Една своє північне сонце і море. Коли розжарені до біла проміні грали в темній синяві тихого фйорда — голубі очи жадно слідили за химерними перемінами красок, а палка мрія молодої дівчини ловила в ніжних сполученях красок сильветки чудних, ніколи незвісних привидів.

Як всі діти її народу, вона була сильна, висока і гнучка. Біле чоло окружали золоті коси, неначе корона північної королеви. Коли рожеві губки не співали, то були стиснені з виразом тихого задумчивого спокою, котрий відбивав ся на цілім лици. Тільки жаріючі сині очи не відповідали сему виразови. Вони сьвітились ніжною грозою, шукаючи чогось такого, за чим не глядають другі.

Една ніколи не знала веселости: навіть дитиною вона не пустувала. Дядько Улев, старий рибалка, прожив з тіткою Анте ціле житє так мовчки і тихо, як і тепер спочивають рядом поруч себе на сумнім кладовищи коло самої каплиці. Не знала вона також і материньских пестощів. Дадько Улев курив лиш свою люльку, а стара тітка Анте пряла пряжу або направляла сіти. За то до Едди злітали золоті привиди, перед нею воскресали старинні саги. Дивлячись в низ в синю пучину фйорда, вона бачила, як відбивши ся перелетні золотисті хмарки перемінялись в старинні замки. Там ворушились старинні вікінги, чарівні дами вінчали цьвітами героїв, дно фйорда пестріло нечуваним богатством таємничих скарбів, а молоденькі дочки вікінгів кликали її до себе в хоровόди.

Еддо, Еддо, зійди до нас, побігаємо! Та чи не чуєш того, Еддо!

У Едди від того наклику́ваня завсїди крутилась голова, що клонилась з берега все низше і низше до темно-синьої глубини. І старий Улев наспів одного разу в сам час, щоби вихопити її від веселих дочок вікінгів.

Відказував старий Улев на ті дивацтва, а тітка Анте нераз навіть і прялкою грозила сердита. Та що зробиш з природженим правом! На все мовчить Една, а тут за пів години вона вже сидить над берегом фйорда і рожеві губки самі з себе шепчуть стародавну рибацьку пісню.

Ріжну судьбу призначив Господь людям на земли. У одного житє промине мов чарівний сон, а другому тягне ся воно довго неначе північна ніч. Тітка Анте вічно бормотала про гріхи і муки пекла, а мовчаливий Улев рідко бував дома: — то ловив рибу в мори, то відходив з дому до віддаленого з пять миль Тромзе, де продавав свою добичу. В рідкі часи відпочинку він мовчаливо засував ся в кут і там курив свою люльку та видавав ся ще страшнійшим від сварливої Анте. Една бояла ся його мовчаня більше ніж всїх красноріčивих розказів старої тітки. Часом не скаже й слова старий рибалка.

II.

Але раз в маю він сказав її:

— Підеш зі мною, Еддо, до Тромзе.

Дядько Улев був веселий, ловля удала ся знаменито, так що й віднести її треба було помочи. Кріпко забило ся серце у Едди: не бачила вона ще ніколи міста, нічого більше не бачила крім своєї хати та моря. Знала Една і рибацькі пісні, в котрих місто являлось завсїди тереном ріжних нещасть для молоденьких рибачок. Там липали легковірні красавиці своє серце, котре опісля приходилось шукати їм в темній глубині фйорда, затоплюючи в білосніжній піні чорну ганьбу й горе. Длятого то до сильної палючої цікавости Едди прилучила ся ще й сумна тревога. Але сїмнайцята весна її житя була надто безжурна, а там в міській господі така веселість, так чудово лунала нечувана ще нею музика-орхестра, так много можна було кружляти в веселих танцях, що для страху не лишилю ся місця, і він щез мов сїрий туман під промінем сонця.

А дядько Улев мовчки курив в кутику люльку. Через густий туман диму з тютюну бистре око рибалки відразу уловило вражінє, яке зробила поява молоденької „рибки". Міські красавиці дули ся і скоса споглядали, — а молодці-парубки мало що не били ся за Едду. Але й бо було справді за що бити ся, клянусь морським духом! О! славну рибку, смачний кусок привів він з собою до Тромзе! Глянь, як той пстружок тріпоче ся і вє, пригинаючись в веселих танцях, гарна Една, чаруючи і гнучким станом і принадними рухами і красотою сильних, ще не розвинених дівочих форм! Славна, най трісне моє вітрило, рибка! От найти би лиш купця, що вмів би оцінити сей товар. Ну, і чомуж би не найти його в Тромзе? Ха, ха, завсїди найде ся купець на добрий товарець — лиш би не надто дешево його продати. Але дядько Улев умів добре числити золоті корони і в численю ніколи не милив ся.

Від того дня попри хатину рибацьку молоді парубки утоптали биту доріжку. Що дня, то сей, то другий прийде, а у кождого напевно якаебудь специяльна справа. То в дорозі заблудив, то забаглось глянути на фйорд з високого берега, то питають за рибою, — чи нема на продаж, то знов торгують неводи і сіти у тітки Анте. Мовчки курив дядько Улев свою люльку, але все бачив і порозумів. Нераз жахом проймало Едду — строго заборонив їй старий Улев вибігати до моря і цілими днями тримав замкнену в тісній хаті.

—Сиди, Еддо, і пряди з тіткою Анте!

Скучно туркоче бистре веретено, монотонно сварить тітка Анте, мовчки курить дядько Улев свою люльку. А там за чорними закоптілими стінами гуляє свобідно вітер, привітно сьвітить північне сонце, тихо шепчуть темносині води фйорда. Една мріє о співах і танцях підводних царівен, стара Анте зітхає о гріхах і мучить ся страхом перед пекольними муками, старий Улев мовчки числить для себе золоті корони.

А в комині щось жалібно стогне:

Еддо, бідна Еддо!

III.

Велике майно полишив старий Торе Норге двом синам, Оляфови і Тронте, коли умер, переївшись смачної, товстої риби. Ненаситний був старий в їді, так само як старший син Оляф на вино і пиво. Оставив він їм цілу загороду, великий мурований дім та спорий мішок добре набитий коронами. Знатним чоловіком став Оляф Норге і хоч і як люди мали для него лиш слова догани за дику та жорстоку вдачу, та хоч і як погане мав лице, — то все таки не одна міська красавиця охотно пішла би з ним до пастора, най би йно моргнув, щоби тільки стати панею Норге. Правда, за Тронте вийшли би ще з більшою охотою, бож і гарний був Тронте, мав лагідний, добрий характер, цілком в матір вдав ся — але він пускав ся на море з товаром в далекі чужі сторони. На руку було Оляфови, що гарний Тронте не жив дома. В місяць після танців в Тромзе явив ся в хаті рибацькій Оляф Норге. Не торгував сітий тітки Анте, не питав коротшої дороги, не любував ся фйордом, а прямо звернув розмову на Едду, як рибалка закидує удку на рибу. Люди, що живуть вічно на мори, котре завсїди мовчить та з котрим треба вічно бороти ся і стеречись, — ті люди не говірливі. Вони говорять тільки те, що треба. Не богато говорив Норге — замісць него доказали золоті корони. Він вloжив на чорний рибацький стіл кругло цілу сотку і мило звеніли золоті корони.

Тітка Анте забула о пеклі, старий Улев перестав курити люльку.

— Іде, — сказав він, — суджена твоя! Колиж весїлє?

— За місяць, — відповів Оляф. — Я жду на Тронте і хочу з ним майном поділити ся. Не добре буде по весїлю жити нам разом. Молода жінка, самі знаєте, в цілім сьвіті завада.

Мовчки моргнув дядько Улев, замісць відповіди пустив величезний клуб диму і підняв праву руку.

— Добре, прибиймо!

Прибили. Оляф досїв коня а Улев взяв свій суковатий ціпок та потяг ся над море шукати запроданої рибки. Една лежала на березї спустивши ноги в темносиню тонь та співала стару пісню.

— Перестань вже, Еддо, співати сї глупі пісні — сердито сказав дядько Улев. — За місяць будеш жінкою Оляфа Норге і він тебе научить дечого пильного.

— Оляфа Норге?

— А щож тобі заступило, Еддо! — ще мрачнійше сказав дядько. — Так, Оляфа Норге! Ми прибили, а я свого слова, ти знаєш, не переміняю.

Нічого не відповіла Една, тільки стала блідною від морської піни. Голубі очи померкли і якось без цїли тонули поглядом в безмежній синяві сфильованого моря. Такими мертвими очима дивить ся тільки висїчена з каміня статуя горя.

Знов курить люльку дядько Улев, знов тітка Анте пряде пряжу, — а в комині, мов і вітер і море, щось жалібно стогне: — Еддо — нещаслива Еддо.

Своє рибацьке судно украсив Оляф Норге пестрими лентами і стягом, такий вже звичай мешканців сего побережа. Тихо несли морські филї судно, а за той час бідна Една прощалась з рідними порогами. Збиралась не довго, — Оляф не любив зволїкати. Дядько Улев лишив на хвильку свою люльку, щоби стиснути руки перстенем, тітка Анте також перестала прясти, щоби шепнути бідній Еддї послїдні науки о обовязках. А — опісля — опісля заскрипіли щогли і надулось вітрило, зашуміла морська филя, бючи о боки судна і знов задимилась люлька та знов зафуркотало невтомиме веретено.

Дорога була довга, але молоді не промовили до себе ані слова. Колиб Една отворила свої блїді губи, то замісць слів потекли би лиш сльози; колиб Оляф хоть на хвилину відвернув очи від керми, щоби подивитись на жінку, то їм не скоро довелось би бачити Тромзе.

IV.

Вітер змагав ся все сильнійше, буря наближалась, а филї гомоніли не весїльну, а сумну могильну пісню. Однако не дармо родив ся Оляф над морем. Під вправною рукою пестро прикрашене судно, борючись з розбурханим морем, причалило до берега в Тромзе. Пристань пестріла від ярких одягів міських красавиць та молодих парубків, котрі вийшли стрічати молоду пару весїльними піснями. У перших стискало ся серце від зависти, що „чужа" і „убога" „відбила" богатого жениха, а другі в души проклинали щасливого жениха та посилали його до всїх чортів за захоплену Едду — але на весїлю треба мати веселі лиця. І з веселими піснями проводила сьвяточно одіта товпа молоду пару до мурованого дому.

На порозї дому Оляф Норге промовив перше слово:

— Еддо, отсе мій брат Тронте. Стань йому сестрою, Еддо.

Една нічого не відповіла, тільки мовчки глянула — ах, і пощож було тобі дивити ся, бідна Еддо. І тобі, русявий красавче Тронте, лучше було не дивити ся в ті очи, а числити золоті зьвізди на небі, плаваючи по синім морю! Раз тільки стрітились їх очи, а щось дивного, незнаного сталось з Еддою і Тронте. Його і її лиця спаленіли, а очи засіяли жаром. Перед Еддою воскрес один з її чудових привидів, прибравшись в живий вид, а Тронте побачив перед собою морську сирену, котрої голубі слезаві очи на віки покорять неустрашиме серце морського скитальця. І обоє стояли мовчки, дрожачи, радіючи собою. В хату війшов послїдний Тронте, нахмурений і якось задуманий.

Оляф Норге сказав пасторови своє „так" твердо і голосно. Що сказала бідна Една — ніхто не почув, та й по що було чути, коли пастор так поспішно виголосив невідкличино „амінь". Опісля всї пішли в господу, де богатий Оляф казав заставляти славний обід і много вина, а музика добувала всїх сил, щоби додати гостям як можна найбільше веселости. Ну, й весїлє було: Оляф угостив ся так, що його майже мертвого уложили в весїльний повіз, де блїда, неначе лїтна північна ніч, сиділа молода жінка. І повіз рушив в сторону дому молодих при звуках весїльної музики та при голосних криках вже добре підпитих весїльних гостий.

Ліниво і тихо, то запалюючись то погасаючи, горів огонь на комину. Пяний Оляф Норге хропить, розтягнувшись на весїльній постели в чоботах і одягу. Молодій жінцї і соромно і страшно. Перший раз їй хочесь виплакати своє горе на чийі небудь груди, палаючій любовю. Але ні: нікого ти не маєш, нещаслива Еддо. Там, далеко далеко над самим фйордом стоїть чорна, рибацька хата. В хатї темно і скучно. Дядько Улев курить мовчки люльку, тітка Анте пряде свою пряжу. Старий рибак жадно числить для себе золоті корони, а його стара шепче про гріхи і муки. Тільки вітер один горює над бідною Еддою і плаче в комині та як вона заливаєсь сльозами.

— Еддо — бідна Еддо!

І здає ся Еддї, що то не вітер, їй видає ся крізь мраку, заступаючу очи, крізь теплі сльози, що се наче з нею якийсь вікінг з її чудових мрій і воскресний і прибраний в стать русявого Тронте.

— Еддо! Чи чуєш, чарівна Еддо!

Ах, чиж би то справді був Тронте?

V.

Повне судно риби привіз Оляф. Сильно шуміло і колисалось море, глубоко погружалось повне судно, і Оляф не и причалив би судна до пристани, коли би не Тронте. Досада брала старшого брата, та щож робити, годі було не приймати услуги. Поміг Тронте братови причалити до берега, поміг перенести богату ловлю в шпихлїрі, а за той час Една приладжувала на палаючім огни рибацьку вечерю, сьвіжу рибу. Пє Оляф чарку за чаркою, шумить йому в голові, очи соловіють, а в серци щораз горячійші думки. Не спускає він перейманючого погляду з гарного брата, котрий мовчки стоїть перед огнем; не спускає він завистного ока і з Едди. Реве і стогне розбурхане море, бє ся білою піною о береги, та наводить страх на найвідважнійше серце: зачинає кипіти люта, чорна буря і в груди Оляфа. Здає ся, він ясно відгадує мисль свого гарного брата і видить, що перед його сумовитим зором таки мерехтить в полуміни образ принадної, горючої Едди. Понимає він і несьміливість жінки, чує тихі зітханя горя, ловить ніжні погляди, що перелетно поховзнули в огонь. Випив ще Оляф і відразу схопив погляди залюблених. Зірвав ся блїдий і гнївний, кинув ся на Едду і з цілого розмаху ударив її тяжкою чаркою по голові. Навіть не крикнула Една — упала мов пострілена птиця.

Коли Една прочуняла ся, сьвітило вже сонце. Білі горячі проміні грали в чужій хатї, а коло неї сидів Тронте. В розтворене вікно заглядав корч дикої рожі, а там дальше — тихо мерехтіло безмежне сине небо. Една щасливо зітхнула і ніжно спитала:

— Де я і що тут зайшло? Нічого не можу собі пригадати.

— Спи і не питай, Еддо, — відповів Тронте — доктор з Тромзе приказав тобі довго в спокою лежати, дорога.

— Я буду спокійна, Тронте, — тільки скажи менї, чи се все не привид сонний. Розкажи менї: де я, що стало ся з Оляфом, чому я не в домі Оляфа?

Тронте відвернув голубі очи в сторону синього моря і глухо відповів:

— Гаразд, — я скажу тобі, лиш ти не питай ся вже більше. Ти у мене, а не в домі Оляфа. В ночи вибухнув пожар. Я ледви вспів спасти тебе з пожару, де погиб пяний брат — най йому Господь простить. Спи, не жахай ся, — тепер ти, Еддо, знов свобідна мов пташка.

Солодко зітхнула бідна Една і легкий сон скоро злетів на ніжні вії. А може і воздух і дика рожа усипляли Едду, тихо співаючи на лад пісні:

— Еддо — щаслива Еддо!

VI.

Давно вже звінчав пастор Едду з Тронте і Една жила в правдивім щастю. Старі рани скоро лїчить нове щастє. Одно тільки непокоїло щасливу Едду: її гарний Тронте з кождим днем ставав чим раз більше сумовитим. Тайна грижа спивала з його лиця здоровий румянець, вона затемнювала його погляд якоюсь тяжкою думкою.

Неначе камінь давив його серце. Тривожно слїдила за милим щаслива Една, але поспитатись не сьміла, бо Тронте не любив допитів. І сина вже привела Една, гарну здорову дитинку, — але й син не на довго розрадував батька. Чим раз більше сумував Тронте і чим раз більше полохали його привиди. По всїм усюдам говорено, що Оляф Норге ходить невидимою тїнню по сьвіті, а кождої півночи омліває Тронте з невисказаного страху.

— Еддо, Еддо, чи чуєш Еддо? Хтось стогне за порогом!

— Спи, мій милий — шепоче Една, — се вітер віє з над моря, не бій ся!

— Еддо, Еддо, хтось добуває ся до хати. Я чую, як ворушить ся за дверми.

— Спи, не лякай ся! Сеж скробає твій пес, твій вірний сторож. Він пильнує нас.

— А хтож то кличе мене, Еддо, хто кличе? Чий се голос зве мене: Тронте?

— То моє серце, мій милий! Воно бє ся для тебе. — Тронте — прочнись, не бій ся.

Що ночи так кидав ся бідний Тронте, а чим чорнійша ніч, тим більший його страх.

Раз вони всї троє вертали з Тромзе. Една кормила сина, Тронте кермував вітрилом. Море було тихе і спокійне, на ясним небі горіли золоті зьвізди, а повний місяць розсипав ся золотистим бисером, обливаючи береги моря молочно-білим сьвітлом. Една співала старинну пісню. Усе довкола віддихало щастєм, — тільки Тронте був сумний.

— Еддо, Еддо, не співай, моя дорога! Лїпше би тобі молити ся, Еддо.

Застановилась догадлива Една.

— Щож тобі грозить, Тронте? Чого менї молитись? Море спокійне і небо ясне

Холодний піт облив чоло Тронте.

— Нині якраз річниця смерти Оляфа. Дивись, моя Еддо, [illegible] а там здалека наближаєсь чорна туча.

І лиш се договорив Тронте — стрепенулось тихе море, застогнало. Насунулись чорні хмари, закриваючи і зьвізди і місяць, а море закрилось білою піною, грізно розбурхалось і давило в запаний мрак. В страху прошептала Една сьвяту молитву, але чує крізь шепіт, як реве буря одно слово: убийник — убийник! „Хтож се убийник? — питає Една, пригортаючи до грудий маленьку дитину, і нараз чує голос Оляфа:

— Брат мій, Тронте, убийник! Він ударив ножем мене в серце, закопав під берегом моря, а дім спалив огнем!

Не вірить бідна Една — то брехня: її Тронте не убийник! Сеж тільки так причуває ся, а страх наносить такі брехливі пісні. І вона пристрастно молить свого любого мужа, закритого мракою.

— Кермуй же, мій Тронте, кермуй сьмілійше! Буря вивертає наше судно! Сьмілійше, мій любий, зглянь ся на нашого сина!

— Нема для нас ратунку, Еддо, — понуро відповідає Тронте—ні для мене, ні для тебе, ні для нашого сина. Мій брат Оляф підпливає до нас, море вирвало його з могили. Поклявся він умираючи, що море пімстить ся на убийнику, а море ніколи не прощає. Чуєш, воно не прощає! Дивись: Оляф там! прямо перед нами на кермі, покритий білою піною.

— О, Тронте, Тронте! Ти муж мій і отець нашому синови, ратуй нас! — благала Една в смертельнім страху і кинулась до мужа.

— Я ні муж, ні отець, я, моя Еддо, — відповідає Тронте, — я убийник. Дивись, місяць виглянув зза хмари, бачиш сині мертві руки простягнені до судна, бачиш ті страшні мертві очи? І випустив Тронте в невисказанім страху вітрило.

На другий день по нічній бурі рибаки найшли розбите судно, а опісля тихе море принесло над берег чотири труни. Тронте обіймав на пів зігнилий труп убитого брата. — Една пригортала сина.

КАСОВЕ СПРАВОЗДАНЄ Р. Н. СОЮЗА
за місяць май 1914 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	351.58	117.	85.62
2.	93.70	118.	12.66
3.	168.74	119.	11.00
4.	50.44	120.	74.00
5.	92.19	121.	149.04
6.	48.50	122.	57.47
7.	189.24	123.	63.04
8.	64.22	124.	178.21
9.	133.00	125.	13.15
10.	110.66	126.	49.86
11.	44.61	127.	96.38
12.	98.77	128.	42.05
13.	43.30	129.	53.61
14.	129.94	130.	41.76
15.	50.61	131.	27.00
16.	260.22	132.	41.83
17.	26.00	133.	110.21
18.	34.57	134.	34.00
19.	56.40	135.	86.00
20.	112.25	136.	62.49
21.	30.47	137.	16.93
22.	21.03	138.	10.93
23.	97.50	139.	27.00
24.	22.00	140.	71.00
25.	56.61	141.	57.16
26.	28.00	142.	60.35
27.	74.22	143.	64.35
28.	297.50	144.	15.22
29.	134.01	145.	26.00
30.	109.11	146.	20.76
31.	11.66	147.	82.00
32.	39.00	148.	29.21
33.	270.30	149.	47.05
34.	20.00	150.	8.05
35.	49.00	151.	33.76
36.	56.22	152.	56.00
37.	81.61	153.	29.05
38.	113.91	154.	52.00
39.	79.33	155.	128.05
40.	74.20	156.	27.93
41.	34.00	157.	97.26
42.	143.47	158.	38.22
43.	27.00	159.	35.18
44.	10.00	160.	54.94
45.	43.42	161.	41.25
46.	164.00	162.	104.45
47.	67.75	163.	29.35
48.	109.91	164.	8.00
49.	22.25	165.	89.13
50.	14.49	166.	51.00
51.	36.00	167.	44.75
52.	18.88	168.	77.78
53.	155.96	169.	43.60
54.	21.93	170.	70.21
55.	126.49	171.	13.83
56.	52.08	172.	49.50
57.	50.10	173.	26.00
58.	103.21	174.	26.25
59.	31.22	175.	54.97
60.	14.06	176.	35.10
61.	103.86	177.	16.00
62.	17.83	178.	30.49
63.	91.61	179.	85.50
64.	39.51	180.	31.00
65.	84.78	181.	8.83
66.	55.65	182.	81.04
67.	14.61	183.	30.05
68.	16.30	184.	53.00
69.	30.61	185.	60.00
70.	131.64	186.	50.28
71.	30.75	187.	66.72
72.	97.05	188.	92.08
73.	19.88	189.	23.00
74.	17.50	190.	19.27
75.	32.00	191.	50.00
76.	64.90	192.	76.94
77.	30.00	193.	42.35
78.	239.46	194.	51.26
79.	29.00	195.	19.61
80.	35.00	196.	50.70
81.	52.00	197.	67.10
82.	113.97	198.	30.61
83.	15.22	199.	48.00
84.	20.83	200.	26.94
85.	212.16	201.	26.54
86.	33.00	202.	17.83
87.	32.44	203.	31.85
88.	15.38	204.	28.16
89.	11.00	205.	22.61
90.	30.00	206.	47.37
91.	101.66	207.	42.42
92.	78.46	208.	42.61
93.	19.00	209.	106.00
94.	42.88	210.	26.71
95.	82.05	211.	24.66
96.	96.65	212.	42.00
97.	26.60	213.	71.71
98.	34.00	214.	31.42
99.	112.55	215.	22.44
100.	17.27	216.	47.00
101.	7.66	217.	69.60
102.	96.22	218.	64.57
103.	23.00	219.	71.30
104.	147.45	220.	27.37
105.	29.57	221.	107.41
106.	133.33	222.	140.59
107.	45.61	223.	78.93
108.	131.21	224.	43.61
109.	83.00	225.	94.86
110.	30.00	226.	28.61
111.	44.35	227.	73.35
112.	18.27	228.	26.85
113.	48.00	229.	163.99
114.	65.00	230.	63.00
115.	41.00	231.	60.05
116.	29.05	232.	45.24

Відділ	запл.	Відділ	запл.
233.	23.37	313.	38.66
234.	58.27	314.	13.00
235.	42.22	315.	14.55
236.	15.57	316.	30.88
237.	80.23	317.	32.10
238.	22.47	318.	36.32
239.	97.27	219.	26.96
240.	16.76	320.	17.44
241.	12.22	321.	6.66
242.	30.66	322.	14.83
243.	14.88	323.	29.91
244.	28.36	324.	20.73
245.	93.96	325.	46.61
246.	43.38	326.	34.51
247.	54.16	327.	54.15
248.	77.25	328.	16.83
249.	54.47	329.	43.10
250.	128.74	330.	52.01
251.	40.67	331.	31.21
252.	34.83	332.	38.89
253.	44.61	333.	10.61
254.	27.72	334.	6.66
255.	35.00	335.	23.85
256.	42.20	336.	36.00
257.	27.98	337.	22.61
258.	22.83	338.	65.20
259.	51.91	339.	40.49
260.	77.80	340.	16.66
261.	41.00	341.	34.88
262.	18.27	342.	30.79
263.	17.20	343.	19.79
264.	35.50	344.	21.83
265.	66.25	345.	50.30
266.	38.00	347.	32.79
267.	26.83	348.	19.66
268.	46.00	349.	17.60
269.	69.15	350.	33.63
270.	36.69	351.	16.38
271.	30.61	352.	7.42
272.	29.61	353.	32.10
273.	44.50	354.	16.15
274.	32.05	355.	35.12
275.	100.33	356.	23.61
276.	77.81	357.	25.55
277.	38.23	358.	15.04
278.	69.05	359.	43.31
279.	31.30	360.	42.36
280.	19.00	361.	24.44
281.	28.55	362.	12.00
282.	30.90	363.	25.69
283.	42.49	364.	17.20
284.	21.86	365.	40.71
285.	12.61	367.	11.13
286.	16.91	368.	27.32
287.	17.00	369.	35.57
288.	37.75	370.	14.32
289.	37.44	371.	21.39
290.	19.66	372.	22.56
291.	15.49	373.	21.61
292.	63.30	374.	15.66
293.	59.92	375.	18.88
294.	35.55	376.	24.66
295.	31.92	377.	33.00
296.	43.32	378.	20.86
297.	26.91	379.	44.96
298.	34.00	380.	19.10
299.	45.25	381.	17.05
300.	90.64	382.	11.49
301.	62.57	383.	17.25
302.	34.55	384.	17.27
303.	28.55	385.	18.61
304.	50.25	386.	18.21
305.	20.22	387.	40.07
306.	23.93	388.	42.60
307.	13.66	389.	46.67
308.	18.22	390.	25.40
309.	28.15	391.	32.00
310.	70.50	392.	42.30
311.	19.37	394.	55.50
312.	54.28		

На сплату капіталу від позичок і проценти	376.30
За братські книги	30.00
„Свобода" звернула позичку на „Лінотайп"	3.359.00
Звернено незкешований чек №3286	450.00
Прихід за місяць май є	24.110.32

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Грибіш Антін, Віндбер, Па.	1.000.00
Бальо Іван, Гомстед, Па.	1.000.00
Алло Михайло, Дувло, Па.	450.00
Феленчак Йосиф, Ансонія, Конн.	500.00
Макара Ник., Чісголм, Мінн.	1.000.00
Кравець Антін, Едвардсвіл, Па.	500.00
Яцентий Ілько, Ню Брітейн, Конн.	400.00
Олійник Семен, Іклей, Па.	500.00
Стець Владислав, Маганой Плейн, Па.	1.000.00

Запомога по бл. п.:

Петрочко Марія, Олифант, Па.	400.00
Дрібчак Юстина, Елмайра, Н. Й.	400.00
Садовий Марія, Майнерсвіл, Па.	400.00
Качайло Агафія, Експорт, Па.	400.00
Біленький Анна, Алентавн, Па.	400.00
Косоноцький Магдалина, Джерзи Сіти, Н. Дж.	400.00
Томкович Михайло, Перт Амбой, Н. Дж.	400.00

Запомоги для:

Крамар Іван, Дупло, Па	100.00
Матлага Стефан, Елізабет, Н. Дж.	100.00
Бакалець Демко, Лакавана, Н. Й.	100.00
Плечій Никола, Манчестер, Н. Г.	100.00
Нога Анна, Макаду, Па.	100.00
Данилів Семен, Деслодж, Мо.	100.00
Немчик Андрій, Клівленд, О.	100.00

Спрітська часть по бл. п.:

Новіцький Климентій, Олифант, Па.	500.00
Розкоп Михайло, Стактон, Па.	500.00
Борис Михайло, Ню Александрія, Па.	250.00
Дзіяк Марія, Джесуп, Па.	166.70
Позичка на морґеч	800.00
На голодуючих в старім краю	100.00
За відзнаки	800.00
„Просьвітна Комісія"	1.400.07
„Свобода" за орган	2.018.20
Засідане Контр. Комісії	484.40
Платня Голов. Уряду	270.00
Адміністрація Р. Н. С.	236.79
Розхід за місяць май є	17.376.16

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за місяць май б. р. є	24.110.32
Готівка з кінцем цвітня остала	128.663.67
Весь прихід разом є	152.773.99
Розхід за міс. май є	17.376.16
Готівка з кінцем мая остає	135.397.83
На позичках	30.150.00
Реальність	19.500.00
Друкарня	30.000.00
Рент від реальности	5.704.78
Весь маєток Р. Н. Союза з кінц. мая виносить	220.752.61

Д. Капітула, гол. предс.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. ф. секр.

КАСОВЕ СПРАВОЗДАНЄ Р. М. СОЮЗА
за місяць май 1914 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	17.85	69.	3.00
2.	6.75	70.	5.15
3.	10.35	71.	1.80
4.	3.15	72.	4.25
5.	5.85	73.	0.25
7.	4.50	74.	2.00
8.	23.00	75.	9.25
9.	9.00	76.	35.90
10.	1.75	77.	5.85
11.	2.25	78.	12.70
12.	7.90	81.	7.05
13.	5.40	82.	4.05
14.	0.68	83.	13.30
15.	3.50	84.	6.80
16.	6.20	85.	3.95
19.	6.30	86.	2.70
20.	2.50	87.	1.00
22.	25.45	88.	4.00
23.	24.15	89.	2.05
24.	11.80	90.	12.00
25.	21.80	91.	3.65
26.	27.75	92.	11.00
27.	4.10	93.	1.25
28.	6.65	94.	11.80
29.	5.25	96.	7.43
30.	22.10	97.	3.65
31.	6.00	98.	2.05
32.	15.55	99.	1.35
33.	9.45	100.	1.15
34.	2.25	101.	8.45
35.	3.00	103.	5.40
36.	7.20	104.	25.30
37.	6.85	106.	1.50
38.	9.45	107.	8.20
39.	9.45	108.	3.20
40.	9.45	109.	3.25
41.	2.70	110.	5.40
42.	2.95	111.	4.73
43.	1.60	112.	21.60
44.	4.50	114.	2.50
45.	8.55	115.	3.85
46.	4.35	116.	3.10
48.	2.15	117.	1.75
49.	5.85	118.	13.27
50.	13.30	119.	0.75
51.	1.70	121.	4.00
53.	0.75	122.	0.90
55.	9.15	123.	9.45
57.	20.55	125.	5.75
58.	6.30	126.	4.80
59.	6.30	127.	7.45
60.	8.33	129.	3.60
61.	10.10	130.	3.60
62.	1.00	131.	2.25
63.	3.15	132.	4.35
64.	14.30	133.	2.05
66.	12.05	134.	6.30
67.	17.85	135.	6.30
68.	1.15	139.	1.65
140.	3.83	165.	4.80
141.	1.80	166.	9.50
142.	0.75	167.	5.25
144.	1.00	168.	8.10
145.	4.50	169.	0.75
146.	1.25	170.	6.15
147.	2.25	171.	6.05
148.	4.05	172.	2.55
150.	5.25	173.	3.85
151.	2.70	174.	7.45
152.	4.77	175.	4.73
153.	3.20	176.	3.50
154.	5.75	177.	5.25
155.	11.70	178.	2.05
156.	2.70	179.	3.60
157.	5.25	180.	1.70
158.	3.00	181.	4.60
159.	2.85	182.	2.70
160.	5.85	184.	5.00
161.	3.45	185.	2.00
162.	5.40	186.	3.15
163.	4.50	187.	1.75
164.	4.75		

Прихід за місяць май є	1.029.94

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Сушко Михайло, Нортгемптон, Па.	300.00
Платня Голов. Уряду	20.00
Розхід за міс. май є	320.00

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за май є	1.029.94
Готівка з кінц. цвітня остала	26.610.48
Весь прихід разом	27.640.42
Розхід за май є	320.00
Готівка з кінцем мая остає	27.320.42

МАЄТКОВИЙ БІЛЯНС Р. Н. СОЮЗА З ДНЯ 31-го МАЯ 1914 р.

Стан чинний.

Готівка	$168.423.03
На позичках	30.150.00
Реальність	19.500.00
Друкарня	30.000.00
	$248.073.03

Стан довжний.

Власні фонди:

Резервовий Р. Н. С.	$123.845.61	
Резервовий Р. М. С.	27.320.42	
Розпорядимий	20.350.79	
Убогих	11.166.17	
Шкільний	9.138.88	$191.821.87

Чужі фонди:

Спрітський	56.251.16
	$248.073.03

Д. Капітула, гол. предс.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. ф. секр.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ!

ЛИШЕ ДО КІНЦЯ СЕГО МІСЯЦЯ МАЮТЬ НАГОДУ ВП. ЧЛЕНИ І ОРҐАНІЗАТОРИ Р. Н. СОЮЗА ЗАСЛУЖИТИ СОБІ НА ПРЕГАРНІ ЮВИЛЕЙНІ ПАМЯТКИ ВІД Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ: ЗА ПРИДБАНЄ 10 НОВИХ ЧЛЕНІВ ОДЕРЖАТЬ СРІБНИЙ ДАРМОВИС (вартости $3.50), ЗА 5 НОВИХ ЧЛЕНІВ — БРОНЗОВИЙ ДАРМОВИС (вартости $2.00), ЗА 3 НОВИХ ЧЛЕНІВ — ЗОЛОЧЕНА ШПИЛЬКА (вартости $1.00).

СПІШІТЬ СЯ, БО КОНЕЦЬ МІСЯЦЯ ЗБЛИЖАЄТЬ СЯ!

Як орґанізувати нових членів?

Кождий член Р. Н. Союза, котрий хоче орґанізувати нових членів і в той спосіб заслужити собі на памятковий дарунок та рівночасно стати ся діяльним членом Р. Н. Союза має зголосити ся до місцевого секретаря Р. Н. Союза свого відділу і має взяти собі відповідне число чистих деклярацій. Коли вже буде мати в своїх руках деклярації, має піти по гавзах, або при роботі, забаві і т. п. і вписувати нових членів до Р. Н. Союза на деклярації. В тих місцевостях, де нема еще відділу Р. Н. Союза, треба старати ся заложити новий відділ до Р. Н. С. По інформації, як орґанізувати новий відділ — пишіть до гол. предс. на адресу: **Mr. D. Kapitula, Box 565 McAdoo, Pa.**, або до гол. рекордового секретаря: **P. O. Box 76, Jersey City, N. J.**

На деклярації можна вписувати кождого здорового Русина або иншого Славянина без ріжниці віроісповіданя, мужчину чи женщину, котрі могуть стати членами Р. Н. Союза згідно з § 204 стат. Р. Н. Союза і котрі не перевисшають 45 літ житя.

Член, котрий виписує деклярації новим кандидатам в члени Р. Н. Союза, має взяти від новоприступаючого кандидата чи кандидатки вступне після літ, як приписує отсей параґраф Р. Н. Союза:

§ 207. Кождий кандидат, хотячий вступити в члени Р. Н. Союза, має заплатити відділови для Р. Н. Союза, і кожде товариство, котре вносить просьбу о принятє, має заплатити Р. Н. Союзови за кождого члена приступаючого на ціле посмертне (кляса А) при підписуваню деклярації або просьби о принятє, вступне після слідуючої табелі:

За члена від 21 до 30 літ	$0.50
За члена 31 літ	0.75
За члена 32 літ	1.00
За члена 33 літ	1.25
За члена 34 літ	1.50
За члена 35 літ	1.75
За члена 36 літ	2.00
За члена 37 літ	2.25
За члена 38 літ	2.50
За члена 39 літ	2.75
За члена 40 літ	3.00
За члена від 41 до 42 літ	3.50
За члена від 43 до 45 літ	5.00

Члени на половину посмертного (кляса Б) платять таке саме вступне як і члени на ціле посмертне.

Окрім вступного належить побрати від новоприступаючого члена еще отсі належитости (§ 208 Р. Н. С.): за грамоту 25 ц., за відзнаку 75 ц., за книжочку до вписуваня місячних вкладок 10 ц.; крім сего всякі инші належитости, яких вимагає місцевий відділ.

З новим кандидатом вреба піти до доктора, а доктор має оглянути нового кандидата і виповнити лікарське сьвідоцтво, як приписують §§ 209 і 267 статута Р. Н. Союза. Член, котрий приєднає до Р. Н. С. нового кандидата, має підписати ся на лікарськім сьвідоцтві за сьвідка і бути присутним у доктора.

Коли вже так деклярація буде цілковито виповнена, член має віддати виповнені деклярації і зібрані гроші місцевому орґанізаторови Р. Н. Союза (котрим є місцевий секретар Р. Н. С.) дотичного відділу.

Коли вже то все готове, місцевий орґанізатор (секр.) віддає на слідуючім мітинґу свого відділу деклярації враз із вступним і иншими вкладками від новозорґанізованих кандидатів предсідателеви відділу до евентуального принятя зголошених кандидатів. По одобреню і принятю нових членів, секретар відділу втягає кандидатів в книгу метрикальну а їх деклярації відсилає враз з розметом до гол. фінансового секретаря Р. Н. Союза. Імена тих членів, що занялись орґанізованем нових членів до Р. Н. Союза, місцевий секретар має виписати на відповіднім блянкеті, котрий буде висланий до кождого відділу Р. Н. Союза в Америці Гол. Урядом. На тім блянкеті треба докладно виповнити імена членів і кілько котрий член зорґанізував кандидатів. Так виповнений блянкет (друк) треба заслати по першім липни 1914 р. до Гол. Уряду Р. Н. Союза на адресу: **P. O. Box 76, Jersey City, N. J.** По отриманю сего блянкету Гол. Уряд Р. Н. Союза вишле кождому членови таку нагороду, на яку він собі заслужив.

На сім місци просить ся місцевих секр. і орґанізаторів Р. Н. С., щоби заняли ся сею справою і заохотили всіх членів до праці в місяцях: маю і червни 1914 р. Єсли котрому секретареви забракне деклярацій, нехай сейчас напише до гол. рекордового секретаря, а той, що буде треба, — вишле.

Тож до праці, П. Т. Члени Р. Н. Союза! Потрудіть ся трохи для добра рідної орґанізації і руського народа в Америці!

Желаємо Вам доброго успіху у Вашій щирій праці! Нехай не буде ні одного члена в Р. Н. Союзі, котрий не заслужив би собі на сю памятку, на сей ювилейний дарунок!

Д. Капітула, гол. предс.
С. Ядловський, гол. ф. секр.
М. Угорчак, гол. рек. секр.
А. Шаршонь, гол. касієр.

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
Box 565, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білин,
1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Суван,
Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Милянович,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
Иосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Глова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Наськів,
56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало,
1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович,
11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак,
237 Churchil St., McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":
Осип Стетневич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи":
Андрій Савка,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St. (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, предсідатель,
4105 N. Avers Ave. Chicago, Ill.
А. Горбаль, касієр,
135 Main St., Derby, Conn.
Е. Струтинська, секр.,
714 Bickerdike St., Chicago, Ill.
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко,
147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський,
W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак,
68 N. 8 St., Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ЧЕРВЕНЬ 1914 Р.

Член на ціле посмертне платить $1.50 а на половину посмертного 86 цнт.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Фір Оленса, член від. 1. Вступив до Р. Н. Союза 27-го січня 1910 р. Походив з села Нагова, пов. Ліско, Галичина. Помер на запалене дня 9-го мая 1914 р.

Ревиляк Василь, член від. 1. Вступив до Р. Н. Союза 1-го січня 1896 р. Походив з села Луков, стол. Шарош, Угорщина. Помер на удар серця дня 15-го мая 1914 р.

Притульський Іван, член від. 7. Вступив до Р. Н. Союза 17-го марта 1898 р. Походив з села Бережниця вижня, пов. Ліско, Галичина. Помер на запалене дня 11-го цьвітня 1914 р.

о. Бартіш Еміліян, член від. 13. Вступив до Р. Н. Союза 29-го мая 1908 р. Походив з села Білогорще, Львів, Галичина. В наслідок операції помер дня 15-го цьвітня 1914 р.

Белей Йосиф, член від. 16. Вступив до Р. Н. Союза 17-го січня 1899 р. Походив з села Косов, стол. Шарош, Угорщина. В наслідок внутрішної слабости номер дня 15-го мая 1911 р.

Сидор Дмитро, член від. 28. Вступив до Р. Н. Союза 28-го цьвітня 1914 р. Походив з села Куляшне, пов. Сянок, Галичина. В наслідок тяжкого запалення номер дня 3-го мая 1914 р.

Цап Михаїл, член від. 30. Вступив до Р. Н. Союза 21-го червня 1903 р. Походив з села Воля Сенькова, повіт Сянок, Галичина. Помер на запалене дня 5-го мая 1914 р.

Гришко Кость, член від. 33. Вступив до Р. Н. Союза 25-го жовтня 1903 р. Походив з села Щавне, повіт Сянок, Галичина. В наслідок внутрішної слабости номер дня 18-го мая 1914 р.

Мацко Йосиф, член від. 33. Вступив до Р. Н. Союза 29-го лютого 1912 р. Походив з села Каменица, стол. Земплин, Угорщина. Зістав забитий в роботі дня 11-го мая 1914 р.

Корн Михайло, член від. 46. Вступив до Р. Н. Союза 25-го цьвітня 1913 р. Походив з села Джиковец, пов. Колбушів, Галичина. В наслідок внутрішної слабости номер дня 17-го мая 1914.

Плеш Петро, член від. 59. Вступив до Р. Н. Союза 25-го липня 1907 р. Походив з села Новосельце, пов. Сянок, Галичина. В наслідок внутрішної слабости номер дня 5-го мая 1914 р.

Когут Андрій, член від. 59. Вступив до Р. Н. Союза 18-го червня 1905 р. Походив з села Новосілці, пов. Сянок, Галичина. В наслідок внутрішної слабости номер дня 7-го мая 1914 р.

Стрельський Ільно, член від. 104. Вступив до Р. Н. Союза 1-го січня 1909 р. Походив з міста Перемишль, Галичина. Помер на запалене дня 14-го цьвітня 1914 р.

Капцьо Стефан, член від. 104. Вступив до Р. Н. Союза 28-го вересня 1909 р. Походив з села Гакова, пов. Сянок, Галичина. Помер на сухоти дня 18-го мая 1914 р.

Опрецкий Михайло, член від. 141. Вступив до Р. Н. Союза 3-го вересня 1908 р. Походив з села Кутиці, пов. Рогатин, Галичина. Помер на сухоти дня 30-го цьвітня 1914 р.

Милар Панько, член від. 143. Вступив до Р. Н. Союза 26-го лютого 1913 р. Походив з села Вирнівка, пов. Сянок, Галичина. Помер на запалене дня 3-го мая 1914 р.

Сентий Семен, член від. 204. Вступив до Р. Н. Союза 18-го січня 1913 р. Походив з села Підярків, пов. Біюрка, Галичина. Помер на сухоти дня 16-го марта 1914 р.

Набережний Матій, член від. 219. Вступив до Р. Н. Союза 25-го липня 1913 р. Походив з села Горянка, пов. Ліско, Галичина. Помер на пухлину дня 25-го цьвітня 1914 р.

Кіндратів Стефан, член від. 238. Вступив до Р. Н. Союза 27-го марта 1914 р. Походив з села Доброваляни, пов. Дрогобич, Галичина. Помер із-за розбитя чашки дня 10-го мая 1914 р.

Матійшин Катерина, члениця від. 261. Вступила до Р. Н. Союза 21-го червня 1911 р. Походила з села Добра, пов. Сянок, Галичина. Померла при породі дня 17-го мая 1914 р.

Дицьна Маргарета, члениця від. 275. Вступила до Р. Н. Союза 23-го жовтня 1913 р. Походила з міста Перт Амбой, Н. Дж., Злучені Держави. Померла на сухоти дня 17-го мая 1914 р.

В. І. П.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ЕМБРІДЖ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла від. 17, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 28-го червня відбудеть ся піврічний мітінґ точно о год. 1.30 попол. На тім мітінґу кождий член безуслівно мае явити ся, бо є дуже важні справи до полагодження, між иншим також вибір делеґата на конвенцію. Неявившпй ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. Також буде приймати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Обовязком членів є привести своїх товаришів і вписати до організації Р. Н. Союза. — А. Стефанович, предс.; Н. Гошилик, секр.

ПІТСБУРГ, ПА. Бр. сьв. Фльора і Лавра, від. 130, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеть ся дня 21-го червня з тої причини, що мітінґ, назначений на день 7-го червня, не відбув ся. — Т. Дашанич, предс.; С. Баранецький, кас.; Н. Кульчицький, секр.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. сьв. Георгія, від. 239, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся дня 20-го червня о год. 8-ій вечер під ч. 822 Норт Френклін Стр., т. є. в читальні „Просьвіти". Просить ся всіх членів безуслівно явитись, бо буде справоздане з контролі і богато инших дуже важних справ до полагодження. Подаєть ся до відома, що на будуче мітінґи будуть відбувати ся не в неділю але в суботу. — А. Джуґан, предс.; І. Бабій, кас.; С. Гвіздь, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Бр. сьв. О. Николая, від. 68, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеть ся 21-го червня о год. 2-ій попол. під ч. 647 — 9 Аве. і Оршафт ул. на савтсайд. Просить ся всіх братів безуслівно прибути, бо є важні справи до полагодження. Хто не вирівнає своїх залеглостий, сей буде суспендований після постанов статута Р. Н. Союза. — З. Вітяк, предс.; І. Березовський, секр.

ПАССАИК, Н. ДЖ. Бр. сьв. О. Николая, від. 42, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся дня 21-го червня с. р. точно о год. 2-ій попол. На мітінґу здасть уряд справоздане зі своєї піврічної діяльности. Крім того є єще богато инших важних справ, які мусять бути полагоджені на піврічнім мітінґу. Хто не явить ся без важної причини, заплатить кару 50 ц. Рівнож пригадуєть ся всім інтересованим, що се є послідний мітінґ в тім році, на якім Братство приймає нових членів без вступного. Тому просить ся користати з тої нагоди як найчисленнійше. — А. Ящишак, предс.; Г. Даньчак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. сьв. Володимира, від. 108, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся дня 27-го червня с. р. в гали під ч. 134 Е. 7 ул., на котрім має явитись безуслівно кождий член. Неявивший ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. Рівнож подаєть ся до відома, що на місячнім мітінґу т. є. в суботу, дня 20-го червня с. р., який відбудеть ся в повисше згаданій гали, будеть ся приймати до Братства нових членів у віці до 35 літ без вступного а поверх 35 літ за половину вступного; до Р. Н. Союза після статута. Користайте з нагоди і вступайте громадно в члени Братства і Р. Н. Союза. Кождий член Братства повинен придбати принайменше одного нового члена. Нових членів будеть ся приймати вечером від год. 7-ої до 8-ої. — М. Марків, предс.; В. Лаврушка, секр.

ОБУРН, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 283, повідомляє всіх своїх членів, що дня 28-го червня с. р. відбудеть ся піврічний мітінґ. Просить ся членів безуслівно явити ся на мітінґу. Член, неявивший ся на мітінґу без важної причини, заплатить кару після статута. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. На тім мітінґу будеть ся приймати нових членів без вступного до Товариства, а до Р. Н. Союза після статута. — І. Гуменецький, кошовий; І. Король, секр.

ОЛД ФОРДЖ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестит., від. 327, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальний мітінґ відбудеть ся дня 21-го липня 1914. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — І. Врєвус, предс.; С. Корпак, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. сьв. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що дня 20-го червня с. р. відбудеть ся піврічний мітінґ, на якім кождий член має явити ся, бо є важні справи до полагодження, як пр. вибір нового уряду, вибір делеґата на гол. XIII. конвенцію і ин. Неприбувший член буде караний після статута. Член, котрий довгує до бр. каси і на сім мітінґу не вирівнає залеглостий, буде виключений з Братства і з Р. Н. Союза. — М. Клим, секр.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 99, подає до відомости, що дня 21-го червня відбудеть ся піврічний мітінґ. Члени, котрі спізнять ся і прибудуть по молитві, підпадають карі 50 ц., а урядник $1.00. Братство буде приймати нових членів від 16 до 30 літ без вступного, а від 30 до 45 літ за половину вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Члени, котрі довгують до Братства, мають все вирівнати, бо в противнім разі будуть виключені з Братства і Р. Н. Союза. — П. Корнова, предс.; П. Герман, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. ім. М. Шашкевича, від. 311, подає до відома, що піврічний мітінґ відбудеть ся дня 19-го червня с. р. о год. 8-ій вечер в гали Мільра під ч. 134 Е. 7-ма ул. Тому просить ся всіх місцевих і позамісцевих членів, щоби прибули на мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Котрий член не прийде на мітінґ, то заплатить 25 ц. кари, а урядник 50 ц. На сім мітінґу буде приймати ся нових членів без вступного до Товариства, а після статута до Р. Н. Союза. Наше Товариство виплачує на случай хороби бенефіт: мущинам $6.00 на тиждень за місячною вкладкою 40 ц., а женщинам по $3.00 на тиждень за вкладкою 25 ц. на місяць. Крім того на случай смерти члена або члениці платить Товариство на похорон тілько долярів, кілько членів числить Товариство, т. зн. від кождого члена одного доляра. Наше Товариство не приймає иньших членів тілько самих Союзових. — О. Хомин, предс.; М. Цаповський, секр.

ГУДСОН, Н. Й. Бр. сьв. Йосафата, від. 273, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що дня 21-го червня (юнія) відбудеть ся мітінґ в домі п. Івана Хребора на фармі т. є. в тім місци, яке було назначене на послідним мітінґу. На тім мітінґу мають всі члени безуслівно явити ся. Неявивший ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. На мітінґу буде дуже важна справа до полагодження на підставі письма від Гол. Уряду Р. Н. Союза. — М. Клюба, предс.; С. Сута, кас.; Т. Стойкевич, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Івана Хрест., від. 121, повідомляє всіх своїх членів, що дня 21-го червня (юнія) с. р. відбудеть ся мітінґ, на котрім всі члени безуслівно мають явити ся, бо є дуже важні справи до полагодження. Між иншими справами відбудеть ся також вибір делеґата на гол. XIII. конвенцію Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. Мітінґ відбудеть ся в церковній гали на розі Гренд і Маланей Ст. — Г. Зунко, предс.; М. Черемшак, кас.; І. Чачко, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 332, подає до відома своїм членам, що піврічний мітінґ відбудеть ся дня 21-го червня с. р. о год. 2-гій попол. На нім мітінґу має явити ся кождий член безуслівно, бо є дуже важні братські справи до полагодження. На мітінґу переведеть ся вибір делеґата на 13-ту головну конвенцію Р. Н. Союза. Член, котрий не явить ся, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. Член, котрий не може прибути на сей мітінґ, має повідомити секретаря устно або листовно, подаючи важну причину, щоби звільнити ся від кари. Рівнож нехай кождий член стараєть ся припровадити нового члена на сей мітінґ, бо се послідний мітінґ, на якім приймаєть ся нових членів без оплати вступного до Братства. — І. Бриґіда, предс.; Я. Данилюк, секр.

С. С. ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 259, повідомляє своїх членів, що в неділю, дня 21-го червня с. р. о год. 2-гій попол. відбудеть ся в гали п. В. Горинця під ч. 4959 Савт Павлин стр. мітінґ, на котрім всі члени мають явити ся, бо є дуже важні справи до полагодження. Неявивший ся член заплатить 25 ц. кари, а урядник $1.00. Також подаєть ся до відома, що на тім мітінґу будеть ся приймати нових членів до Братства і до Р. Н. Союза. Проте нехай кождий чесний Русин прибуде на мітінґ і приступить в члени Братства і Р. Н. Союза. — Т. Яремцьо, предс.; Т. Пелех, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Сестр. Усп. Пр. Діви Марії, від. 122, повідомляє всі свої члениці, що дня 21 червня (юнія) відбудеть ся піврічний мітінґ точно о 3-ій год. пополудни. Кожда члениця має безуслівно явити ся, бо є важні справи до полагодження. Котра члениця не явить ся на мітінґу, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — Марія Черемшак, предс.; Марія Бачо, секр.

БРЕСЛАВ, ПА. Бр. сьв. Андрея Ап., від. 30, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся дня 21-го червня (юнія) в гали Френка Балайса. Початок мітінґу о 2-гій год. пополудни. Нових членів будеть ся приймати за половину (т. є. за $1.50) вступного до Братства а до Р. Н. Союза після статутів. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт. — І. Гмятрик, секр.

ТРЕСКОВ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 271, повідомляє всіх своїх членів, що дня 21-го червня відбудеть ся піврічний мітінґ. Кождий член обовязаний явити ся на той мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Кождий член має прийти на означений час, як сего ухвала вимагає. Котрий член не явить ся, підлягає карі: звичайний член 50 ц., а урядник $1.00. На мітінґу будеть ся приймати нових членів без вступного до Братства а до Р. Н. Союза після статута. — Г. Думанський, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Богдана Хмельницького, від. 22, подає до відомости своїм членам, що піврічний мітінґ відбудеть ся в суботу, дня 20 червня с. р., точно о год. 8-ій вечер, під ч. 261-7 Дріґс Аве., Бруклин, Н. Й. На сім мітінґу має явити ся кождий член безуслівно, бо є дуже важні справи до полагодження. На мітінґу переведеть ся рівнож вибір делеґата на 13-ту Головну Конвенцію Р. Н. Союза. Член, котрий не явить ся без важної причини на сей мітінґ, заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. На мітінґу будеть ся приймати нових членів до Товариства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — І. Каровець, предс.; Д. Максимів, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. сьв. О. Николая, від. 106, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 28. червня с. р. відбудеть ся піврічний мітінґ, на котрім кождий член безуслівно має явити ся, бо будуть дуже важні справи до полагодження. Кождий член має вирівнати свої залеглі довги, бо инакше буде суспендований. Буде приймати ся нових членів і буде вибір делеґата на 13-ту Гол. Конвенцію Р. Н. Союза. — К. Гурей, предс.; Й. Коцовський, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая, від. 127, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 21-го червня, в неділю по Службі Божій на гали, де все відбувають ся мітінґи. Кождий член має безуслівно явити ся, бо є важні справи до полагодження, між иншими також вибір делеґата на XIII. Головну Конвенцію Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить кару 25 ц., а урядник 50 ц. — Г. Степь, предс.

ОДИНОКА ПРЯМА ЛІНІЯ МІЖ
Росією а Америкою — Росією а Канадою

RUSSIAN AMERICAN LINE
CZAR, CZARITZA, KURSK, DWINSK, RUSSIA, MITAWA

Точна 10-донна подорож.

Найпоспішнійші, найгарнійші і найбільші дво-шрубові пасажирські кораблї поміж Лібавою а Ню Йорком і з Ню Йорку до Ротердаму і Лібави. Низькі ціни.

Звертайтесь до:
A. E. JOHNSON & CO., Gen. Pass. Agents
37 Broadway, New York, N. Y.

Русини Пітсбурга!

Чи Ви знаєте

що гроші, то сила?

Старайте ся пізнати та пічніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі вулиць

21— Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів..

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ, на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank
cor. 14th & Carson Sts.,
South Side Pittsburgh, Pa.

И. Н. Рот, през, А. П. Міллер, кас.
Ол. Бучак, уридн. банк.

ПЕТРО ЯРЕМА
русьний погребник
випозичає керичі на весіля, крестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

Dr. WARD

СПЕЦІЯЛІСТ
МУЖЕСЬКИХ НЕДУГ

Моя кількanайцятьлітна практика є до Вашої розпорядимости. Лічу найновійшими методами всі секретні недуги, сифіліс, затроєнє крови, утрату животности, пропуклину, розширенє жил, висушенє, обезсиленє, ревматизм, гемороїди, як також недуги міхура і нирок. ЦІНИ УМІРКОВАНІ.

Єсли другі лікарі не помогли Вам, прийдіть до мене на пораду. Зволіканє є небезпечне. Пораду даю дарем. Прийдіть відвідати мій анатомічний музей і побачити чоловіка здорового і в хоробі. Інтересне і поучаюче. Вступ вільний. 14-26

Dr. Ward
417 Sixt Ave., New York
Bet. 25th and 26th Sts.
Години: щоденно від 9 р. до 8 веч.; в неділї: від 10 рано до 2 поп.

Проч з бритвами!

Наш порошок усуває сейчас волосє з твари, бороди і де би не було, без жадного болю, не лишаючи жадних слїдів по собі. Висилаємо пачку того порошку за 1 доляр, пробні дози за 50 центів. Пришліть 1 доляр через моней ордер або в реджістрованім листі або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо порошок з поясненєм, як його ужи-23 вати.

Адреса:
Dr. BELLIN'S CO.,
55 DELANCY ST., NEW YORK.
Потреба агентів.

В Америці не повинно бути ані одного Русина-Українця, який не належав би до Р. Н. Союза, одинокої нашої організації на чужині.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школї або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. По скінченю видаємо диплом. Лічимо успішно всілякі хороби мущин, жінок і дітий, а особливо скірні хороби. Адресуйте:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y.
Telephone: Stuyvesant 933.

До хорих Русинів по всіх закутинах Злучених Держав!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,

славний специяліст зі старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Лічить з найліпшим і найпевнійшим успіхом ревматизм, всякі недомаганя жолудкові, недугу утроби, нирок, згрубленє жил, гемороїди, структуру або звуженє мочевого каналу, недуги венеричні, як рівнож всілякі наслідки тайних недуг, недуги скірні, ріжні затроєня крови і т. д. 7—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісї або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи спеціялісти з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почтову марку.

Dr. B. HOHENBERG
304-2nd Ave., (між 17 а 18 ул.),
NEW YORK CITY.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

R. J. Glick Агент асекураційний від огня.
Офіс находить ся 1—
в WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

ДАРОМ — ДАРОМ

Сей ґарантований позолочуваний (Gold Filled) перстінь дамо Вам даром, коли розпродасьте 12 шпильок поміж своїми приятелями. Пришліть нам за 15 центів почтових марок на оплаченє пересилки, а ми Вам вишлемо шпильки і перстінь.

UNITED NOVELTY CO.
224 E. 12th St., Dept. D. New York, N. Y.

Не тратьте надії!!!

ПРОФ. ДАЙЧ, ДР. МЕДИЦИНИ

котрий був в шпиталях Дитя Ісус і Сьв. Духа.

Одинокий правдиво руський доктор (без тлумачів) лічить особисто за дуже уміркованну заплату, дуже успішно всякі недуги мущин женщин і дітий. Принимає хорих в понедїлки, середи і пятниці до 8-ої год. вечером; в вівтірки, четверги і суботи від 11-ої години рано до 6-ої вечером; в неділї і сьвята до 4-ої пополудни. 20—

DR. C. DEUTSCH,
229 East 14th St., New York City.
Tel.: Stuyvesant 933.

Дім АҐРОХОВСКИЙ і СП. Банковий

наслідники Л. В. ШВЕНК властителі

ОЩАДНІСТЬ се підстава богатства. Не скупість веде до маєтку, а розумне складанє гроший в чеснім, поважнім банку, який дає ґаранцію і виплачує процент від вложених гроший.

ВИСИЛАЄМО ГРОШІ з порукою, що адресати одержать їх протягом 10 днів. Телеґрафічною дорогою за 24 годин. Виміна гроший по найдешевшім курсі.

ШИФКАРТИ до і з Старого краю на всі найліпші і найпевнійші корабельні лінії по компанїйних цінах.

КАНЦЕЛЯРІЯ НОТАРІЯЛЬНА виладжує всякі документи австрійські, російські і німецькі, які потверджує конзуль, так що суть важні в краю.

Tel. 1323 Orchard.

Кавция зложена в касі рядовій в сумі 100.000.00 долярів

У власнім ґмаху: 292-294 Bedford Ave. pir Grand Str. Brooklyn, N.Y., і 111-115 East 7th Street, New York, N.Y.

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЮВИЛЕЙНИЙ КАЛЕНДАР Р. Н. СОЮЗА НА РІК 1914. ЗМІСТ ДУЖЕ ЦІКАВИЙ І РІЖНОРОДНИЙ.

СЕЙ КАЛЕНДАР МАЄ 256 СТОРІН ДРУКУ І ОКОЛО 100 ОБРАЗКІВ.

ЦІНА ВРАЗ З ПОЧТОЮ 35 цт.

Адреса для замовлень:
„SVOBODA“
83 Grand St.,
JERSEY CITY, N. J.

$19.00 ДАРОМ!

Купуючи годинку впрост в фабриці, защадите найменше $19.00, а се тому, що в шторах Ви заплатите за таку годинку $25.00, підчас коли наша фабрична ціна за сю годинку виносить всего $6.00.

Єсли хочете купити таку 25 долярову годинку за $6.00, витніть сей образець і пришліть нам враз з Вашою докладною адресою, а ми вишлемо Вам сейчас годинку в гарній плюшовій касетці до вільного оглянeня.

Запевняємо Вас, що кождий купуючий у нас годинку нічого не ризикує, бо має право оглянути годинку і пересьвідчитись, чи ся годинка є такою, як ми представляємо. Коли переконались, що ся годинка дійсно вартує $25.00 і що вона є 14 К. Gold Filled, ґарантована на 20 літ і має славний сьвітовий осередок, тоді заплатіть аґентови $6.00 і кілька центів за пересилку. 22-23

Направляємо наші годинки даром через 20 літ, або вимінюємо на нові.

УВАГА: На жаданє висилаємо великі, ілюстровані каталоґи.

NATIONAL COMMERCIAL CO.
505 E. 5th Street, Dept. 71; New York, N. Y.

ДАРУНКИ!

Ми хочемо доказати Вам, що **LION BRAND CONDENSED MILK і LION BRAND EVAPORATED MILK** є не лише **найчистїйше, без домішок і найпевнійше** до всякого ужитку, але її ціна не є висшою від инших подібних продуктів.

LION BRAND CONDENSED MILK

Купіть пушку ще нинї і заховайте 5 етикет а опісля предложіть їх враз з понизшим кулоном у нашім склепі з преміями, до можете вибрати собі гарний дарунок з поміж 2.000 всїляких річий.

Уживайте се молоко до вареня і на покарм для Ваших дітий.

Молоко находить ся в герметично замкнених пушках, недоступних для бацилїв і занечищеня.

Коли раз спробуєте — все будете його уживати!

ВИТНІТЬ ЙОГО СЕЙЧАС!

Сей купон важний на 30 днів.

За 10 Lion Brand Condensed або Evaporated Milk етикет, предложених з 5 або більше Lion Milk етикетами дістанете дарунок в слїдуючих склепах з преміями:

265 CENTRAL AVE., JERSEY CITY, N. J.
264 WASHINGTON ST., NEWARK, N. J.
344 GRAND ST., PATERSON, N. J.

Лиш один купон для кождого костумера.

LION BRAND EVAPORATED MILK

Не платіть готівкою! ФОНОҐРАФИ!

$1.00 місячно

ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ, на малі місячні сплати по $1.00!

Вибирайте собі фоноґрафи і рекорди з наших цінників після уподобаня!

Через 3 місяці пробуйте нашу машину, а коли вона Вас задоволить, платіть по $1.00 місячно! В противнім случаю звертаємо Вам гроші. Відвідайте нас в нашім складі, котрий є отворений щоденно, або пишіть по безплатні інформації до:

ОМЕЛЯНА ПОРАЙКА 19—

INDEPENDENT PHONOGRAPH COMPANY
101 Essex Street, D341 New York, N. Y.

ПРОФ. НИК. ІВ. УСАЧЕВ.

Проф. Николай Іванович Усачев, славний російський письменник і чоловік, що займає визначне становище серед свого народа, пише:

„Гессен циґаретки дають дим, в якім навіть найбільше вибагливі курці найдуть вповні і найбільше можливе вдоволенє. Вони визначають ся тим, що дають курцям розкіш, якої не найдеть ся в цілій історії куреня.“

HASSAN CORK TIP — THE STANDARD OF AMERICA — PUSH THIS END

5¢

„THE STANDARD OF AMERICA“.

ЦІННИК КНИЖОК,

які можна дістати в друкарні „Свободи“:

Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Бери та читай	30
В Старім і Новім краю	25
Весела книжочка з образками	35
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злучених Державах	15
Жіночий язик. — Невдалий линч	15
За Сестрою, повість	35
З кого ся насьмівають, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Молодий адвокат	10
Зуб за зуб	10
З ріжних нив	15
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	10
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Напад на Січ	5
Народний рух австр.-угорських Русинів	15
О підземних скарбах	25
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
Оповіданя про заздрих богів	10
Покуса	10
Під прапором свободи. Вибір патріотичних деклямацій	30
Про нутро землї	25
Пісні про Канаду і Австрію	40
Про конець сьвіта	15
Принц і пуждар, оповіданє	50
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні віруваня	20
Рицар і смерть	5
Руський штукар, 212 гарних штук до забави	50
Русько-англїйський тлумач	60
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Страйк	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Товариська ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Хлопська доля	5
Через кордон	15
Які то є люди на земли, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15

Молитвенники і книжки гослужебні та релігійні.

Ангельський хор, збірник народ.-церков. пісень під ноти ч. I.	
Ангельський хор, часть II.	
Бог Надежда Моя	
Бог радость моя	
Горі імієм серце	
Горі імієм серце	
Дорога	
Дорога, малий	
Дорога, малий	
Друг Душі	
Збірник найкрасших пісень церковних	
Коляди	
Молитвенник	
Новий Завіт	
Помянник за померших	
Псалтир	
Хлїб душі, латинськими буквами	
Хлїб душі	
Хлїб Душі	
Хлїб Душі, латинськими буквами	

Друки.

Книжки колекторські церковні 100 штук	
Книжка для опікунів хорих	
Папір листовий з вінєтами, оден	
Сьвідоцтва лікарські для хорих членів Бр. і Тов.	
Метрики смерти	
Метрики хрещеня	
Метрики шлюбні	

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ.

Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Єсли хто замовляє книжки на меншу суму, то належитість може присилати почтовими марками, а при більших замовленях належить посилати гроші через почтовий або експресовий моні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі в малих місцевостях повинні при замовлюваню книжок посилати 10 ц. на реджістер.

Замовлені книжки висилаємо зворотною почтою. Гроші належить присилати наперед. Для тих, що хотять занятись розпродажею книжок, даємо значний опуст.

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Читайте руські книжки і газети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ Р. Н. СОЮЗА.